

HISTÒRIA DE LA CASA DE CARITAT DE VALLS

Jordi Tuset Vallet

Paraules clau: Valls, beneficència, Casa Caritat, economia.

Resum: Visió de la història de la Casa de Caritat de Valls, des del punt de vista de la seva gestió econòmica. Així, doncs, després d'apuntar els orígens històrics de l'edifici i de la institució, es repassa la gestió econòmica de l'Establiment en totes les seves etapes històriques, i s'incideix en la importància que sempre han tingut les administracions públiques amb les ajudes econòmiques en el sosteniment i projecció de la Casa de Caritat.

Abstract: A historical overview of Valls *Casa de Caritat* (House of Charity) from its economic management perspective. After pointing its historical origins, the economic management of the House through time is reviewed. The importance of administration grants in the House financial support and outreach is also highlighted.

INTRODUCCIÓ

Diffícilment, trobarem a Valls una institució que durant els seus 150 anys fent camí atresori la munió de qualitats que ennobleixen la condició humana i també realitats posades a la pràctica.

Des del seu naixement, sempre amb la participació de l'Ajuntament en la Junta Administrativa de la Casa de Caritat, i sota la caritat i el mestratge de les conferències de Sant Vicenç de Paül i de les Germanes Carmelites de la Caritat, no han canviat tant les predisposicions dels objectius actuals ja com a Casa Caritat, organisme autònom de l'Ajuntament de Valls, on al llarg dels anys les paraules han esdevingut conceptes; i els conceptes, realitats.

**Servei, caritat amor, pobres, asilats, necessitats,
educació, malalts, beneficència, humilitat,
cristiana, orfe, consol, desemparat, acolliment,
mediació, nouvingut, coneixement, universitat,
formació, ocupació, noves tecnologies,
aprenentatge, professional, escola-taller, oficis,
orientació**

El vincle establert des del segle XIV entre l'Ajuntament de Valls i el santuari de la Mare de Déu del Lledó, i, de retruc, amb el seu convent i després la Casa de Caritat, va permetre que sempre hi hagués una continuïtat institucional cada vegada que els avatars d'aquesta història de més de sis-cents quaranta-set anys posaven en dubte la tasca que s'hi duia a terme. Els vallencs i vallenques podien exigir-ho al seu Ajuntament com a responsable dels projectes que s'hi havien autoritzat o, fins i tot, s'hi havien engrescat a la vegada que qualsevol dels vilatans podia proposar nous reptes, perquè la institució sempre la van sentir ben propera, com si fos una mica de tothom.

Actualment, potser es pot copsar més que mai aquesta proximitat a la gent, ja que és punt de trobada, punt de formació i punt d'acolliment. Casa Caritat s'ha convertit en un catalitzador de projectes, d'activitats de tota mena pertanyents a tot tipus d'àmbits dels quals tothom en pot gaudir i participar.

L'EDIFICI

ORÍGENS DE L'EDIFICI

Poques vegades un indret, un edifici i una institució han estat tan estretament relacionades i han suposat un referent per als seus convilatans com són el santuari de la Mare de Déu del Lledó, l'antic convent dels Caputxins i la Casa de Caritat.

Evidentment, va resultar una simbiosi perfecta entre una institució tan estimada com ha estat la Casa de Caritat i un edifici tan entranyable com l'antic convent dels Caputxins. Si evoquem el record, hem de dir que la Casa de Caritat es va instal·lar a l'antic convent dels Caputxins de Valls el 1860,¹ una vegada aquests l'hagueren d'abandonar el 1835, ja que la llei de Mendizábal va suprimir la majoria dels ordes religiosos.

D'altra banda, als caputxins se'ls va cedir la casa i la capella del Lledó el 1586 per habitar-hi, ja que fins aleshores pertanyien els drets d'estada a l'orde del Sant Sepulcre.²

Si reculem una mica més en el temps, els Canonges Regulars del Sant Sepulcre de Jerusalem van obtenir els drets sobre l'ermita del Lledó i la casa annexa a mans de la Universitat de Valls el segle XIV. Concretament:

el 24 de novembre de 1376, reunit el consell, síndics i procuradors en l'església de Sant Miquel i amb assistència de Pere Domènech, notari públic, els venerables Pere Llorach, Pere Safortesa i Bernat Sagí, síndic i procuradors del present any de la Universitat de Valls, cediren els drets sobre l'ermita del Lledó als Cavallers del Sant Sepulcre de l'orde de Canonges de Sant Agustí, a mans de fra Jaume de la Sala i fra Pere de Casal, procuradors del venerable fra Berenguer de Bignis, prior del monestir de Santa Anna de Barcelona. La Universitat només es reservà el dret de nomenar els obrers de la capella, els encomanà la pensió dels cinquanta sous del tern pel rector, els donà el patronat del benifet fundat amb la condició que la casa annexa al santuari acollís tants frares de l'orde com s'hi poguessin mantenir bé i, honestament, de tal manera que un d'ells en fos el prior i, per tant, mantinguessin la seva independència respecte qualsevol prior major.³

En aquest punt trobem la primera referència del que és el primer edifici utilitzat com a convent, "la casa annexa al santuari", evidentment i igual que el Santuari, desconeixem la seva estructura concreta, però podem afirmar que l'origen de l'antic edifici de la Casa de Caritat també es remunta al segle XIV.

¹ AMV. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1856-61. Acta: 02-03-1860.

² ANÒNIM. *Llibre de notes del convent Valls* (llibre manuscrit). Iniciat el gener de 1756 per F. Benet de Sant Feliu de Guíxols. Arxiu Provincial Caputxins de Catalunya (APCC). Sign. B-3-18. Foli 13 i document de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. ACA. Secció Monacals. Sèrie Lligalls Universitat. Núm. 51. Foli 8.

³ AHCV. Llibre de les Fundacions. Fons Església. Secció Sant Joan. Sèrie Preveres. Sig. Top. I / I / 24. Document de la fundació priorat del Lledó i donació de la Vila de Valls. Arxiu Corona d'Aragó. Secció Monacals. Sèrie Lligalls Universitat. Núm. 51 / I. Foli 7.

Claustre del convent dels Caputxins el 1891. Imatge publicada a Las casas de religiosos de Cataluña durant el primer terç del segle XIX. (Foto: Gaietà Barraquer Roviralta)

MENTRE L'ANOMENAREN CASA DEL LLEDÓ

Durant aquest període, i concretament el 7 de febrer de 1396, la Universitat de Valls demana a Sant Pare que declari priorat l'església de Santa Maria del Miracle o del Lledó.⁴

Mentre durà l'estada de l'orde del Sant Sepulcre poques obres es van fer a la casa, ja que només es van acabar les obres de la fàbrica de l'església antiga que ja s'havien començat.

Malgrat la importància del moment, pel fet que el convent o millor dit pel fet que la casa del Lledó era petita i sense gaires condicions, els pocs religiosos que l'habitaven i que no estaven acostumats a una vida tan austera dins del seu orde deixaren l'habitable i la guarda del santuari l'any 1434. Concretament, és el 4 de novembre de 1449 quan consta que el Consell determinà treure en Gabriel Serra i li mana que deixés “vaqua i despedida la casa del Lledó”; a partir d'aquell moment, els frares d'aquest orde ocuparen sols nominalment la casa i la capella.⁵

⁴ BLASI I VALLESPINOSA, Francesc. *Resum històric del santuari del Lledó de Valls*. 1930. Pàg. 30.

⁵ MORAGAS RODES, Fidel de. *Monografia de la capella de Madona Santa Maria del Lledó*. Certamen literari de les Decennals de 1921. Impressor E. Castells. Arxiu Ramon Vives. Valls. 1924. Pàg. 205.

En aquest moment cal recordar que el 28 de maig de 1579 s'havia fundat a Valls un monestir de frares caputxins de l'orde de Sant Francesc, i la vila els donà les cases de les ermites de Sant Jeroni del Bosc com a residència i la de Sant Llorenç pel seu proveïment d'aigua. Però cinc anys més tard va tenir lloc el concili tarraconense de 1584 que convocà i presidí l'arquebisbe Antoni Agustí, en el qual, amb data d'1 de desembre, es prohibia la vida eremita i s'excomunicava els que la practicaven i els que l'afavorien. En virtut d'aquestes disposicions, els caputxins foren convidats a abandonar les ermites que tenien a les rodalies de Valls.⁶ Com que va coincidir aquest fet amb el desig de la Vila de finalitzar amb l'estat d'interinitat amb què es trobava el santuari del Lledó, es va pensar de proposar-los la seva guarda. Així, doncs, el 13 de juny de 1586, l'arquebisbe de Tarragona, el Dr. Antoni Agustí, donà llicència i facultat per a l'admissió dels frares caputxins a Valls per habitar en una altra part on estiguessin més acomodats. Amb aquesta mateixa data, el Sr. Valentí Enat Serra, canonge de l'església de Santa Anna de Barcelona i prior del priorat de Nostra Senyora del Lledó de Valls, atenent la sol·licitud dels senyors Mn. Cerrat, Mn. Agustí, Mn. Salvador i Mn. Joan Sendrós, jurats de la vila de Valls i del Consell de la Universitat, amb permís de l'arquebisbe de Tarragona, cedí al P. Fra. Joan de Tordesillas, provincial de l'orde dels Caputxins, la casa i la capella del Lledó.⁷

DE CASA PASSA A CONVENT

En arribar al santuari, els caputxins, el 1586, es trobaren amb la casa del Lledó, tal com anomenaven la petita estança que va servir de convent a l'orde del Sant Sepulcre. Aleshores per aprofitar o no aquesta construcció, ja que no es concreta en cap document, el pare fra Llorenç d'Ozca, que el 1589 va ser el primer pare guardià del Convent de Valls, després del seu fundador, el pare Serafi de Nàpols, edificà annex a l'església el convent, que era molt petit, amb unes cel·les molt estretes, i eren totes les dependències molt baixes de sostre i rústegues. L'obra es va finançar amb les almoines recaptades pels frares. Si seguim les mateixes notes, hi consta que en el convent hi podien viure setze frares o més, però habitualment no n'hi havia més de deu.⁸

Evidentment, amb el pas dels anys i ja l'any 1682 el convent resultava petit, incòmode i, fins i tot, insà, el claustre era obert per la part de migdia. Per copsar la petitesa del claustre, el caputxí descriu que per la distància tan curta que hi havia entre les dues ales del claustre el pou quedava al mig. Aleshores per renovar l'es-

⁶ BASILI DE RUBÍ (caputxí). *Un segle de vida caputxina a Catalunya. 1564-1664. Aproximació històrica i bibliogràfica*. Barcelona. 1977. Pàg. 157-158.

⁷ Op. Cit. *Llibre de notes del Convent de Valls*. Foli 13 i document de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA). Secció Monacals. Sèrie Lligalls Universitat. Núm. 51. Foli 8.

⁸ MIGUEL DE VALLADOLID (caputxí). "Los barones ilustres y fundaciones de la provincia.", *Llibre de notes del Convent de Valls*.

tractura es van fer les obres de millora sota els plànols del P. Tomàs de Cardedeu. En realitat es va tractar més d'una renovació que no pas d'un remodelatge. D'entrada, en l'ampliació es va utilitzar la paret exterior com a interior; es va edificar la part de migdia i es van aixecar les golfes. Les obres finalitzaren el 1688.⁹ Pensem que devien ser prou necessàries, perquè els caputxins no eren pas exigents amb comoditats, només cal que vegem com era la seva estança:

el mobiliari de les cel·les el constituïa un empostissat per dormir (en cas de necessitat hi havia un jaç de palla), una taula fixada a la paret, només els superiors i els lectors tenien un seient, la resta utilitzava la post del llit. A les parets només hi havia una creu de fusta o alguna làmina sense emmarcar, i un llum d'oli si es tractava d'un predicador, d'un confessor o d'un estudiant.¹⁰

Les inclemències del temps també volgueren protagonisme, ja que el 3 de gener de 1737 una gran ràfega de serè de mitja tarda va trencar el campanar del convent i va caure damunt de l'escalfador. No hi va haver cap dany personal, però va destrossar tota la teulada de l'escalfador. Durant el mateix any es va fer de nou la teulada i després es va fer el campanar en el lloc actual i s'hi va posar una campana nova. Gràcies a les aportacions dels devots de Valls i a la donació de les bigues per part de l'abat de Santes Creus, el desembre ja estava tot fet i pagat.¹¹

El dia 22 de febrer de 1809 van entrar els francesos a Valls. En aquestes circumstàncies van fugir tots els religiosos del convent excepte cinc frares, dels quals els francesos no en van matar cap; en canvi, sí que en van morir dels que van fugir. Durant el mes que els francesos van estar-se a Valls, el convent i el santuari no patiren cap saqueig ferotge, només els van robar queviures de la cuina, el mul, alguns hàbits i, això sí, la corona de la Verge que s'havia quedat en el cambril per no tenir temps d'amagar-la.¹²

L'any següent, concretament el 25 de març, tornaren els francesos a la vila de Valls i com que havien saquejat per on passaven, en el convent no hi quedava cap religiós, per tant van robar i saquejar del convent tot el que van trobar.

Després d'uns mesos de calma, la guerra seguia i novament, el dia 15 de gener de 1811, l'exèrcit francès després d'una derrota al Pla es retira a Valls; en aquesta ocasió són moltes les atrocitats que es cometeren a la vila. Pel que fa al santuari i al convent, els francesos utilitzaren l'església per posar-hi els ferits, i no hi van deixar reixes, ni confessionaris, ni les escales de les trones; dins del convent van cremar tots els bancs, els seients del calefactor i del refetor, només van quedar tres o quatre taules.

⁹ Op. Cit. "De la verge santíssima del Lledó..." Foli 31.

¹⁰ Op. Cit. "Els Caputxins de Catalunya de l'adveniment..." Pàg. 115.

¹¹ Op. Cit. "De la verge santíssima del Lledó..." Foli 89.

¹² Op. Cit. "De la verge santíssima del Lledó..." Foli 210.

La reforma del claustre, amb una estructura similar a l'actual i sense ser tan altes les edificacions laterals que el conformen, data del 1815;¹³ evidentment, després de les darreres reformes de Casa Caritat només s'intueix l'estructura primitiva.

Durant el març d'aquest mateix any, el pare guardià fra Fèlix de Ribes va fer arrencar cinc xiprers del camí que conduïa al Santuari per estar fets malbé, són paraules del mateix guardià que va decidir posar-los als quatre angles del claustre.¹⁴

Actualment, podem comprovar l'existència d'un xiprer i d'una magnòlia als dos extrems de la paret de migdia del claustre.

EL CONVENT SENSE ELS CAPUTXINS

Després d'aquesta etapa de postguerra, els guardians del santuari del Lledó reben un nou revés pel decret de reforma de la Llei d'associacions regulars, emès el 25 d'octubre de 1820 i manat executar el maig de 1821, concretament. Van rebre l'ofici del governador Manuel Llopis amb data del 26 de maig, i fou el 10 de juny quan van lliurar els ornaments, mantons, cortines i joies del santuari i de la Mare de Déu del Lledó a l'Ajuntament, segons l'inventari fet per fra Bruno de Sabadell, president, i fra Eusebi de Barcelona, guardià,¹⁵ sis dies més tard, el dia 16 de juny, sortien els caputxins del convent i un comissionat del govern es feia càrrec de l'edifici i de tot el seu contingut.

Durant els dos anys i mig que van seguir, després d'estar repartits per diferents llocs del Principat, els caputxins, igual que els altres ordes religiosos, ho van passar molt malament i en van morir molts, però el 20 de novembre de 1823 va caure el govern constitucional i, de nou, se'ls obre la porta del seu convent i santuari. Amb data d'1 de desembre de 1823 se sol·licita permís al vicari general de l'Arquebisbat de Tarragona per tornar la Verge al santuari del Lledó, des de la Parroquial on estava en dipòsit.

El bo, per desgràcia, s'acaba, i això també va succeir amb la guarda dels Caputxins el 1835, quan, per la llei de Mendizábal, se suprimien la majoria dels ordes religiosos. L'expulsió dels Caputxins de la nostra ciutat, segons consta a la *Història de Valls* de Puigjaner, va ser el 27 de juliol de 1835, quan portaven 249 anys vinculats al santuari de la Mare de Déu del Lledó, no és estrany el record inesborrable que va deixar el seu pas per la memòria col·lectiva de la gent de Valls i que encara avui es recorda amb el Passeig dels Caputxins.

Del context d'aquells dies ens pot servir el fragment següent:

El juny de 1835 la situació política no era gens favorable als religiosos i ben aviat a les ciutats de Madrid, Saragossa i Reus es desenvolupen diversos incidents

¹³ BLASI I VALLESPINOSA, Francesc. *Resum històric del santuari del Lledó de Valls*. 1930. Pàg. 42.

¹⁴ Op. Cit. "Llibre de notes del Convent de Valls." Foli 191.

¹⁵ Document de l'AHCV. Fons Església. Secció Caputxins-Lledó. S. Topog. I/2/40. Op. Cit. *Llibre de notes del Convent de Valls*. Foli 121.

en contra dels religiosos i amb greus destrosses als convents. A Reus, el dia 22 de juliol de 1835 hi hagueren violents aldarulls suscitats pel pretext de la mort de sis membres de la milícia urbana a mans dels carlins, per la qual cosa els avalotats es desfogaren fanàticament contra els frares assaltant els dos convents (qualificats de carlins) existents a Reus: el de framenors i el dels carmelites descalços. Una volta cremats aquests dos convents foren assassinats divuit frares sota la mirada passiva de l'autoritat competent que no intervingué en absolut. Per la proximitat geogràfica, els primers frares que es veieren afectats per les matances de Reus foren els religiosos de Valls, on a més dels mínims i carmelites calçats hi havia també frares caputxins, el convent dels quals era llavors casa d'estudis. Els frares de Valls veieren de lluny la claror de les flames dels convents de Reus i, a corre-cuita, els caputxins prepararen la fugida. Després d'amagar els objectes més estimats (especialment els de culte) a cases amigues, es disposaren a passar la nit a la vinya del convent per poder escapar-se als afores en cas de perill. Els escamots revolucionaris de Valls, en assabentar-se dels fets ocorreguts a Reus, volgueren també imitar-los, però ací, diversament, els deturà l'autoritat local. El 24 de juliol es reuniren els superiors de les tres comunitats de mendicants i acordaren abandonar els convents de Valls; els estudiants caputxins se'ls recomanà d'adreçar-se a d'altres comunitats on s'observés encara la vida comunitària, per la qual cosa es dirigiren vers els convents de Martorell i d'Olot. El convent de Caputxins fou salvat de la crema per les autoritats civils i convertit en hospital, i l'església (on s'hi venerava la Mare de Déu del Lledó, popularíssima a Valls) sempre restà oberta al culte.¹⁶

PROJECTAR UNA CASA DE CARITAT

PRIMER PROJECTE DE CASA DE CARITAT

En la sessió de l'Ajuntament del dia 9 de maig de 1844 es va resoldre l'ofici presentat per la Junta de Beneficència del 6 de maig, projecte de Josep Valls, beneficiat de la reverent Comunitat de Preveres de Valls, que ofereix la direcció d'una casa de caritat i convallescència que es podia establir en el que fou convent de Caputxins, la qual cosa fou aprovada per l'Ajuntament.¹⁷

Però les coses no anaren com es pensava, i tres mesos després, el 22 d'agost, l'Ajuntament va cessar Josep Valls en el destí que se li havia conferit; se suprimia també el projecte de casa de caritat per no haver complert amb els compromisos adquirits i per haver deixat abandonat d'una manera impròpia i inusitada el que fou convent dels Caputxins. Al mateix temps, l'Ajuntament s'encarregà de nomenar un sacerdot que amb una bona dedicació pastoral es responsabilitzés del culte religiós del santuari del Lledó.¹⁸

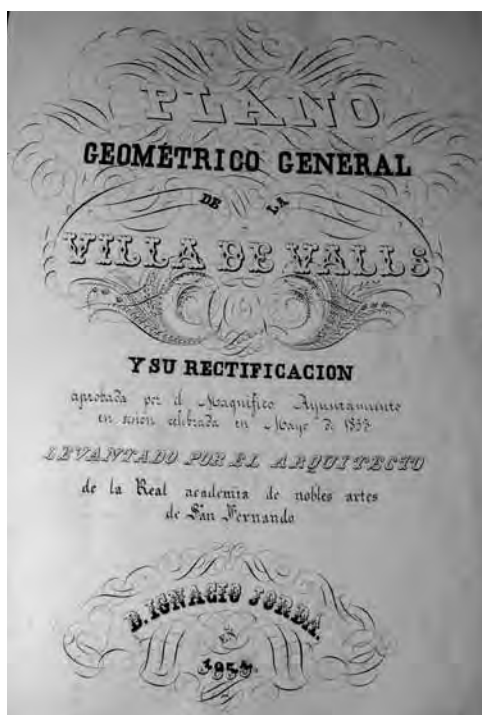
¹⁶ Op. Cit. "Els framenors caputxins a la Catalunya del s. XIX...". Pàg. 194.

¹⁷ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1843-47. Acta: 09-05-1844.

¹⁸ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1843-47. Acta: 22-08-1844.

PROPIETAT DE L'EXCONVENT I CASA DE CARITAT

El 27 d'agost de 1845 es demanà a l'Ajuntament, per part de l'intendent provincial, que en un termini de quinze dies presentés els documents que l'acreditaven com a propietari de l'exconvent i de l'hort dels Caputxins; en cas contrari, les finques passarien a l'Administració de béns nacionals. En la sessió del 1 de setembre de 1845, l'Ajuntament va encarregar l'exposició de drets que havia recollit entre documents de patronatge i la presència de l'escut en moltes estances de l'edifici al regidor Joan Miracle.¹⁹ I no va ser fins a la reunió del Consistori del 18 de setembre següent quan es va contestar l'ofici anterior al·legant les antigues raons de possessió i l'evidència de l'escut de Valls en les estances.²⁰

Plànol de l'edifici inicial l'any 1851 del santuari del Lledó i de Casa de Caritat. (AHCY)

¹⁹ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1843-47. Acta: 01-09-1845.

²⁰ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1843-47. Acta: 18-09-1845.

Encara no feia ni mig any, concretament el 17 de febrer de 1846, l'administrador dels béns nacionals donava un ultimàtum amb un termini improrrogable d'un mes a l'Ajuntament de Valls perquè clarifiqués els drets de propietat sobre el convent dels Caputxins, ja que fins aleshores no havia presentat els documents que certificaven la seva propietat. En aquest cas, l'Ajuntament nomenà els advocats Eusebi Sojo i Joaquim Arnet, i el regidor Joan Casas i Cristià per defensar el litigi,²¹ fins i tot, el 2 de març d'aquest mateix any, en Joan Casas i Eusebi Sojo passaven per la intendència de Tarragona per gestionar les diligències oportunes.²² Amb data de l'11 de març també feia un escrit l'Ajuntament en el qual al·legava les raons de patronatge, però no hi hagué cap resolució final.

LA CONFERÈNCIA DE SANT VICENÇ DE PAÛL

Mentrestant, com que a l'exconvent no hi havia ningú, de vegades, era ocupat per gent que anava de pas o no tenia sostre i aleshores les instal·lacions quedaven en mal estat. Al mateix temps, la Conferència de Sant Vicenç de Paül de Valls, el gener de 1860, començà a visitar i a socórrer tres asilats, vells i pobres, només amb permís verbal de l'alcalde Ramon Grau en una bescambra de l'antic convent dels Caputxins, que, d'altra banda, ja servia d'asil a d'altres famílies amb reputació de pobres, en temps del pare Joan Badia, caputxí, que representava una espècie de custodi.²³

NOU PROJECTE DE CASA DE CARITAT

Tres mesos després, el 5 de març de 1860, es projectà per part de la Conferència de Sant Vicenç de Paül donar un altre caire de vida a la tasca iniciada el gener, i es va concretar el projecte d'una casa de misericòrdia o caritat. Per això, amb data del 15 de març de 1860, en Josep Coll, en Francesc de Sojo i en Josep Piñol, en nom de la Junta de les Conferències de Sant Vicenç de Paül, sol·licitaven a l'Ajuntament que els cedís l'exconvent per passar a ser casa de beneficència.²⁴ Amb aquesta petició pretenien solucionar dues mancances: protegir les instal·lacions i donar servei a persones necessitades. Aleshores, l'Ajuntament cedí la casa, però amb la condició de formar part de la seva administració, a la qual cosa accedí la Junta de Sant Vicenç de Paül. Seguidament, amb data del 26 de març, deu dies després de la seva sol·licitud, l'Ajuntament nomenava per formar part de la Junta de la Casa de Caritat en Pere Roca, primer tinent alcalde; en Ramon Farrer Sans i en Josep M. Cañellas, regidors.²⁵

Preàmbul a la ressenya històrica de la fundació de la Casa de Caritat d'aquesta vila. Arxiu Municipal de Valls (AMV). Casa de Caritat. Carpeta: 1368.

²¹ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1843-47. Acta: 19-02-1846.

²² Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1843-47. Acta: 02-03-1846.

²³ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368 de documentació i llibres d'actes.

²⁴ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1856-61. Acta: 02-03-1860.

²⁵ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368 de documentació i llibres d'actes.

Dedicatòria a la Verge Santíssima del Lledó, patrona de l'Establiment

Santíssima Verge Mare de Misericòrdia, les persones que funden i dirigeixen aquesta Casa de Caritat la dediquen a l'amor del vostre Fill Jesús i la posen sota el mantell de la vostra protecció.

Si fins ara vàreu ser protectora d'aquesta mateixa casa que en un altre temps va ser destinada a un altre objecte, sigueu-ho també en lo successiu dels pobres en ella asilats, que ara per sempre aquelles us dediquen i consagren també a vos. Accepteu, senyora, aquesta dedicació dels vostres fills i sigueu vos mateixa la seva providència en totes les necessitats i angúnies per les quals potser haurà de passar.

Després d'aquests acords, i una vegada habilitades les primeres dependències, el 6 de juny d'aquest mateix any es començaren a atendre de forma complerta vuit pobres, funcionant a base d'un reglament intern provisional.

*Retrat del
bisbe Palau D.
Antoni Palau i
Térmens. Sala
de Sínodes del
Palau Episcopal
de Vic, on també
fou bisbe. (Foto J.
Tuset)*

Totes aquestes despeses inicials van anar de forma particular a càrrec de les persones de la Conferència, però pel fet que el nombre de desvalguts va augmentar, es va haver d'obrir una subscripció voluntària entre els veïns de quaranta-cinc duros mensuals. Al mateix temps va tenir el suport del bisbe de Barcelona D. Antoni Palau i Térmens, natural de Valls, amb un donatiu de 2.100 ptes. per pagar la manutenció de tres germanes de la caritat durant un any, ja que les germanes que s'havien de dedicar a l'ensenyament ja les retribuïa la junta de la casa amb 2.269,50 ptes. anuals. També cal assenyalar la singular protecció de l'arquebisbe de Tarragona D. José Domingo Borràs i del governador civil de Tarragona D. Pedro Navazenez, així com la pietat manifesta del públic en general.

ASILATS I AMPLIACIÓ A UN GRUP DE NENES

En aquesta situació d'assaig i d'ampliació conjunta s'arribava al mes de novembre, quan augmentava el nombre de desvalguts. Al mateix temps es va pensar en acollir un grup de nenes, i per aquest motiu es va demanar a l'institut de Terciàries Carmelites de Vic tres germanes per dedicar-se a la Casa de Caritat. Una vegada es van concedir, arribaren a Valls el 5 de desembre i s'acolliren 11 nenes en un departament separat.²⁶

La Comunitat de les Germanes Carmelites de la Caritat iniciaren la seva actuació el mateix mes, i el 25 de desembre de 1860 signava el contracte amb la Junta de la Casa de Caritat la reverenda mare Paula Delpuig de Sant Lluís, superiora general de l'institut de Germanes Terciàries de Nostra Senyora del Carme, per tal de tenir cura dels asilats. Inicialment, van ser tres les monges encarregades: la germana Teresa Arbat, superiora; i les germanes Maria Mussons i Magdalena Garriga, a les quals, l'Establiment com a entitat va resoldre donar per a la seva manutenció 3.639 reals anuals.²⁷

La inauguració oficial tenia lloc cinc dies més tard, el 30 de desembre, a Sant Joan, mitjançant un ofici solemne amb assistència de totes les parts, inclosos els asilats que eren 25.²⁸

CONTRACTE DE LA CASA DE CARITAT AMB LES GERMANES CARMELITES

La Junta Directiva i Administrativa de la Casa de Caritat de la vila de Valls i la reverenda Mare Paula Delpuig de Sant Lluís, superiora general de l'institut de Germanes Terciàries de Nostra Senyora del Carme, atès que passa el degut control i règim interior i que és convenient i necessari per aquesta Casa de Caritat, han ingressat

²⁶ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368 de documentació i llibres d'actes.

²⁷ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368 de documentació i llibres d'actes.

²⁸ Document de l'AHCV. Fons Mercadé. Secció Mercadé. Sèrie Església. Sig.Top. 19/1/6.

en aquesta casa tres germanes del citat institut i que són la superiora Mare Teresa Arbat, la germana Maria Mussons i la germana Magdalena Segura, amb la finalitat que quedin degudament assegurats els drets i deures de les parts contractants.

La Junta Directiva i Administrativa s'obliga:

- 1r A proporcionar a les anomenades germanes habitacle adequat per al seu allotjament i poder atendre el normal desenvolupament de les seves tasques.
- 2n Un dormitori amb els seus corresponents llits i cada llit equipat amb una màrrega, dues flassades de llana, dos coixins, llençols i cobrellits, un matalàs per a tots i cortines per mantenir la separació dels seus llits.
- 3r Un refectori suficient.
- 4t Una cuina amb rebost.
- 5è Un rebedor amb cadires.
- 6è Una habitació per a l'allotjament de la superiora quan faci la visita.

S'obliga així mateix l'anomenada junta:

- 1r A satisfer cada una de les tres germanes amb 1.213 rals de velló a l'any per trimestres i per avançat. També proporcionar també el servei d'una criada a raó de dos rals diaris.
- 2n A pagar les despeses del viatge d'anada de les germanes i el d'anada i tornada de les superiores que han vingut a la presa de possessió.
- 3r A costejar les despeses en medicaments i metges, en cas de malaltia; i dels d'enterrament i funerals en el cas de mort. El combustible i d'altres estris necessaris per a la cuina i la taula.

L'institut de Germanes Terciàries, en nom i representació d'ell mateix s'obliga:

- 1r A tenir permanentment en aquesta Casa de Caritat un nombre de germanes útils i capaces, que siguin necessàries per desenvolupament normal de les tasques a què han de dedicar-se; i es reserven la facultat de canviar-les sempre que ho cregui oportú per al bé de l'Institut, de l'Establiment o de les mateixes germanes.
- 2n Les germanes hauran d'ensenyar gratuïtament a les nenes acollides la doctrina cristiana, llegir, escriure, comptar, gramàtica castellana i totes les feines pròpies del seu sexe, a més del que prescrigui el reglament interior de la Casa.
- 3r Cuidar dels malalts dia i nit quan no s'hagin traslladat a l'hospital de la present vila, en totes aquelles coses que no desdiguin del seu sexe.
- 4t De la neteja i conservació de la roba i altres mobles de l'Establiment, sempre que per això no hagin de sortir de la Casa.
- 5è De la bona marxa i govern interior de la Casa, conforme les prescripcions del reglament interior de la mateixa.

El present conveni no té cap fixació de temps, sinó que serà indefinit mentre ambdues parts o qualsevol d'elles no s'hi separi; en aquest darrer cas, no serà arbitrària la separació sense que prèviament la part que vulgui desistir avisi l'altra amb un any d'antelació.

I amb aquests pactes i condicions solemnitzen aquest contracte que, encara que privat, volen que tingui tota la força i validesa d'una escriptura pública; i per al seu compliment s'obliguen a saber, la mare superiora general als béns de l'Institut que presideix i la Junta de l'Establiment o Casa de Caritat que dirigeix i administra i no els propis ni particulars de cada un d'ells i ho signen en la vila de Valls, a 25 de desembre de 1860.

La signen: l'alcalde, Ramon Grau; Francesc Valentí i Bassa, síndic; Ramon Jeunas i Sans, regidor; Pere Cavallé, capellà de Sant Joan; Francesc de Sojo, Albert Dasca i Olivé, Joan Cartañà, Francesc Pallàs, vocals; germana Paula Delpuig de Sant Lluís.²⁹

ÈPOCA DE CONSOLIDACIÓ (1861–1900)

LA PRIMERA JUNTA DIRECTIVA

No va ser fins el 12 d'abril de l'any 1861 que tingué lloc la primera sessió per constituir la Junta Directiva i Administrativa de la Casa de Caritat, i aprovar un reglament adient i formalitzar tot el seu funcionament. La primera junta quedava formada per: D. Francesc Mallol (alcalde), president nat; Dr. D. Pere Cavallé (arxiprest), vicepresident nat; D. Josep Coll (síndic), vocal nat; D. Ramon Ferrés Sans (regidor), vocal nat; D. Joan Cartañà (consiliari), vocal consiliari; D. Albert Dasca Oliver, vocal secretari; D. Francesc Pallàs Castells, vocal dipositari; D. Francesc de Sojo Ravella, vocal supernumerari. Tot seguit, els darrers tres vocals, juntament amb Francesc de Sojo eren els quatre particulars que indica el reglament, en el seu article 11, i que fins a la data havien estat amb altres companys, integrants de la comissió que havia fundat i prosseguit els treballs a la Casa donaren relació de l'estat de la mateixa.³⁰

Entre d'altres temes generals, s'informà també que en data de 27 de gener d'aquest mateix any, mitjançant escriptura pública en poder de D. Josep Antoni Arnet, escrivent de la present, s'havia fet cessió per part dels marmessors de Josep Rocamora, pagès, a favor de l'Establiment de tres deutors, dos de 300 lliures cada un i un altre de 600 lliures, atorgats a favor del mateix Josep Rocamora, el primer per Josep Masgoret i Rocamora de les Guñoles el 10 de setembre de 1835 en poder de D. Josep Marrugat i Ferran, escrivent d'aquesta vil·la, el segon pel mateix Josep Masgoret el 17 de juliol de 1850 en poder de Josep Gay, escrivent de la present, i el tercer per D. Joan Queralta, fabricant de teixits d'aquesta vil·la, el dia 1 de novembre de 1846 en poder de D. Josep Gay.³¹

²⁹ Contracte de les germanes Carmelites. Arxiu Casa de Caritat.

³⁰ Arxiu Municipal de Valls. Casa Caritat. Carpeta: 1368 de documents i llibres d'actes.

³¹ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368 de documents i llibres d'actes.

NOU REVÉS SOBRE LA PROPIETAT

Malgrat que tot semblava seguir el seu curs prou engrescador amb l'obra de la Casa de Caritat, 13 dies després de constituir la nova junta, el 25 d'abril, es tornava a remoure la qüestió de la propietat de l'exconvent dels Caputxins, perquè el governador de Tarragona preguntava a l'Ajuntament amb quina autoritat havia permès la instal·lació de la Casa de Caritat, ja que si no tenia la documentació acreditativa, això només havia representat una simple concessió per decisió del Consistori vallenc.³²

De nou, s'han de renovar les explicacions, la documentació i els credentials, en aquesta ocasió amb la implicació també de la Junta de la Casa de Caritat.

Quan ja semblava que la titularitat era reconeguda perquè la Diputació Provincial adreçava un escrit amb data de 18 de maig 1861, en el qual declarava que és útil i necessari que es dictamini l'Ajuntament com a propietari de l'exconvent destinat a Casa de Caritat. A més, el 27 de juny següent la Junta de Vendes de Propietats i Drets de l'Estat considerava justa la concessió sol·licitada per l'Ajuntament, i així ho remetia a la Junta Superior perquè dictés la resolució. Però el 24 d'octubre d'aquest mateix any, el governador de la província comunicava a l'Ajuntament que la Direcció General de Propietats i Drets de l'Estat li demanava que se li trametés quan i qui va exceptuar que els béns de la corporació suprimida dels Caputxins de Valls no passés a ser propietat de l'Estat. De nou, el 25 de novembre de 1861, l'Ajuntament adreçà una carta al director dels Béns Nacionals, en la qual li renovava la impossibilitat de justificar les dues demandes concretes que feia, i li exposava de nou totes les justificacions possibles; en lloc de demanar justícia, el que demanava és gràcia. Aquest nou expedient va ser lliurat a la Direcció General, a través del Sr. Marquès de Vallgornera, i després també se li donava notícia perquè influís, ja que es trobava a la Cort per part d'en Eduard Gasset Matheu, amb data del 13 de gener de 1862.³³

Però, el 27 d'abril de 1863 se li va retornar a l'Ajuntament la documentació presentada amb anterioritat, i se li va reclamar que se certifiqués la validesa de la traducció castellana del seu original en llatí del document dipositat en l'arxiu parroquial, on constava la cessió del Santuari del Lledó, i que s'especifiqués la decisió del Consistori de destinar el convent a Casa de Caritat. Ara, amb la distància dels anys, costa comprendre aquesta insistència, i, a la vegada, desconfiança per part de les autoritats provincials, ja que l'edifici era d'utilitat pública, destinat a una obra de beneficència i no hi havia pas intencionalitat privativa ni lucrativa. Per aquest motiu la resposta de l'Ajuntament semblava de desencís, perquè els manifestà el que volien sentir, no disposava de cap document que acredités el traspàs del Santuari per part de l'Ajuntament als Caputxins, els puntualitzava que la traducció del document en llatí de l'arxiu parroquial era obra d'en Salvador Clariana i en Joaquim Avellà, professors

³² Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1856-61. Acta: 25-04-1861.

³³ Document expedient de propietat sobre l'exconvent. Arxiu Casa de Caritat.

de llatí amb títol expedit pel govern de S.M., i, finalment, que l'autorització per instal·lar la Casa de Caritat va ser exclusivament una decisió del Consistori de la Vila.³⁴

Aquesta resposta sembla la d'aquell qui llença la tovallola, però les coses senzilles i amb transparència de vegades també convencen i donen confiança, i això és el que va succeir, perquè sense cap més dada sobre aquest afer, s'arribà al 3 d'agost de 1878, quan la *Gaset*a publicava la reial ordre mitjançant la qual es concedia a l'Ajuntament l'exconvent dels Caputxins destinat a Casa de Caritat i els terrenys annexos.³⁵ Pel que sempre ha representat la Casa de Caritat per als vallencs, aquesta podia ser la millor notícia per afrontar l'últim quart del segle dinou.

DESENVOLUPAMENT ORGANITZATIU

La mateixa dinàmica de la casa donava peu a l'ampliació de l'Establiment, a l'acta de la junta del dia 9 de setembre de 1862 hi constava l'acord de treure a subhasta pública l'ampliació de l'edifici, fins i tot un pregó anunciava que la subhasta tenia lloc el 18 de setembre a les quatre de la tarda. Els plànols i plecs de les condicions de la subhasta estaven a mans d'en Francesc Pallàs, encarregat per la junta d'aquest procés.³⁶

La Casa de Caritat es va edificar entre els anys 1880 i 1890. (Foto Arxiu Gabriel Secall)

³⁴ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1862-67. Acta: 27-04-1863.

³⁵ Op. Cit. "Resum històric del Santuari del Lledó de Valls". 1930. Pàg. 54.

³⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 9-9-1862.

Del resultat d'aquest procés sabem que es van presentar sis pressupostos i finalment es va escollir el més beneficiós, que era el presentat per Pablo Tapiol pel preu de 515 duros, segons consta a l'acta del 19 de setembre i la fusteria de l'obra va ser donada a Joan Baptista Saumell per un valor de 149 duros amb 10 reals, segons consta a l'acta de la junta del dia 26 de setembre. D'aquest mateix període, consta un ofici de l'Ajuntament en el qual es traspassava l'administració de l'hort i les terres annexes a la junta.³⁷

Si seguim la documentació oficial, el juny de 1863 trobem per primera vegada el nom de Josep Martí com a prevere d'aquesta vila, com a col·laborador en els temes de la Casa de Caritat. En aquest cas, la junta s'assabentà del malmès estat de la sinya de la casa i com que no hi havia mitjans per a la construcció d'una de nova, s'ofereix mossèn Martí a costejar-ne una de ferro amb la condició que li sigui retornada dita màquina o el seu cost, sempre que no s'utilitzi per la Casa de Caritat. Evidentment, la junta hi va accedir molt agraïda.³⁸

*Mossèn Josep Martí Janer, ca 1889.
(Foto: Arxiu Municipal de Valls /
Napoleón, repro. Rozada)*

³⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 19 i 26-9-1862.

³⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 27-6-1863.

De nou, a començaments de 1864, ens apareix una intervenció de mossèn Josep Martí que posava en coneixement dels membres de la junta la voluntat d'algunes persones perquè a la Casa de Caritat s'obris un ensenyament públic sobre costura, en el qual fossin admeses, pagant la corresponent mensualitat, totes les nenes a partir dels 6 anys. Per a aquesta activitat les persones que sol·licitaven la creació d'aquest servei havien de ser les que finançaven totes les despeses que aquesta ensenyança ocasionés.

Aquestes persones plantejaven les condicions que fossin admeses gratuïtament les nenes pobres del barri que comprenia el vicariat dels Caputxins, i que la Junta cedís a les persones responsables del projecte el cost de les mensualitats, fins al complet reintegrament de les inversions o despeses fetes amb motiu del projecte. En cap cas, la Casa de Caritat no hauria de fer cap despesa per aquest ensenyament, fins i tot, si no arribés a fi de bé, tot el que s'havia invertit havia de passar a favor de l'Establiment.

La Junta acceptà la proposta pels avantatges que això podia suposar per a la Casa de Caritat i per a la ciutat.³⁹

El claustre era utilitzat com a pati d'esbarjo pel col·legi de les Germanes Carmelites. (Foto: Arxiu Municipal Valls)

³⁹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 28-I-1864.

Tres mesos després, la Junta acordà nomenar Pere Cavallé, prevere i vicepresident de la mateixa, i Albert Dasca, secretari també de la Junta, perquè en companyia de Josep Martí, prevere, comptabilitzessin la despesa total de les obres i equipaments del nou ensenyament obert a la Casa de Caritat. D'aquí endavant es responsabilitzessin de recaptar fons per a la institució i que es lliuressin a mossèn Josep Martí, fins al complet reintegrament de les quantitats invertides en les despeses ocasionades per aquest ensenyament, i passar comptes anualment a la Junta.⁴⁰

Durant aquest període el sosteniment de la Casa de Caritat es feia dels donatius de la gent, dels mateixos asilats mitjançant el seu treball de filatures i brodats i dels beneficis que s'obtenien de les escoles que havien engegat les monges Carmelites el 1864, on també s'hi va incorporar la germana Antònia Massó, de Sant Pantaleó. Es tractava d'un col·legi de pagament i els ensenyaments que s'impartien eren de tota mena, tal com es pot comprovar en el prospecte imprès com a propaganda on es feia constar l'horari, les mensualitats i el programa que deia:

Se extiende desde los primeros puntos de calceta hasta los más finos bordados. La doctrina cristiana, la escritura, el dibujo lineal y de flores, la aritmética, la gramática castellana, la geografía, la historia sagrada y de España y la economía e higiene domésticas constituyen su parte literaria.⁴¹

El març de 1866 es pot comprovar el primer estat de comptes presentat per Mn. Josep Martí sobre l'escola. D'una banda, la despesa que va costar posar-la en funcionament: 1.819 duros, 7 rals i 24 m. De l'altra, l'estat de comptes del funcionament habitual, entrades: 1.615 duros, 19 rals i 25 ms; i sortides: 1.150 duros, 10 rals i 11 m. Restant: un superàvit de 465 duros, 9 rals i 14 m. Segons els acords subscrits quedaven en poder de Mn. Martí a compte del reintegrament de les despeses de la posada en funcionament.

En aquest mateix període es veié la necessitat d'ampliar les instal·lacions d'ensenyament per l'elevat nombre de nenes que assistien a classe. Com que de recursos no n'hi havien, però la Junta sempre va estar molt interessada en què la part d'ensenyament tingués un ple desenvolupament, acordà cedir a l'administració de l'ensenyament una part de la deixa de Joan Oller i Quintana, concretament 1.053 duros, que havia rebut la Casa de Caritat a un interès anual del 6% i poder fer front a l'ampliació de les instal·lacions. Aquesta deixa representava la més important econòmicament parlant; des de la fundació de la Casa de Caritat, les entrades van suposar un total de 12.795 duros, 14 rals i 16 m., que al llarg de molts anys van servir per eixugar les despeses més fortes de la Casa de Caritat.⁴²

⁴⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 16-4-1864.

⁴¹ Arxiu Col·legi Lledó. "Historia Documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad". Tomo 2. Pàg. 161.

⁴² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 9-3-1866.

Així mateix seguia la necessitat per anar adaptant les condicions d'habitabilitat de la Casa de Caritat, i es va decidir ampliar i millorar els dormitoris i altres dependències generals, amb plànols i pressupost de 48.000 rals presentats per l'arquitecte Joan Forés. Finalment, després del concurs públic l'obra es licitava per 38.000 rals a favor de Pau Forés.⁴³

Una vegada més, a l'octubre de 1868, Mn. Josep Martí presentà l'estat de comptes de l'administració de l'ensenyança dins la Casa de Caritat; com sempre, les despeses ocasionades o invertides eren molt superiors als petits superàvits que l'administració anual de l'Establiment d'ensenyança els anava deixant.⁴⁴

El 29 de setembre de 1869, la Casa de Caritat feia una petició a la superiora general de germanes Carmelites per poder comptar amb més germanes per al servei, la qual cosa s'aconseguí i va arribar una altra germana, Leonor Horta, que es va incorporar al servei de la Casa de Caritat.

Finalment, trobem una nova presentació de l'estat de comptes per part de Mn. Josep Martí; evidentment, encara no es podien eixugar les despeses de les obres que, des de la seva fundació i després de passar per la darrera ampliació, s'havien fet. Però, en aquesta ocasió, el dipositari de la Junta, Josep Ferrer, manifestava que Mn. Josep Martí amb tres lliuraments de diners: 415 duros d'aquell any, 384 duros de l'any 1870 i 254 duros de l'any 1871, sumaven el valor final de 1.053 duros, que la Casa de Caritat li havia deixat per completar les obres de l'ampliació de l'ensenyança.⁴⁵

Si seguim amb l'economia, cal fer menció que, a més a més, hi havia uns ingressos provinents del servei dels cotxes fúnebres que des de feia alguns anys estaven a càrrec de la Casa de Caritat. En la reunió de l'Ajuntament del 6 de novembre de 1872 es nomenava com a regidor responsable d'aquest servei en Joan Roset.⁴⁶

El maig de 1874 la Junta s'assabentà que els diputats provincials Francesc Sarri, Joan Oller i Domingo Andreu presentaren una proposició per ser subvencionada la Casa de Caritat per la Diputació Provincial de Tarragona per un import de 2.500 ptes. anuals. Curiosament, el gener de 1878 la Junta de la Casa de Caritat encara no havia rebut ni un cèntim d'aquesta subvenció, la qual cosa es reclamava a l'alcalde.⁴⁷

Finalment, i seguint la figura de Mn. Josep Martí, fins i tot tres anys i escaig després de la seva mort, el dipositari de la Junta de la Casa de Caritat fa constar un lliurament fet a Francesc Martí i Gener com a hereu del seu difunt germà, mossèn Josep Martí i Gener per al total reintegrament de les obres de l'ensenyança que al llarg dels anys havia quedat per liquidar a mossèn Josep Martí. Tot i així, sembla que

⁴³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1369. Actes 23-7-1866 i 29-9-1866.

⁴⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 26-10-1868.

⁴⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 23-1-1872.

⁴⁶ AMV. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1868-77. Acta: 06-11-1872.

⁴⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 2-5-1874 i 1-1-1878.

en Francesc Martí, també considerat un home pietós, accedia a pagar cada any la meitat de la dotació del capellà de la Casa de Caritat.⁴⁸

També cal recollir els reconeixements públics que a vegades es feien a la Casa de Caritat, com la petita crònica de l'*Eco de Valls* de 1884:

Durante la temporada que nuestra población ha sufrido los deplorables efectos de varias enfermedades contagiosas es de notar la excelente salud que ha reinado en la Casa de Caridad de esta ciudad a pesar de contener un buen número de albergados de ambos sexos. Este resultado habla muy alto en favor de la situación del edificio, de sus buenas condiciones higiénicas que las hacen inmejorables el celo de la Junta y el exquisito cuidado con que atienden al servicio interior la madre y hermanas del establecimiento.⁴⁹

A finals d'aquesta dècada arribaven bones notícies: una comunicació de l'Administració Econòmica de la Província notificava que la Direcció General de Propietat Drets de l'Estat per Reial Ordre de 3 d'agost de 1879 es feia la cessió a la Casa de Caritat, el convent i terres adjacents, amb la condició que la Junta presentés els seus comptes anuals a l'Ajuntament.⁵⁰

Si seguim en la mateixa dinàmica des de la seva fundació, la Casa de Caritat sempre anava necessitada de fons, però de vegades rebia donacions esplèndides com la de Felip Coll Baldrich, que en el seu testament feia constar que en cas que es cobrin les 500 monedes catalanes d'Antoni Baldrich, prevere, el seu oncle, que ha de lliurar Antoni Company, el seu advocat, és la seva voluntat se'n donin 200 a la Casa de Caritat de Valls i que serveixin, si és possible, per construir una sala per a les dones més pobres d'aquesta vila amb la finalitat que la Casa de Caritat pregui per l'ànima del seu oncle, per la del seu germà, per la seva i per la dels seus avantpassats.⁵¹

L'Ajuntament de Valls va acordar demanar a la Comissió Provincial l'expedició i lliurament al diputat Sr. Gabriel Bella de la carta de pagament de 2.501 ptes. per l'import del contingent provincial de 1884-85 de la subvenció atorgada a la Casa de Caritat de Valls per la Diputació aquell any.⁵²

Cal que no oblidem el mecenatge que al llarg dels anys va anar fent el Dr. Pablo Palau, ardiaca de la catedral de Barcelona i fill de Valls. Com a resultat de la seva deixa, calia lliurar cada any a la Junta de la Casa de Caritat 420 duros pel valor de la manutenció de 7 germanes. Per exemple, era l'any 1897 quan la reverenda mare de les germanes va lliurar a la Junta el semestre de juliol a desembre de 1896 del llegat del molt il·lustre Dr. Palau, que equivalia a un import de 1.050 ptes.⁵³

⁴⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 12-1-1877 i 28-1-1881.

⁴⁹ AHC V. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 24-04-1884. Pàg. 3.

⁵⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 3-1-1879.

⁵¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-3-1882.

⁵² AHC V. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 15-11-1885. Pàg. 2.

⁵³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 1-3-1897.

Seguint una idea manifestada en anteriors sessions de la Junta, s'acordava posar unes làpides de marbre a la sala de sessions en memòria dels pietosos protectors constants de la Casa de Caritat i de la seva direcció com eren la del seu fundador Josep Martí, prevere, Joan Oller i Quintana i el Dr. Pablo Palau, ardiaca.⁵⁴

Com que la necessitat obliga, i l'economia sempre estava present, la Casa de Caritat també disposava de títols de ferrocarrils, però el Govern va determinar obligar a canviar aquests títols de ferrocarrils en títols de deute perpetu, la Junta, que va preveure per on hi perdria menys, va decidir acceptar el canvi dels títols per bitllets hipotecaris de Cuba i en accions del banc local de Valls. Finalment, una vegada fet el canvi, a la caixa de la Casa de Caritat hi havia dipositats 130 accions del Banc de Valls, 5 bitllets hipotecaris de Cuba, 15 títols de deute interior i 9 obligacions de ferrocarrils andalusos.⁵⁵

Aquest mateix mes es decidia renovar els membres de les juntes administradores de la Casa de Caritat i de l'Hospital, es tractava dels vocals en qualitat de veïns, no pas de regidors. Així doncs, per a la Casa de Caritat es nomenaren els senyors Josep M. Veciana de Berenguer, Lluís Grau Batlle, Josep Cabestany Hernández, Francesc Montserrat Llopis i Francesc d'Assis Martí Dalmau.⁵⁶

Tot i la tutela de l'Ajuntament, econòmicament parlant, sort en tenia la Casa de Caritat de les donacions i de la seva pròpia gestió, perquè l'any 1887 encara tenia pendent cobrar 5 subvencions anuals que la Diputació de Tarragona havia passat a l'Ajuntament per l'obra de la Casa de Caritat, i 2 més que tenia pendents cobrar l'Ajuntament perquè no havia justificat a la Diputació les inversions fetes a la Casa de Caritat amb les 5 subvencions anteriors. Davant de la Junta de la Casa de Caritat, que aquesta vegada s'havia reunit al saló de l'alcaldia, l'alcalde informava que la corporació municipal havia acordat el pagament de les 5 subvencions tan aviat com el seu estat de comptes ho permetés, al mateix temps mirarien de convèncer als diputats provincials del districte perquè gestionessin amb la Diputació tot l'afer: justificants de les inversions i pagament de les dues subvencions pendents.⁵⁷ El gener de 1888 l'alcalde informava a la Junta que l'Ajuntament pagaria dues subvencions de 2.500 ptes. a la Casa de Caritat, una de les quals era a compte de les que es devien.⁵⁸

El desembre de 1887 s'aconseguia que l'Ajuntament cedís la subvenció que rebia de la contractació dels cotxes fúnebres a favor de la Casa de Caritat, la Junta havia comissionat Francesc Sarri perquè gestionés aquesta cessió, ja que la junta del cementiri també la volia. Gràcies a les seves gestions l'Ajuntament cedia la subvenció de 150 ptes. anuals que rebia de l'administrador dels cotxes fúnebres, o aquella que

⁵⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 7-5-1883.

⁵⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 8-3-1886.

⁵⁶ AHCv. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 14-03-1886. Pàg. 2.

⁵⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: del 27 de desembre de 1887.

⁵⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 15-12-1888.

*Calze que pertany al Dr. Pablo Palau Térmens, benefactor de la Casa de Caritat, canònic de Vic i ardiaca de la catedral de Barcelona. Museu de la Parròquia del Lledó de Valls.
(Foto J.Tuset)*

imposés l'Ajuntament, aquest va entrar en vigor a partir de l'1 de febrer de 1888.⁵⁹ El gener d'aquest mateix any s'acordà construir un local cotxera dins del tros de vinya que representava la façana que donava al raval de Misericòrdia.⁶⁰

És moment de tenir present Francesc Sarri, ja que va morir l'any 1889 i era molt reconegut per la gent pel seu afany d'afavorir els establiments de beneficència, concretament, va ser diputat provincial els anys 1873 i 1874 i va aconseguir, juntament amb Joan Ballester, que la Diputació assignés a la Casa de Caritat una pensió anual de 2.500 ptes, i no va acabar aquí la seva ajuda perquè havia estat nomenat vocal de la Junta durant 11 anys i va dur a terme la seva tasca amb molta dedicació.

Renovant una vegada més els beneficis de la deixa del Sr. Oller i Quintana, el juliol de 1888 es presentaven davant la Junta de la Casa de Caritat Albert Dasca Olivé i Eliseu Ferrer, administradors durant alguns anys de la finca anomenada Molí

⁵⁹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 30-12-1887.

⁶⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 26-1-1888 i 11-5-1888.

Batan, procedent de la deixa del Sr. Oller, i donant compliment al seu testament van fer cessió de l'administració d'aquesta finca a la Junta de la Casa de Caritat.⁶¹

Una nova alenada representava la carta de pagament de Pere Cabestany, viudo de Maria Mas, pel primer termini del llegat de 20.000 ptes. que va fer a favor de la Casa de Caritat de Valls en el seu testament atorgat el 18 de febrer de 1889. L'octubre de 1892 es feia efectiu el segon termini d'aquest llegat i el novembre de 1896 s'havia cobrat el sisè termini.⁶² L'any 1898 se seguia cobrant el llegat de Maria Mas, i el seu espòs sol·licità a la junta que es posés en lloc preferent de la Casa una làpida commemorativa del donatiu fet per la seva esposa. La Junta ho valorà i acordà fer una làpida general on hi hagués inscrits en lletres d'or el nom dels benefactors, però no es va fer la làpida fins que hi haguessin els fons necessaris, es posaria en el saló de sessions.⁶³

Seguien les ampliacions i a la sessió de la Junta del 25 de setembre de 1891, s'acordà la construcció d'un nou edifici annex al local de la Casa de Caritat, també es va fer subhasta pública i les persones que s'hi volguessin presentar tenien fins el dia 10 d'octubre per presentar el plec de condicions, les quals s'havien d'ajustar al plànol i pressupost elaborat pel mestre d'obres de l'Ajuntament de Valls, en Magí Castellet.⁶⁴ Finalment l'obra de paleta s'atorgà a Joan Vives i la de fusteria i serral·leria a Miquel Devis.⁶⁵ Durant aquests anys, per tal d'anar fer front a les despeses, principalment d'obres de mica en mica s'anaven liquidant els títols de deute o els bitllets hipotecaris dels quals encara disposava la Casa de Caritat.⁶⁶

Malgrat les mancances econòmiques que sempre anava arrossegant la Casa de Caritat, l'Ajuntament seguia tibant la corda i l'any 1893 la Junta encara reclamava a l'Ajuntament les subvencions que devia de la Diputació, per tal de poder pagar els operaris i proveïdors de la Casa de Caritat d'aquell any i de l'anterior. Mentrestant, la Junta s'havia de vendre les obligacions i els títols de deute que li quedaven.⁶⁷ Curiosament, des de l'acta del desembre de 1887 que no presidia la junta l'alcalde, generalment ho feia el 1r tinent d'alcalde o el prevere.

En aquest cas, l'any 1889, el president era Eduard Oller, el qual va demanar a la corporació municipal les anualitats pendents per poder fer front a unes despeses que ja no podien esperar més. A la qual cosa, l'alcalde Avellà va ordenar que es paguessin les anualitats que es devien poc després de prendre possessió del seu càrrec.⁶⁸

⁶¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 4-7-1888.

⁶² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 22-4-1890, 28-10-1892 i 14-10-1896.

⁶³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 14-12-1898.

⁶⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 25-09-1891.

⁶⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 18-10-1891.

⁶⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 4-2-1892.

⁶⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 31-1-1893.

⁶⁸ AHCv. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 14-04-1889. Pàg. 1.

Els Reis d'Orient a la Casa de Caritat. 1958. (Foto: Arxiu Municipal de Valls / Roé)

Aquest mateix any es veié la necessitat de construir una sala destinada a les tasques que feien els asilats; s'adjudicaren les obres, però de moment se suspengueren per manca de pressupost, ja que no hi havia recursos disponibles a caixa i no es podien empenyorar més. Ara bé seguint amb les ajudes de sempre, l'Albert Dasca Olivé havia costejat pel seu compte les obres per valor de 10.000 ptes., que a principis de 1895 ja estaven acabades. En una propera junta es feia agraïment explícit a l'Albert Dasca per la seva dedicació a la Casa de Caritat i per ser un

dels que encara sobrevivia dels seus digníssims i caritatius fundadors de la Casa de Caritat.⁶⁹

D'aquest període trobem un document on es feia una mica de balanç sobre els membres de la Junta. Començava recordant que en la sessió del 13 d'abril de 1893 van cessar els senyors Joan Roig Ballesta, Josep Dilla Molas i Joan Llorc Rosell. A la sessió del dia 9 de maig es van acceptar les dimissions dels senyors Gabriel Bella Solé i Joan Roset Rovira. En el seu lloc, es van nomenar els senyors Joaquim Homs Dalmau i Josep Miquel Torner. Finalment, a la sessió de l'11 de gener de 1894 es van nomenar els senyors Celedonio Moncusí Carnicer i Josep Cabestany Hernández. Així mateix, com a vocals en representació de l'Ajuntament es nomenaren Pau Galofré Forés, Francesc Montserrat Llopis i Ramon Cosidó Martí. Per tot això i com a resum conclou el document amb la llista completa de la Junta: Pau Galofré Forés, president; Josep Vives Salla, vicepresident (capellà de Sant Joan); Francesc Montserrat Llopis i Ramon Cosidó Martí, vocals (regidors); Josep Dalmau Sanromà, Francesc Dasca Boada, Francesc Plana Molet, Joaquim Homs Dalmau, Josep Miquel Torner, Celedonio Moncusí Carnicer i Josep Cabestany Hernandez, contribuents.⁷⁰

El juliol de 1896, el diari *La Actualidad* de Valls es feia ressò del full imprès amb l'estat de comptes del darrer any que anava des del juliol de 1895 fins al juny de 1896. Els ingressos van ser de 18.154,76 ptes. i les despeses de 18.181,90 ptes., per tant, va resultar un dèficit de 27,14 ptes., per la qual cosa es felicitava la Junta per la seva gestió administrativa.

L'octubre d'aquest mateix any es va decidir passar un ofici al metge Joan Roset Rovira nomenant-lo metge d'aquesta Santa Casa i, al mateix temps, donar-li les gràcies per la cura i desinterès que fins la data havia desenvolupat en aquesta tasca.⁷¹

L'any 1897 l'exdiputat a les Corts per aquest districte, el Sr. Gabriel Ballester Boada, va deixar un llegat de 500 ptes. per a la Casa de Caritat.⁷²

En la sessió ordinària de l'Ajuntament del 25 d'octubre de 1898 es van prendre una sèrie d'acords, entre els quals hi havia la proposta de l'alcalde, Francesc Ballester, que s'estudiés la forma de donar classes de música als asilats de la Casa de Caritat, perquè en sortir ja tindrien un mitjà per guanyar-se la vida, la proposta va ser aprovada. En aquesta mateixa sessió es va decidir donar les insígnies de diputat provincial a l'alcalde després de la seva recent elecció. La mateixa tarda, i en sessió extraordinària, prenia possessió de l'alcaldia Antoni Massagué Ral, en substitució de Francesc Ballester.⁷³

A finals de segle els comptes semblaven ser molt deficitaris, tal com es denunciava al diari *La Actualidad* el juliol de 1899, amb motiu de la sessió de l'Ajuntament on

⁶⁹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 11-2-1895 i 1-5-1895.

⁷⁰ AHCv. Fons Municipal. Secció beneficència. Sèrie juntes i comiss. Sig. Top. 2/8/51. 1893-94.

⁷¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 24-10-1895.

⁷² AHCv. Premsa. *La Actualidad* (Valls) 10-05-1897. Pàg. 2.

⁷³ AHCv. Premsa. *La Actualidad* (Valls) 25-10-1898. Pàg. 2.

es plantejava el sosteniment de la Casa de Caritat. La solució que se'ls va ocórrer en aquell moment per solucionar el problema era fusionar les juntes de la casa i del cementiri, així, doncs, els guanys de la segona servien per eixugar una mica les pèrdues de la primera. Segons la crònica del temps, la solució era un remei nociu i contraproduent, perquè al final quedarien sense recursos els uns i els altres. Es considerava que la mala administració de les juntes especials era el reflex de la mala gestió municipal, la qual havia canviat els vocals d'aquestes juntes com aquell que canvia unes peces assalariades i no és el cas. Segons el relat del cronista, no era el mateix ser membre de la junta com a mèrit de partit que ser-ho per sentiment, ja que l'amor a la institució s'allunyava, finalment les donacions es refredaven i els recursos disminuïen.

Per començar a sanejar el mal moment proposaven bàsicament dues mesures: la primera, renovar amb persones que inspiressin confiança aquestes juntes benèfiques i, en segon lloc, que l'Ajuntament pagués els deutes que tenia pendents amb la Casa de Caritat. Tot i així, en el proper número el diari feia una crida a tots els vallencs perquè fessin una generosa aportació amb les subscripcions mensuals voluntàries, recurs que acabava essent el més important per al sosteniment de la Casa de Caritat.⁷⁴

En la sessió abans esmentada de l'Ajuntament, els regidors Oller i Galofré eren els que exposaven les dificultats econòmiques de la Casa de Caritat i deien que el dèficit actual era de 3.000 ptes. manifestaven que els actuals mitjans de vida de la Casa de Caritat no eren suficients per al seu esdevenir, d'entrada caldria demanar una subvenció del municipi i cercar nous mitjans de finançament.

Finalment, l'alcalde proposà que es nomenés una comissió especial urgent que estudiés les possibilitats de trobar finançaments mensuals que permetessin el sosteniment de la Casa de Caritat.⁷⁵

A la sessió de principis de novembre, l'alcalde Llorenç Mallorquí nomenava els senyors Oller i Galofré per rebre el llegat de 1.000 ptes. a favor de la Casa de Caritat que va deixar el senyor Esteve Galofré després de la seva mort i atorgar el corresponent resguard.⁷⁶

LES COSES DEL DIA A DIA

Per prevenir el que podia representar la inconstància per part dels acollits que feien d'aprenents, el setembre de 1862 es va acordar que en ser admès un acollit se li exigís a ell o als seus pares el compromís de no poder-lo retirar de la Casa de Caritat fins que hagués acabat el període d'aprenentatge.

⁷⁴ AHC.V. Premsa. *La Actualidad* (Valls) 20-07-1899 i 22-07-1899. Pàg. 2.

⁷⁵ AHC.V. Premsa. *El Progreso Vallense* (Valls) 23-07-1899. Pàg. 2.

⁷⁶ AHC.V. Premsa. *La Actualidad* (Valls) 05-11-1899. Pàg. 2.

Així mateix, es va acordar donar un premi al que complís la tasca assenyalada cada dia, i als qui es distingien per la seva dedicació al treball, fent més del que estava assignat, dipositant-les-hi un tant a favor seu per quan sortissin de la Casa de Caritat; perdent però aquest estalvi en cas de no complir el període d'aprenentatge, o fossin expulsats de la Casa de Caritat pel seu mal comportament.⁷⁷

La Junta sempre es manifestava força estricta en el compliment del reglament. Per exemple, una senyora demanava treure una germana seva de la casa, ja que eren òrfenes, i la junta acordà no resoldre favorablement la petició perquè la reclamant no reunia totes les circumstàncies que preveia l'article 46 del reglament, que deia: "als orfes no se'ls permetrà la seva sortida, sinó se'ls afilla una persona de bona i reconeguda conducta que s'obligui a mantenir-los i educar-los".⁷⁸

Però, al mateix temps, quan calia flexibilitat, també l'oferien com en el testimoni que es descriu a la premsa de l'època:

El día 29 del pasado mes ingresaron en la Casa de Caridad de esta ciudad las huérfanas Leonor y Rosita Berga, hijas de Antonia Gallofré, que falleció en la calle d'en Gassó, víctima de la epidemia colérica, dejando seis hijas, de las cuales hay otras dos llamadas Antonia y Dolores que también han sido admitidas en aquel benéfico establecimiento aún cuando por motivos especiales no hayan verificado su entrada en el mismo.

Merece un aplauso la Junta de Auxilios y particularmente el Sr. alcalde presidente por los cuidados prodigados a esas pobres huérfanas y es digno de encomio el proceder de la Junta de aquella casa admitiéndolas sin demora.⁷⁹

Malgrat les penúries sempre es vetllava pel benestar dels acollits, i el novembre de 1879, després de veure el mal estat dels matalassos de l'estança de les nenes asilades, pel continuat ús de la palla de moresc de la qual estaven plens, es va decidir reomplir-los i es van comprar de 18 a 20 quintals de palla.⁸⁰

La imatge també calia tenir-la present, per això es va decidir comprar 9 vestits i l'pendó per tal que 9 asilats poguessin anar als enterrament pels quals fossin nomenats de forma decent.⁸¹ Si seguim amb la vestimenta, veiem que s'acordà comprar peces de roba per tal de renovar els vestits dels nens, els vestits pels asilats consistien en pantalons i camisa llarga en lloc de pantalons i jaqueta com usaven abans.⁸²

L'ensenyança també agafava importància, l'any 1880 es proposà a estudi la creació d'una classe de francès i una altra de dibuix.⁸³ D'altra banda es proposà que si hi hagués alguna persona que s'interessés perquè algun dels asilats estudiés una

⁷⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 12-09-1862.

⁷⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 13-02-1863.

⁷⁹ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 04-10-1885. Pàg. 3.

⁸⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 5-11-1879.

⁸¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 28-12-1879.

⁸² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 13-02-1863.

⁸³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 1-12-1880.

carrera científica o literària, aquest pogués sortir de la casa per estudiar i tornés per menjar, descansar i dormir.⁸⁴

Es va fer un agraïment a Julio Sivilla per la idea de fer una representació teatral l'octubre de 1885 en benefici de la Casa de Caritat.⁸⁵ Tal com recollia la premsa, representació de l'obra de José Echegaray *El Gran Galeoto* i la peça del Sr. Arnau, *Fotografías*. El producte de la festa es destinava a la Casa de Caritat, perquè aquesta casa de beneficència havia sofert un increment de nous asilats amb motiu d'una epidèmia.⁸⁶ Per cert, el benefici total de l'obra, que va ser lliurada a la Junta de la Casa de Caritat, va ser de 278 pessetes.⁸⁷

També la Casa de Caritat, el seu hort i el passeig de Caputxins servien per a la base de narracions com la publicada a *El Eco de Valls*, el 1885, "La venganza del gitano", de Narcís Oller:

Fuera ya del antiguo recinto de la villa, la devoción del milagro y el ingenio siempre fecundo de los monjes erigieron a quinientos pasos de la puerta norte de Valls un santuario a la Virgen y un convento de Capuchinos.

Este convento convertido hoy en Casa de Caridad tenía, y conserva aún, un espacioso huerto que partiendo del ángulo derecho de la fachada se extiende hacia la población como unos cien pasos y se desarrolla después en forma de greca para rodear el edificio hasta su ala izquierda donde termina. Frente las tapias del huerto no tardó en surgir una barriada, pero una barriada pobre, de miserable aspecto, y que por la movilidad de su población bien podía llamarse *aduar*. Constituyen este barrio, denominado de Gitanos, dos anchas calles perpendiculares al convento cruzadas por otras más angostas que van a parar a una calleja paralela a las primeras. La principal de estas, llamada paseo de Capuchinos, termina en el atrio del convento, la otra en una encrucijada de caminos vecinales, y, por el extremo inmediato a la población, confluyen ambas a la plaza de Cuarteles [...].⁸⁸

En el dia a dia calia prendre decisions i no abandonar les tasques domèstiques, per això, s'autoritzava a la mare superiora comprar el cotó necessari per poder confeccionar mitjons per als asilats. Se subdividia la infermeria de la Casa de Caritat per poder atendre els malalts asilats d'ambdós sexes.

Però també portava tristesa, i el dia 30 de maig de 1888 moria la mare superiora Maria Musons, la qual ja era una mica gran i tenia la salut delicada. Ella havia format part del col·legi com a professora des de la seva fundació, després va ser fora un temps i va tornar com a superiora. Va ser una germana molt estimada pel seu bondadós caràcter.⁸⁹

⁸⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-03-1882.

⁸⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 29-10-1885.

⁸⁶ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 25-10-1885. Pàg. 3.

⁸⁷ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 08-11-1885. Pàg. 3.

⁸⁸ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 16-04-1885. Pàg. 4.

⁸⁹ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 31-05-1888. Pàg. 2.

Entre les aportacions de donatius, sempre trobem curiositats com la següent: durant el carnaval de 1889, en referència a la rua, va resultar que uns quants joves que hi anaven demanaven a la gent donatius per a les cases de beneficència i van recollir més de 500 ptes. que repartiren a parts iguals entre la Casa de Caritat, el Pius Hospital i l'asil dels pobres. L'endemà anaren a lliurar els diners als establiments de beneficència: els presidents del Círculo Español i del Centre de Lectura i el de la Junta Recreativa del Casino Catalán, que eren les entitats organitzadores del Carnaval.⁹⁰

Cada vegada més el col·legi agafava un caire més normalitzat, tal com ens demostra la petita crònica de l'any 1889:

En el colegio de niñas instalado en la Casa de Caridad, dirigido por las hermanas Carmelitas, por acuerdo de la Junta de dicho benéfico asilo se celebrarán exámenes públicos de primera enseñanza en sus tres grados (elemental, superior y párvulos) los días 8, 9, 10 y 11 del corriente, de 3 a 6 de la tarde.

El último de dichos días se destinará a la repartición de premios y exposición de labores.⁹¹

Cal assenyalar, també, que els donatius recollits durant la rua de les Festes Decennals de 1891, organitzada pel Círculo Español, es van repartir entre la Casa de Caritat i la resta d'institucions benèfiques de la vila.

I aquest mateix any, el mes de juliol, calia preparar-se, ja que hi va haver la visita pastoral del senyor arquebisbe de Tarragona, que va visitar la Casa de Caritat i va parlar amb els membres de la Junta.⁹²

L'any 1892 una senyora va proporcionar llits de ferro per a totes les habitacions de les germanes, així com l'arranjament de paleta per a condicionar millor els dormitoris.

L'any següent la Casa de Caritat també va rebre 70 llits de ferro procedents de la marmessoria de Francesc Vidal i Maria Galofré per als asilats.

Entre les tasques habituals calia coordinar la gestió de vacants i admissions per a nenes i que sempre anava aprovant la Junta.

Es comprava vestuari per als nens i nenes asilats i es traslladava als nens més malalts a l'hospital.

L'any 1895 es determinava plantar arbres en el pati interior de l'edifici d'esbarjo dels asilats i en el tros de vinya contigu a l'escola de pàrvuls, també que es posés aigua a les dependències de la casa que la necessitessin.⁹³

⁹⁰ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 10-03-1889. Pàg. 3.

⁹¹ AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 07-07-1889. Pàg. 2.

⁹² AHCV. Premsa. *El Eco de Valls* (Valls) 12-07-1891. Pàg. 2.

⁹³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 7-11-1895.

Les inclemències del temps també es feien notar, i el dia 31 de gener del 1897 un huracà, segons descripció de l'època, va fer caure una paret interior de la Casa de Caritat.⁹⁴

Les desgràcies no vénen mai soles i aquest mateix any, el 22 de desembre a la Casa de Caritat li van robar 21 conills de les gàbies de l'hort, ja només calia robar als més pobres...

Com acostuma a passar, sembla que en detenir dos joves que es van declarar culpables, un d'ells havia estat asilat a la Casa de Caritat.⁹⁵

CAPELLÀ DE LA CASA I VICARIAT

Per més canvis o moments de crisi que es planteessin des de les decisions dels polítics o des de les forces socials o des dels mateixos responsables religiosos, la gent de Valls mai no havia donat l'esquena a la seva protectora la Mare de Déu del Lledó, i això sempre ho va tenir present l'Ajuntament. Aleshores es comprèn l'interès que aquest sempre va posar, ja que va procurar que un sacerdot tingués cura del culte del Santuari. Per això, es determinà que encara que només fos en grau de vicaria, s'institucionalitzés com una espècie de miniservei parroquial al Santuari del Lledó. Dit i fet, l'Ajuntament en la reunió del 15 de juliol de 1861 donava curs a l'exposició en què es reclamava un vicari, la residència del qual fos a l'exconvent de Caputxins, pagat per l'Estat per administrar els sagraments i altres actes religiosos als veïns del crescut barri de Caputxins.⁹⁶

Per tal de cercar més suport a la petició, 7 dies més tard, el mateix Ajuntament decidia trametre una carta al Sr. Marquès de Vallgornera, perquè s'interessés pel tema, a fi que el govern concedís un coadjutor o vicari en el barri de Caputxins pagat per l'Estat perquè ajudés el rector en l'administració dels auxilis espirituals.⁹⁷ I així és com s'inicià el vicariat del Lledó.

En aquestes cites no es mencionava el nom del sacerdot encarregat de la vicaria, però en l'estadística de l'arquebisbat de Tarragona de l'any 1864, hi constava mossèn Josep Martí, de 50 anys, fill de Valls, amb els estudis de teologia complets, com a capellà de les religioses Carmelites durant tres anys.⁹⁸ Ens trobem, doncs, de nou, amb la figura de mossèn Josep Martí i Janer (1814-1873), fundador de la Casa de Caritat i un dels integrants de la Galeria de Vallencs Il·lustres, elegit durant les Decennals de 1911.⁹⁹

⁹⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 4-2-1897.

⁹⁵ AHCv. Premsa. *La Actualidad* (Valls) 23-12-1897. Pàg. 2 i 28-12-1897. Pàg. 2.

⁹⁶ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1856-61. Acta: 15-07-1861.

⁹⁷ Arxiu Municipal de Valls. Actes de l'Ajuntament. Llibre dels anys 1856-61. Acta: 22-07-1861.

⁹⁸ Butlletí Oficial Eclesiàstic del Arquebisbat de Tarragona. Núm. 23, 20 d'agost de 1865. Pàg. 14 i 15.

⁹⁹ IBARRA OLLÉ, Ricard: "La Galeria de Vallencs Il·lustres (1891-1991) Cent anys de tradició". Quaderns de Valls 2. Gràfiques Moncunill. Valls. 1991.

Més tard, i segons consta en el llibre de comptes del culte i fàbrica de Nostra Senyora del Lledó, “*L'Església de Nostra Senyora dels Àngels o del Lladó, sufragània de Sant Joan Baptista de Valls, té assignada per al culte la quantitat de 400 reals a comptar des del juliol de 1869*”. Aquest llibre comença el 1870 i arriba al 1964, la primera signatura que trobem és el 3 de novembre de 1871 de Pere Màrtir Pujalt, però a l'acta de la Junta de la Casa de Caritat del 10 d'octubre de 1867 ja consta Pere Màrtir Pujalt com a “cura pàrroco” d'aquesta parròquia, perquè el 15 de novembre de 1866 havia estat nomenat per la parròquia de Sant Joan Baptista de Valls.¹⁰⁰

Però d'altra banda, el dia 1 de setembre de 1866 va ser nomenat D. Llorenç Guàrdia com a coadjutor de Valls amb residència a l'església de Caputxins.¹⁰¹

Segons aquestes dades, i no sense cert dubte, podríem considerar que del culte d'aquesta època al Santuari se'n van responsabilitzar correlativament Mn. Martí, Mn. Guàrdia i Mn. Pujalt.

Al llarg d'aquest període, malgrat la presència dels sacerdots fins ara nomenats, també hi havia un eclesiàstic com a director de l'Establiment, així consta, l'octubre de 1864, amb la incorporació de Francesc Jaumejoan, prevere, com a director en substitució de Joan Rossell amb problemes de salut, i se li proporcionava habitació i menjar en el mateix establiment.¹⁰²

Però sembla que no tots els nomenaments van satisfer la majoria, ja que van fer arribar una nota de queixa i denúncia a la vegada al director del diari de Valls, el dia 10 de setembre de 1879, pel nomenament del capellà de Flix com a director i pare espiritual de la Casa de Caritat. Segons exposen els firmants Antoni Ballester, Joan Queral i Vila i Ramon Rodon, el dia 2 d'octubre de 1873, aquest capellà havia estat a la nostra ciutat, acompanyat, i va entrar per la força al Centre de Lectura, on va fer un gran banquet i en acabar va destrossar la biblioteca i el mobiliari divers. Això ho volien exposar al públic, en general, perquè no veien bé que aquest personatge es posés al capdavant de la responsabilitat educativa de més de cent joves d'ambdós gèneres que hi havia a la Casa de Caritat.¹⁰³

No sempre el sacerdot destinat a la Casa de Caritat hi havia de viure, perquè el desembre de 1880 la Junta proposava que s'invités al capellà interí de la Casa de Caritat a viure-hi.¹⁰⁴

Per seguir la pista dels capellans vinculats a la Casa de Caritat, trobem que el desembre de 1879 la Junta acordà satisfer a Sebastià Guinart, capellà interí de la Casa de Caritat, la quantitat de 90 ptes. corresponents als mesos de juliol i agost. El seu nomenament havia estat efectiu des del 5 de gener de 1879. Però l'any 1883

¹⁰⁰ Butlletí Oficial Eclesiàstic de l'Arquebisbat de Tarragona. Núm. 28, 10 d'octubre de 1866. Pàg. 431.

¹⁰¹ Butlletí Oficial Eclesiàstic de l'Arquebisbat de Tarragona. Núm. 30, 30 d'octubre de 1866. Pàg. 447.

¹⁰² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 11-10-1864.

¹⁰³ AHCv. Premsa. *Diario de Valls* – 11-09-1879, Pàg. 2 de 4.

¹⁰⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 1-12-1880.

l'arquebisbe el va nomenar per regentar una parròquia i la Junta, pel bé dels asilats, nomenà de forma interina el prevere Pere Nuet.¹⁰⁵

Curiosament, trobem que l'any 1887, la Junta comissionava Sebastià Guinart, prevere, per a l'adquisició d'una bomba nova en vista del mal estat de la sinya actual.¹⁰⁶

Els anys següents va tenir molta intervenció Josep Vives Salla, prevere, que també formava part de la Junta.

El juliol de 1895 la Junta s'assabentà de l'ofici de l'arquebisbe de Tarragona en què es nomenava com a capellà de la Casa de Caritat el sacerdot Francesc Masagué Domingo, el qual va ser convocat a assistir a la Junta del dia 19 de juliol i en presència de tots els asilats es va fer la presentació oficial per part del president i de l'arxiprest. Tot seguit se'l va nomenar encarregat de la recaptació anual i mensual, i havia de rendir comptes trimestralment a la Junta, assignant-li els mateixos honoraris que el seu antecessor, tot i que la feina no era mai prou reconeguda.

L'agost de 1896 trobem una petita ressenya al diari, en la qual s'informava que al barri rural de Masmolets, amb motiu de la seva festa major, aquest any el sermó havia estat confiat al jove i il·lustrat capellà de la Casa de Caritat el reverent Francesc Masagué.

El febrer de 1897 la Junta decidí demanar a l'arquebisbe que tornés a nomenar un capellà per a la Casa de Caritat, ja que era molt important pel seu bon funcionament que hi hagués un sacerdot al capdavant. La resposta de l'arquebisbe va ser que "escassejant en l'actualitat els sacerdots... ens veiem obligats a endarrerir el nomenament de capellà de la Casa de Caritat de Valls fins que es presenti l'ocasió oportuna."¹⁰⁷

CANVI DE SEGLE (1900-1926)

COMPLEXITAT ECONÒMICA

Coincidint amb el canvi de segle, trobem potser els anys de més precarietat econòmica de la Casa de Caritat, fins al punt que en la sessió de l'Ajuntament del 21 de juny de 1900 es va tractar extensament l'estat de precarietat que travessava l'economia de la Casa de Caritat. Així doncs, la corporació va decidir demanar l'estat de comptes detallat per tal de poder arbitrar recursos per pagar el dèficit total.¹⁰⁸

En la sessió de l'Ajuntament del dia 23 d'agost d'aquest mateix any es nomenà Manuel Rosell, comptador de la Junta de la Casa de Caritat, de la qual ja n'era mem-

¹⁰⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 5-12-1879 i 7-5-1883.

¹⁰⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 1-2-1887.

¹⁰⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 15-02-1897 i 1-03-1897.

¹⁰⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 23-06-1900.

bre en substitució de Francesc Dasca. En la mateixa sessió, la Junta de la Casa de Caritat presentava l'estat de comptes que resultà tenir un dèficit de 2.632 ptes.¹⁰⁹

Un any més tard, Eliseu Ferrer, membre de la Junta de la Casa de Caritat, com a hereu de la difunta Paula Galofré Baldrich, lliurà un llegat de 1.000 ptes. d'aquesta senyora a favor de la Casa de Caritat.¹¹⁰

No és cap novetat reconèixer la precarietat econòmica de la Casa de Caritat i en una crònica del diari *El Trabajo*, el gener de 1902, es tornava a remarcar aquest fet. Es denunciava que ni els forners volien fiar el pa als asilats, i destacava la filantropia del club velocipedista per la seva intervenció en obtenir el cinquanta per cent dels guanys de les funcions teatrals dels dijous que es feien al Teatre Principal per al sosteniment econòmic de la Casa de Caritat, i posar en evidència l'Ajuntament. El mes següent la Junta de la Casa de Caritat publicava en una nota al diari *El Porvenir* l'agraïment als socis del club que amb la seva intervenció es van recaptar 118 ptes. de les funcions de teatre i 50 ptes. de subscripció oberta entre els seus socis.¹¹¹

A tot això, cal recordar que cada any s'oferien les subscripcions públiques mensuals i anuals que tenien petites revifades, però, en general, es refredaven les aportacions de la gent i sempre calia tornar-ho a recordar. Per exemple, el 1902 la suma de les quotes mensuals recollides era de 134,5 ptes. i l'anual de 318,5 ptes. Per això els membres de la Junta, com en moltes altres ocasions i des de la seva fundació, es proposaven que cadascú, i dins de les seves esferes d'influència, recordessin a la gent la possibilitat de les subscripcions.¹¹²

A la vigília de Sant Joan de 1902, l'Ajuntament aprovava els comptes de la Casa de Caritat; ingressos, 15.971,53 ptes.; despeses, 18.124,43 ptes.; per tant, el resultat presentava un dèficit de 2.152,90 ptes., de moment no es va prendre cap acord en respecte a aquest balanç.¹¹³

Aprofitant els dèficits continuats, des del diari *El Trabajo* se seguia carregant contra la gestió municipal i l'alcalde Plana, primer fent referència a un deute amb el Tresor de 3.355,61 ptes., i després amb menys delicadesa, es posaven amb el pressupost destinat a la Casa de Caritat i a l'Hospital. Concretament, de la Casa de Caritat deia que pujava a 15.313,40 ptes., de les quals 6.000 eren per a la manutenció dels 50 asilats, 360 per a la manutenció de dues dependents i 4.119 per a la manutenció de tres Germanes de la Caritat i una criada. Aleshores feia la divisió corresponent i la despesa per germana era deu vegades més que la d'un asilat, de la qual cosa seguia carregant i dient: "Ahora, después de leer estas partidas, nos explicamos por qué la miseria orgánica que indica el rostro de los asilados no la indican las Hermanas con su aspecto de satisfacción íntima." No va ser mai habitual criticar els comptes

¹⁰⁹ AHC.V. Premsa. *El Porvenir* – 25-08-1900, Pàg. 3.

¹¹⁰ AM.V. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-05-1901.

¹¹¹ AHC.V. Premsa. *El Trabajo* (Valls) 18-01-1902. Pàg. 3 i *El Porvenir* 08/02/1902, Pàg. 2.

¹¹² AM.V. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-03-1902.

¹¹³ AHC.V. Premsa. *El Progreso Vallense* 22-06-1902. Pàg. 2.

Membres del Club Velocipedista, ca 1897. (Foto: Arxiu Municipal de Valls / Rozada)

de l'Ajuntament, amb raó o sense, fent servir el bon servei de les germanes, molt reconegut i apreciat pels vallencs després de tants anys.¹¹⁴

Una setmana més tard, la Junta demanava al diari la seva rectificació i manifestaven que hi havia 13 germanes i no pas tres, el diari manifestava que ells havien donat les xifres que constaven als fulls oficials del pressupost, en tot cas era l'Ajuntament que amagava les dades reals.¹¹⁵

L'experiència ens ensenya que la crítica amb desqualificacions acaba per tornar-se en contra de qui la subscriu.

L'Ajuntament també veia que calia posar-se en sintonia i a partir del gener de 1904 acordà donar una subvenció mensual de cent pessetes en auxili de les despeses de la Casa de Caritat. Com sempre, caldria vigilar a l'Ajuntament perquè al juny només s'havien fet efectius els pagaments de gener i febrer.¹¹⁶

¹¹⁴ AHCv. Premsa. *El Trabajo* (Valls) 01-11-1902. Pàg. 1.

¹¹⁵ AHCv. Premsa. *El Trabajo* (Valls) 08-11-1902. Pàg. 3.

¹¹⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 23-06-1904 i 30-06-1904.

Precisament a la sessió del dia 30 de juny de 1904 es presentaren els comptes de l'any anterior, amb un dèficit de 2.960,14 ptes., els quals s'aprovaren per unanimitat, ja que estava plenament demostrada la inversió de tots els seus ingressos.¹¹⁷

Però la providència sempre feia aparició i a la sessió del dia 15 de setembre, a l'Ajuntament, l'alcalde posà en coneixement del ple el llegat del difunt Francesc Aymat Robusté, que consistia en la fàbrica i la casa que tenia a la costa del Portal Nou. Corresponien dues terceres parts a la Casa de Caritat i una tercera part a l'Hospital, en la mateixa sessió es nomenaren responsables per acceptar el llegat a Artemi Padró Sanromà com a president de la Casa de Caritat i un vocal, en Josep Caylà Miracle.¹¹⁸

Si seguim amb els llegats, a la sessió de l'Ajuntament del dia 11 de maig de 1905, el Sr. Padró va manifestar tenir notícia del llegat que el difunt Antoni Homs havia deixat per a la Casa de Caritat, per la qual cosa demanava que es comissionés algú per rebre el llegat, els assistents designen a ell mateix per fer la gestió.¹¹⁹

La darrera setmana de juliol de 1906 va venir a Valls l'apoderat dels marmessors testamentaris del Sr. Josep Tomàs Salvany, es va fer efectiu el llegat de 1.500 ptes. a la Casa de Caritat.¹²⁰

Una nova insufiació de recursos va representar per la malmesa economia de la Casa de Caritat un nou llegat, es tractava de la deïxa de l'il·lustre Dr. Pau Forés Pallàs, canonge ardiaca que fou de la S i C Primada de Tarragona, els seus marmessors aportaren, doncs, a la junta celebrada el 13 de maig de 1907 els valors i quantitats següents: 7 obligacions de la Companyia General de Tramvies, 10 obligacions del Ferrocarril del Nord d'Espanya, 10 obligacions dels Ferrocarrils de Madrid, Saragossa i Alacant, i a més 1.906 ptes. en metàl·lic. No cal dir la satisfacció que la Junta manifestava, i després d'acordar constés en acta el més expressiu vot de gràcies, el nom de tal insigne patrici es feia esculpir en la làpida col·locada al saló de sessions.¹²¹ Cal recordar que en Pau Forés va ser vocal del jurat del primer certamen literari iniciat per *La Pàtria Catalana* les Decennals de 1881.

El dia 4 de gener de 1912 es va reunir el Consistori municipal en la primera sessió ordinària després de la renovació parcial dels regidors, i es va procedir a fer l'elecció dels membres de les diferents comissions permanents, entre les quals la de la Casa de Caritat, per a la qual van ser nomenats els senyors Ricard Pallarès, Josep Batalla i Tomàs Avellà.

La Junta de la Casa de Caritat en la sessió del 19 de novembre de 1912 aprovà el nou reglament de la Casa de Caritat i el sotmeteren a l'aprovació de l'Ajuntament perquè tingués els efectes legals corresponents. En aquest nou reglament s'hi

¹¹⁷ AHCv. Premsa. *El Porvenir* (Valls) 02-07-1904. Pàg. 2.

¹¹⁸ AHCv Premsa. *El Porvenir* (Valls) 17-09-1904. Pàg. 2.

¹¹⁹ AHCv. Premsa. *El Porvenir* (Valls) 13-05-1905. Pàg. 3.

¹²⁰ AHCv. Premsa. *El Porvenir* (Valls) 28-07-1906. Pàg. 3.

¹²¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 13-05-1907.

treballava des del març de 1911 i la redacció va anar a càrrec de mossèn Antoni Llagostera i del secretari de la Casa de Caritat.¹²²

El nou any permetia informar a la Junta de la deixa de 2.500 ptes. a la Casa de Caritat que va fer Gabriela Font i que va lliurar el seu hereu, el prevere Gabriel Figuerola.¹²³

El gener de 1914 es renovaren les delegacions per part dels regidors de l'Ajuntament a les diferents entitats, pel que fa a la Casa de Caritat eren elegits els senyors Eduard Queralt, president, i Albert Farrés i Joan Llagostera, vocals.¹²⁴ L'abril d'aquell mateix any presentaren la seva renúncia els senyors Francesc Roca Mullerat, vocal, i Manuel Rossell, interventor; l'Ajuntament va agrair la seva dedicació i ja es dictaminaria sobre la seva provisió.¹²⁵ El mes de maig es nomenaven els senyors Ricard Pallarès i Lluís Vidal com a vocals de la Casa de Caritat.¹²⁶

El febrer de 1915 l'Ajuntament decidí cobrir la vacant que havia quedat amb la mort de Joan Dasca Olivé com a vocal de la Casa de Caritat, i que la mateixa comissió proposà el seu fill Artur Dasca, així es nomenà.¹²⁷

Amb la constitució del nou Ajuntament, el gener de 1916 són nomenats per a la comissió especial de la Casa de Caritat els regidors: Ricard Pallarès, president i Lluís Clols i Joan Llagostera vocals.¹²⁸

L'any 1916 la Junta va rebre un comunicat d'Estanislau Tell, en el qual notificava que la Diputació Provincial de Tarragona havia acordat subvencionar amb 2.000 ptes. la Casa de Caritat.¹²⁹

El juliol de 1916 passava per la Comissió de Govern de l'Ajuntament un ofici de la Casa de Caritat, on es comunicava la dimissió que havia presentat el senyor Emili Casas del càrrec de vocal de la seva Junta.¹³⁰ Tot seguit, i a proposta de la mateixa comissió, es nomenà el senyor Tomàs Selva Font com a vocal de la Junta de la Casa de Caritat.¹³¹

Si es volia aprofitar qualsevol excusa legal, calia cercar noves possibilitats de subvenció, per això, a proposta del Sr. Pallarès, es va acordar demanar una subvenció a la Diputació Provincial per al sosteniment de la Casa de Caritat, ja que hi havia asilats que no eren fills de Valls.¹³²

¹²² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 27-03-1911 i 19-11-1912.

¹²³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 12-02-1913.

¹²⁴ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 10-01-1914. Pàg. 1.

¹²⁵ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 01-04-1914. Pàg. 2.

¹²⁶ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 02-05-1914. Pàg. 2.

¹²⁷ AHC V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 20-02-1915. Pàg. 2.

¹²⁸ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 08-01-1916. Pàg. 2.

¹²⁹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 12-12-1916.

¹³⁰ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 08-07-1916. Pàg. 2.

¹³¹ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 15-07-1916. Pàg. 2.

¹³² AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 02-12-1916. Pàg. 2.

Una setmana més tard i per carta del Sr. Mestres, diputat provincial, l'Ajuntament s'assabentava que la Diputació havia acordat accedir a subvencionar amb 2.000 ptes. la Casa de Caritat amb càrrec al pressupost de 1917, tot seguit s'acordà agrair al Sr. Mestres les seves gestions.¹³³

Com de costum, la Junta de la Casa de Caritat havia fet públic l'estat de comptes de l'exercici 1916, i va repartir el full anual on es convidava a tots els vallencs a col·laborar en el sosteniment de l'entitat. El balanç era deficitari, com quasi sempre, els ingressos van ser de 23.648,98 ptes.; les despeses, 31.181,75 ptes.; va resultar un dèficit de 7.532,77 ptes. Per això, en paraules de la Junta: "Tots estem obligats al sosteniment d'aquesta benèfica casa."¹³⁴

Tot i així, el gener de 1917, els testamentaris de Carme Teixidó, Gabriel Vilalta i Joaquim Magrané havien entregat en concepte de llegat per a la Casa de Caritat la quantitat de 500 ptes.¹³⁵

A la primavera, l'Ajuntament cobria la vacant deixada per defunció del Sr. Bella i es nomenava Robert Cusidó Ferrer. Així mateix, s'aprovaven els comptes de 1916 presentats per la Junta.¹³⁶

A finals d'any es decidia des de Foment construir una nova Font de la Manxa, amb el motor de Casa de Caritat, lloc on es construiria el dipòsit i es faria arribar l'aigua amb tubs de plom. A la Junta se li havia d'abonar la despesa energètica per al funcionament del motor.¹³⁷

També aquest mateix mes de desembre, la Casa de Caritat rebia una deixa testamentària del Sr. Manuel Oliva i Montguíó, en el seu darrer testament vàlid del dia 7 de març de 1911, on deixava escrit que llegava una quarta part dels béns de la seva herència a favor de la Casa de Caritat i del Pius Hospital de Valls, a parts iguals. La Junta de la Casa de Caritat acordà per unanimitat autoritzar al seu president, Ricard Pallarès i Ros, en representació de la casa, perquè efectués totes les gestions que estimés convenientes per al cobrament o percepció de la quantitat llegada.¹³⁸ Cal recordar que el Sr. Oliva havia estat mestre de pàrvuls a Valls feia més de 40 anys i després va tornar a marxar. Aleshores es va assabentar que havia deixat 2.729,24 ptes. a cada institució de beneficència.¹³⁹

A la sessió del 8 de gener del nou any es renovaren les comissions i delegacions dependents de l'Ajuntament. Per a la de Casa de Caritat es nomenava Pallarès, Clols i Queralt.¹⁴⁰

¹³³ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 09-12-1916. Pàg. 2.

¹³⁴ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 10-02-1917. Pàg. 2.

¹³⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 2-01-1917.

¹³⁶ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 14-04-1917. Pàg. 2.

¹³⁷ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 07-12-1917. Pàg. 2.

¹³⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 3-12-1917.

¹³⁹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 18-05-1918. Pàg. 2.

¹⁴⁰ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 12-01-1918. Pàg. 2.

La plaça de la Font de la Manxa l'any 1919. (Foto: Arxiu Municipal de Valls / Autor desconegut)

L'Ajuntament de Valls acordava aprovar el reglament de la Casa de Caritat en la sessió celebrada el 22 de gener de 1918, primer ho deixaren vuit dies a consideració dels regidors i, finalment, es va aprovar en la sessió del 29 de gener de 1918 per unanimitat.¹⁴¹

Segons aquest, la Junta de govern de la Casa de Caritat la componen l'alcalde com a president, o un tinent d'alcalde designat a tal fi cada bienni per l'Ajuntament; un vicepresident que necessàriament havia de ser el rector de la parròquia de Sant Joan de Valls; un secretari, un interventor i un depositari, posant-ho en coneixement de l'Ajuntament i 8 vocals que podia nomenar i separar lliurement la corporació municipal, entre ells dos regidors. Cal consignar expressament que la Casa de Caritat era un establiment particular de beneficència i que la Junta exerceix el govern i l'administració de la Casa de Caritat, amb àmplies facultats per acordar i disposar el més convenient pels interessos de l'Establiment, regint i administrant plenament els béns immobles, crèdits, drets reals i numeraris propietat del mateix, i són executius els seus acords.¹⁴²

També cal fer esment de la tristor viscuda per la Junta de Casa de Caritat quan l'abril de 1918 ha de fer constar en acta el viu sentiment i la seva protesta més enèrgica pel criminal atemptat que va sofrir Josep Caylà i Miracle, membre

¹⁴¹ AMV. Actes de les sessions de l'Ajuntament de Valls. Núm. 46. 24-05-1917 / 14-03-1918.

¹⁴² AHCV. Premsa. *La Crònica de Valls*. 27-07-1935. Pàg. 1.

d'aquesta Junta, que li va ocasionar la mort, el qual havia consagrat tota la seva vida al bé del pròxim i al progrés de la col·lectivitat. En Josep Caylà havia estat vinculat a la Casa de Caritat des del 20 de juliol de 1897, que en dita sessió va ser nomenat secretari de la Junta.¹⁴³ El mes següent, d'acord amb un dictamen de governació, es va nomenar vocal de la Junta per cobrir la vacant produïda per la mort del senyor Caylà, a Rafael Martí Roig.¹⁴⁴

Si seguim amb els ingressos i propietats, veiem que el gener de 1918 el president de la Junta va informar que s'havia signat un compromís de venda del molí de Puigdelfí, agregat de Perafort, a en Josep Fortuny Aleu, i la casa que posseïa en condomini amb d'altres, pel preu de vint-i-cinc mil pessetes. I a la propera Junta del febrer de 1919, s'autoritza de nou al president, perquè en nom i representació de la Casa de Caritat atorgués i signés l'escriptura de venda perpètua de la quarta part indivisa del molí de Puigdelfí.¹⁴⁵

Pel febrer, es repartia el full amb el resum anual dels comptes de 1918 de la Casa de Caritat, essent: 26.104,79 ptes. d'ingressos i 26.309,99 pessetes de despeses, això donava un dèficit de 205,21 ptes. Cal dir que aquest dèficit quasi bé inexistent era conjuntural, ja que aquest exercici s'havia pogut comptabilitzar la deixa del Sr. Manuel Oliva Montguí i un augment dels ingressos del servei dels cotxes fúnebres, per tant, se seguirà patint pel finançament de la Casa de Caritat i per això la Junta invocava una vegada més els sentiments nobles de tots els fills i veïns de Valls.¹⁴⁶

En una comunicació del dia 21 de març de 1919, l'Ajuntament acordà demanar a la Junta de la Casa Caritat que cedís l'aigua necessària per alimentar la Font de la Manxa, que permetés la construcció d'un dipòsit de 150 càrregues en el lloc de la Casa que s'indiqui, tot a compte de l'Ajuntament i l'ús de l'electrobomba que hi havia instal·lada. L'Ajuntament també s'oferia a pagar les despeses de conservació, reparació i consum del motor, i que la vigència d'aquests acords havia d'acabar el dia que s'aixequessin les aigües potables. La Junta en la sessió del dia 8 d'abril de 1919 va acordar per unanimitat donar la seva conformitat als anteriors acords, però a condició que no quedés desatès el servei d'aigua potable de la Casa de Caritat en èpoques de secada.¹⁴⁷

En la sessió de la Junta celebrada el dia 11 de novembre de 1919 s'acordà donar una pesseta diària a cada germana, i va ser president Ricard Pallarès, alcalde accidental. Quatre anys més tard, en la sessió celebrada el 2 de gener de 1923, s'acordà ampliar a una pesseta amb 25 cèntims la donació a cada germana, i va ser president Antoni Sans. Finalment, es va ampliar el pagament a dues pessetes a cada germana, acordat en la sessió de la junta del 2 de març de 1926, i va ser president Eusebi Roig.

¹⁴³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 8-4-1919.

¹⁴⁴ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 01-05-1920. Pàg. 2.

¹⁴⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 22-01-1918 i 4-02-1919.

¹⁴⁶ AHCv. Fons Municipal. Secció beneficència. Sèrie centres benef. Sig. Top. 2/8/49. 1918.

¹⁴⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 8-4-1919.

Els comptes s'havien d'anar controlant, coneixedors de la subvenció que es rebia de la Diputació, el senyor Ribó va preguntar si la subvenció de la Diputació pressupostada ja havia estat abonada a la Casa de Caritat. El president li contestà que en ingressar l'Ajuntament els endarreriments per contingent provincial dels darrers 4 anys, amb el resultat de l'emprèstit, han estat abonades a la Casa de Caritat unes 5.500 ptes. que acreditaven per aquest concepte de la Diputació.¹⁴⁸

Aquest mateix any el Banc de Roma lliurà 1.000 ptes. a l'alcalde de Valls per a la beneficència amb motiu de la inauguració de la seva filial a la nostra ciutat, 400 ptes. de les quals van correspondre a la Casa de Caritat.¹⁴⁹

En la rendició de comptes establerta el gener de 1921 es presentà la liquidació econòmica de l'any 1920 adreçada, com sempre, al poble de Valls. Quant a les despeses i als ingressos, veiem que només hi havia hagut un dèficit de 135,13 ptes., la qual cosa es considerava un bon any econòmicament parlant.¹⁵⁰

L'abril de 1925 a l'Ajuntament de Valls, i sota la presidència del delegat governatiu, es va constituir la Junta de Caritat i Beneficència de Valls, la finalitat de la qual era l'arbitratge dels recursos i distribuir-los als establiments exclusivament benèfics per ajudar al sosteniment del Pius Hospital, de la Casa de Caritat, de les Germanetes dels Pobres, etc.¹⁵¹ Reconstituït l'Ajuntament la primavera de 1925, es passà a fer els nomenaments per a les comissions i delegacions que, per a la Casa de Caritat va correspondre als senyors Eusebi Roig, Costas i Veciana.¹⁵²

Aquell mateix estiu el ple de l'Ajuntament proposava que es declaressin vacants les places de vocals de la Junta de la Casa de Caritat corresponents a Artur Dasca i Rafael Martí per manca d'assistència i al mateix temps la seva substitució immediata.¹⁵³ La qual cosa tingué lloc a la tardor, quan es designaren Joan Hortet Papiol i Francesc Blasi Bofarull per cobrir les vacants anteriors.¹⁵⁴

El gener del nou any es presentà l'estat de comptes que fa referència al període que va del juliol del 1924 al juny de 1925, i va resultar un superàvit de 948,20 ptes., i que recomanaven no ser optimistes, ja que encara faltaven factures d'obres i serveis per ser presentades.¹⁵⁵

Cal recordar que la Casa de Caritat seguia gestionant el servei de cotxes fúnebres, per això l'any següent es troba l'anunci de concurs públic per a la concessió d'aquest servei durant els següents cinc anys.¹⁵⁶

¹⁴⁸ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 17-07-1920. Pàg. 2.

¹⁴⁹ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 27-11-1920. Pàg. 3.

¹⁵⁰ AHCv. Fons Municipal. Sèrie centres beneficència. Sig.Top. 2/8/49. 1920.

¹⁵¹ AHCv. Premsa. Joventut per la Fe i per la Pàtria de Valls. 04-04-1925. Pàg. 6.

¹⁵² AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 09-05-1925. Pàg. 2.

¹⁵³ AHCv. Premsa. Boletín Municipal de Valls. 01-08-1925. Pàg. 6.

¹⁵⁴ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 24-10-1925. Pàg. 2.

¹⁵⁵ AHCv. Fons Municipal. Sèrie centres de beneficència Sig.Top. 2/8/49. 1924-25.

¹⁵⁶ AHCv. Premsa. Acció Comarcal de Valls. 22-05-1926. Pàg. 7.

Després de veure les liquidacions del 1925-26 quedaven per pagar, a 31 de desembre de 1926, factures per valor de 7.577,10 ptes.¹⁵⁷

Es vivia un període políticament molt actiu i sempre hi havia renovacions que, evidentment, també afectaven els membres de la Junta; per exemple, en el ple de l'Ajuntament del mes de juny de 1926 és nomenat vocal de la Junta Benito de la Plaza.¹⁵⁸

Aquest mateix estiu es van conferir poders als representants de l'Ajuntament a la Junta de la Casa de Caritat Eusebi Roig i Benito de la Plaza per cobrar el llegat de 500 ptes. atorgat per la senyora Josepa Pane Ferré a aquesta casa de beneficència.¹⁵⁹

El següent any el ple de l'Ajuntament reorganitzava les comissions com a conseqüència de la renovació de la comissió de la permanent, i per la Junta de la Casa de Caritat eren nomenats els senyors Cisteré i Plaza.¹⁶⁰

Encara que passessin els anys, l'economia de la Casa de Caritat sempre era deficitària, per això en els comptes publicats l'exercici de 1927 presentaven un dèficit de 13.396,75 ptes., el 1928 en resultava un dèficit de 12.820,25 ptes., de les quals, 10.000 es devien al Banc de Valls i la resta a diversos creditors, per això la Junta seguia demanant i recordant que "no tothom viu a l'opulència, sinó que hi ha misèria a compadir i llàgrimes que s'han d'eixugar".¹⁶¹

En el ple de l'Ajuntament del dia 30 d'abril de 1929 es van renovar regidors nous i càrrecs, entre els quals, i en referència a la delegació de Casa de Caritat van ser nomenats els senyors Josep Rull Porta, primer tinent; Benito Laplaza i Enric Sans, vocals.¹⁶²

Passat l'estiu, l'alcalde va ordenar pagar ja a la Casa de Caritat la quantitat de 2.000 ptes. a compte de les subvencions pendents de pagar, això sempre representava aire fresc.¹⁶³

Encetant el nou any, la comissió permanent de l'Ajuntament, entre els acords presos, va nomenar Josep Ferré Guasch com a vocal de la Casa de Caritat per a cobrir una vacant pendent.¹⁶⁴ El mes següent, com cada any, es publicà el resum econòmic de la Casa de Caritat que gràcies a un donatiu prou generós de 9.384,95 ptes. havia servit per eixugar el deute contret de nou amb el Banc de Valls i amb diversos creditors.¹⁶⁵

¹⁵⁷ AHC.V. Fons Municipal. Sèrie centres de beneficència Sig.Top. 2/8/49. 1925-26.

¹⁵⁸ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 19-06-1926. Pàg. 3.

¹⁵⁹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 10-07-1926. Pàg. 3.

¹⁶⁰ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 24-06-1927. Pàg. 3.

¹⁶¹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 13-04-1929. Pàg. 4. Fons municipal. Sig.Top. 2/8/49.

¹⁶² AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 04-05-1929. Pàg. 4.

¹⁶³ AHC.V. Premsa. Joventut per la Fe i per la Pàtria. 07-09-1929. Pàg. 6.

¹⁶⁴ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 01-02-1930. Pàg. 3.

¹⁶⁵ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 01-03-1930. Pàg. 5.

A l'abril, la Junta de la Casa de Caritat comunicava a la comissió municipal permanent que havia elegit president de la mateixa junta el senyor Ricard Pallarès.¹⁶⁶

Urbanísticament, es començaren a preveure espais per donar àmbits urbans de pas més amplis que comunicuessin la Xamora, amb el passeig dels caputxins, el Santuari del Lledó i la Casa de Caritat per davant. Es presentà una instància signada pel president del camp d'esports de la Xamora, pel president de Casa de Caritat i d'altres propietaris de finques enclavades en els terrenys del Priorat del Lledó, on es demanava a l'Ajuntament que comprés una parcel·la de terreny per engrandir el camí de la Xamora que passava pel costat de la Biblioteca Popular fins a la cantonada del pati del col·legi. Se'n parlà a la comissió municipal permanent de l'11 d'abril i es passà a l'arquitecte municipal.¹⁶⁷

Proclamació de la Segona República el 14 d'abril. Manifestació al carrer de la Cort. 1931. (Foto:Arxiu Municipal de Valls / Pere Català Pic)

¹⁶⁶ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 12-04-1930. Pàg. 3.

¹⁶⁷ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 14-06-1930. Pàg. 2.

El novembre següent es va produir una vacant de vocal a la Junta de la Casa de Caritat per defunció d'Eliseu Ferrer; es va comunicar a la comissió de govern de l'Ajuntament perquè aquesta en fes la proposta al ple.¹⁶⁸

Un mes després el ple designava Antoni Vallbona per formar part de la Junta de la Casa de Caritat.¹⁶⁹

Encetat el nou any, la Junta tornava a fer públic l'estat de comptes que presentava un dèficit de més de 6.000 ptes., i com feia habitualment recordava els vallencs que l'Establiment se sostenia gràcies a la caritat i a l'almoina i que no tenia ingressos fixos ni rendes assegurades. En conseqüència proposava dues sortides dignes: el compromís ferm de les institucions i la generositat dels vallencs.¹⁷⁰

Després de la proclamació de la República, es reunia l'Ajuntament en sessió el dia 21 d'abril i es renovaven les diverses delegacions i comissions per la Casa de Caritat eren nomenats els senyors Brunel, Martí Sabaté i Caylà.¹⁷¹

En l'àmbit estatal s'encetava el Bienni Reformista (1931-1933). El 28 de juny se celebraven eleccions a les Corts Constituents; de nou amb victòria aclaparadora de les esquerres. El Govern aprovà la Constitució de la República el 10 de desembre de 1931. La primera legislatura republicana, presidida per Manuel Azaña, no va satisfer ningú: les reformes realitzades o previstes van exasperar l'Església catòlica (ja que el govern prohibia l'ensenyament als religiosos i extingia la Companyia de Jesús), als terratinents i bona part dels militars; mentre a l'altre extrem, els anarquistes les van considerar insuficients. En aquest context, les mostres de rebuig a la República seran constants.

A casa nostra, a l'estiu de 1931, es començà a proposar la construcció d'un nou grup escolar, la comissió de cultura feia un dictamen on preveia la necessitat de la seva construcció tot aprofitant els solars existents a la vora de la Casa de Caritat. Proposava, al mateix temps, que es fessin aviat els plànols per poder comptar amb la col·laboració de l'Estat. El senyor Caylà demanà que es tingués en compte la corresponent compensació per a la Casa de Caritat.¹⁷²

Com tots els anys, el mes de gener, la Junta de la Casa de Caritat va repartir l'estat de comptes, i se seguia arrossegant un dèficit de més de 6.000 ptes., i que també es repetia l'any següent. Es reconeixia que eren temps de crisi i es demanava que les persones caritatives, en la mesura de les seves possibilitats, conservessin i intensifiquessin la seva col·laboració econòmica.

Com a novetat respecte d'altres anys, la Junta feia una menció especial, que anomenava un record ple de justícia i admiració, per la senyora Maria Codina a causa

¹⁶⁸ AHC.V. Premsa. Joventut per la Fe i per la Pàtria. 08-11-1930. Pàg. 4.

¹⁶⁹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 20-12-1930. Pàg. 4.

¹⁷⁰ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 18-04-1931. Pàg. 2. Fons Municipal. Sèrie centres de beneficència Sig.Top. 2/8/49. 1930-31.

¹⁷¹ AHC.V. Premsa. Acció Comarcal. 25-04-1931. Pàg. 2.

¹⁷² AHC.V. Premsa. Acció Comarcal. 14-08-1931. Pàg. 4.

Alumnes del col·legi del Lledó al passeig dels Caputxins. 1909. Arxiu Municipal de Valls-IEV

les seves continuades i quantioses almoines, i que el seu exemple tingués molts imitadors entre els vallencs.¹⁷³

El desembre de 1932 el regidor Sr. Francesc Ollé va adreçar un escrit a l'alcalde on justificava la necessitat de millorar el funcionament dels establiments de beneficència, en especial els referits als infants, els quals eren l'esperança del demà i que calia tornar-los la personalitat que la injusta societat els havia privat. Aquests infants no haurien de servir per proporcionar uns guanys amb la seva exhibició d'orfandat en els enterraments. Així mateix no calia permetre que les lleis laiques i d'ensenyament de la República fossin encara per a ells lletra morta, per tot això proposava que l'alcalde prengués els acords següents:

Que es declarés urgent que els nens i nenes de la Casa de Caritat de la nostra ciutat assistissin a les Escoles Nacionals. Que els referits infants no assistissin des d'ara als enterraments en caràcter de gent llogada. Nomenar una comissió de regidors perquè es posés d'acord amb la Junta de la Casa de Caritat per tal de trobar

¹⁷³ AHCV. Premsa. *La Crònica de Valls*. 25-03-1932. Pàg. 2.

Enterrament d'un albat, ca 1929. (Foto: Arxiu Municipal de Valls / Autor desconegut)

una fórmula econòmica que compensés els ingressos que proporcionava anualment a aquell establiment benèfic l'assistència dels nens als enterraments.

Valls, 19 de desembre de 1932.¹⁷⁴

Quant a la construcció del nou grup escolar, i un any i mig després del dictamen de cultura, es llegia un dictamen de la comissió de foment, on es proposava al desmunt de la part de l'hort de Casa de Caritat que es necessités per al nou grup escolar, el senyor Caylà s'oposà al dictamen argumentant que no es tenia cap seguretat d'obtenir l'emprèstit, i el senyor Magriñà el defensà dient que aquesta actuació seria a banda del nou grup escolar, i l'obra serviria per donar feina als obrers parats. Finalment, s'aprovà el nou dictamen.¹⁷⁵

Un mes més tard l'alcalde va informar al ple que havien tingut coneixement de l'existència d'uns testaments de ja fa anys on es feien unes importants deixes de

¹⁷⁴ AHCv. Fons Municipal. Secció beneficència. Sèrie juntes I comiss. Sig. Top. 2/8/51. 1932.

¹⁷⁵ AHCv. Premsa. *El Temps*. 07-01-1933. Pàg. 3.

beneficència de les quals corresponien 2.500 ptes. a la Casa de Caritat i que aquestes deixes no havien estat pagades, i proposà que una comissió de regidors se n'ocupés.¹⁷⁶

Aquest mateix mes de febrer i en la sessió del dia 13, el senyor Ollé demanava a l'alcaldia que després d'aprovar el pressupost de l'Ajuntament, s'apliqués la partida destinada a la Casa de Caritat per tal que els asilats no haguessin d'assistir als enterraments per obligació. També demanava que s'activés la seva proposta de què els asilats assistissin a les Escoles Públiques. L'alcalde va respondre que respecte al primer punt s'estaven estudiant els tràmits i respecte del segon hi havia algunes dificultats de les que donaria compte en una reunió de regidors que més endavant convocaria.¹⁷⁷

A la sessió del 27 de febrer d'aquest mateix any es va presentar la moció de l'alcaldia on feia constar que els nens de la Casa de Caritat ja no estaven obligats a assistir als enterraments i que els ingressos que representava aquesta assistència per part de la Casa de Caritat havien de ser abonats per l'Ajuntament mensualment, seguint el promig del darrer quinquenni. En aquesta mateixa sessió, el Sr. Magriñà Martí demanà que els nens asilats poguessin anar a les escoles nacionals, igual com les nenes ja anaven al col·legi de les religioses. El Sr. Ollé remarcava que això era un deure i que ell ja ho va comunicar a la Junta de la Casa de Caritat quan era delegat de l'Ajuntament en el Consell Local de Primer Ensenyament. La resposta va anar a càrrec del Sr. Caylà com a delegat de l'Ajuntament a la Junta de la Casa de Caritat, que va manifestar que recollia la proposta i que la Junta ja n'havia parlat en diverses sessions i el tema estava sobre la taula.¹⁷⁸

Com cada any, la Junta va repartir l'al·locució a tota la ciutat, i va remarcar una vegada més la necessitat d'augmentar la generositat dels vallencs en vers la Casa de Caritat, ja que aquest any es tancava l'exercici amb un dèficit de 5.220,40 ptes.¹⁷⁹

Aquest mes d'abril el Sr. Magriñà Martí va dirigir un prec a la comissió de cultura perquè es resolgués d'una vegada l'assistència dels nens asilats a les escoles nacionals, i que per al curs vinent ja comencés normalitzat. El Sr. Martí Català digué que havia de portar el corresponent dictamen a la propera sessió, i va reconèixer que els nens havien d'assistir a les escoles on aprenien a viure en societat.¹⁸⁰

Una setmana més tard, el Sr. Ollé manifestava a la sessió del Consistori que era una contradicció amb l'esperit laic i republicà de la República que es destinés una quantitat del pressupost de la Casa de Caritat a un capellà, en contra de la normativa vigent, quan a més els nens podien anar a les escoles i no caldria pagar a aqueix

¹⁷⁶ AHC.V. Premsa. *El Temps*. 04-02-1933. Pàg. 4.

¹⁷⁷ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria*. 15-02-1933. Pàg. 3.

¹⁷⁸ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria*. 01-03-1933. Pàg. 2.

¹⁷⁹ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria*. 05-04-1933. Pàg. 5.

¹⁸⁰ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria*. 17-04-1933. Pàg. 3.

que servia de professor. L'alcalde es manifestà a favor, però digué que ho havia de resoldre la Junta de la Casa de Caritat.¹⁸¹

Com a tema recurrent, el següent mes es va produir un llarg debat sobre l'assistència dels nens a les escoles i, finalment, s'acordà amb el vot en contra dels regidors tradicionalistes que, a partir del proper curs, els nens asilats de la Casa de Caritat havien d'assistir a les escoles nacionals.¹⁸²

Cal retornar també a un tema força debatut, el Grup Escolar que s'havia d'aixecar on hi havia l'hort de la Casa de Caritat. Cal dir, doncs, que el dia 25 de juny es féu la cerimònia de la col·locació de la primera pedra del projectat nou grup escolar a tocar del passeig de Caputxins.¹⁸³

En ple estiu, l'ensenyament seguia essent un tema candent i a la sessió del 24 de juliol de la Junta Mixta que havia de tractar sobre la substitució de l'ensenyament confessional pel laic exposava el nombre de nens, nenes i pàrvuls que assistien als col·legis religiosos de la ciutat i indicava les escoles que havien de ser necessàries per substituir els primers, per la qual cosa demanava la cessió de locals als Caputxins, a l'Hospital, a Sant Roc i al Carme.

L'alcalde ho passà a la comissió de cultura, i el Sr Martí Català demanà la participació dels regidors a la comissió i va fer arribar les seves propostes i orientacions, ja que es tractava d'un tema prou delicat. Segons ell, malgrat complir la llei, es perjudicarien els interessos materials representats pels ingressos que proporcionava l'ensenyament a les congregacions religioses instal·lades a la Casa de Caritat i a l'Hospital, on a més tenien un servei de beneficència i caritat envers els asilats i malalts.¹⁸⁴

Continua el tema fins i tot a l'agost i s'acordà formar una comissió de tres regidors que s'havien de posar en contacte amb les juntes de les institucions benèfiques a fi de separar la part d'ensenyament de les seves obres benèfiques, el Sr. Martí Català defensà aquesta comissió perquè proposés la solució que reportés menys molèsties a les institucions religioses existents i com que els ingressos disminuïen, també tingués per objecte aquesta comissió procurar que s'obtingués una compensació corresponent al que deixaven de cobrar.¹⁸⁵

Com era d'esperar, la decisió no va ser compartida per tothom i a tall d'exemple ens pot servir alguns dels fragments de l'editorial de la publicació *El Temps*:

És sabut i si no, cal que es sàpiga, que els col·legis confessionals que regentaven les religioses de la Caritat, als Caputxins i les de la Sagrada Família, a l'Hospital, eren la principal font d'ingressos que tenien la Casa de Caritat i l'Hospital. Especialment, la Casa de Caritat vivia, bé es pot dir així, del jornal d'aquelles religioses les quals

¹⁸¹ AHC.V. *Prensa. Joventut per la Fe i per la Pàtria*. 26-04-1933. Pàg. 2.

¹⁸² AHC.V. *Prensa. Joventut per la Fe i per la Pàtria*. 27-05-1933. Pàg. 2.

¹⁸³ AHC.V. *Prensa. Joventut per la Fe i per la Pàtria*. 28-06-1933. Pàg. 3.

¹⁸⁴ AHC.V. *Prensa. Joventut per la Fe i per la Pàtria*. 26-07-1933. Pàg. 2.

¹⁸⁵ AHC.V. *Prensa. Joventut per la Fe i per la Pàtria*. 09-08-1933. Pàg. 2.

Col·locació de la primera pedra del Grup Escolar. 1933. (Foto: Arxiu Municipal de Valls / Jaume Guasch)

treballaven i cuidaven dels nens... Cal llegir només les memòries que la Casa de Caritat publicava cada any per poder constatar com el principal ingrés que té, o tenia ja es pot dir, era el col·legi religiós. Mercès a ell una colla de nens i nenes i desvalguts tenien pa. El laïcisme ara ha fet i ha privat a la Casa de Caritat d'aquest ingrés. Com ho suplirà? D'on traurà la important quantitat de pessetes que es necessiten per tapar el buit que ha ocasionat? De l'Ajuntament? No en té prou de cargues l'Ajuntament? No en té prou i massa per l'estat de les seves finances, en haver de cobrir les despeses que les escoles laiques li ocasionaran? De l'Ajuntament? Si no ha pagat fins avui des de fa una sèrie d'anys la migrada quantitat de 500 ptes. anuals és de creure que pagarà tot et que donava el Col·legi?¹⁸⁶

CURIOSITATS DIÀRIES

Encetat el segle ens trobem amb la pèrdua de la germana Maria Dolors Ribera, que havia format part de la Casa de Caritat durant 26 anys. Va ser una mort molt sentida, en especial per moltes famílies, les filles de les quals havien rebut part de la seva formació a mans d'aquesta virtuosa germana.¹⁸⁷

¹⁸⁶ AHCv. Premsa. *El Temps*. 12-08-1933. Pàg. 1.

¹⁸⁷ AHCv. Premsa. *La Actualidad* (Valls). 18-01-1900. Pàg. 2.

Pel que fa al dia a dia de l'ensenyament, s'acordava comprar uns mapes il·luminats representant diversos fenòmens de la naturalesa per a les classes de l'ensenyança de les nenes.¹⁸⁸

Entre els costums que s'anaven mantenint, hi havia la donació d'un corder que feia l'Ajuntament cada any per Pasqua de resurrecció a la Casa de Caritat.¹⁸⁹

Pels serveis que prestava, també calia comprar la palla necessària per al consum de les cavalleries del servei de cotxes fúnebres. Així mateix es comprava un impermeable per al xofer de les mateixes.¹⁹⁰

També podem anomenar receptes noves per obtenir recaptació de fons, com la que es va fer el 23 de juny d'aquest 1901. Es va tractar de l'organització d'una "kermesse" amb l'objectiu d'obtenir recursos per a la Casa de Caritat durant la revetlla de Sant Joan. El resultat va ser molt profitós, concretament es van recollir 1.076 ptes. que, descomptades les despeses van quedar 924 ptes. netes i el record que va deixar entre la gent va ser molt agradable.¹⁹¹

Malgrat les dificultats sempre hi havia qui s'anava recordant de la Casa de Caritat, en aquesta ocasió, a finals de febrer de 1903, la setmana de Carnaval es va organitzar per part de la Unión Filarmónica una "estudiantina", banda i coral que va recórrer els carrers de Valls per recaptar fons per a la Casa de Caritat, i va ser tota una novetat i un èxit de participació que es va veure arrodonit amb una recaptació de 604,25 ptes. El dia anterior, dissabte, el Centre de Lectura també va organitzar una rifa a benefici de la Casa de Caritat i van recollir 130,20 ptes.¹⁹²

També acostumava a col·laborar amb donatius la Societat Club Velocipedista amb col·lectes que feia entre els socis, també trobem un donatiu producte de dues funcions fetes en el cinematògraf de D. W. Polach a benefici de la Casa de Caritat.¹⁹³

Curiosament, les ajudes també venien de fora, a la sessió de l'Ajuntament del dia 26 d'abril de 1906 es llegia una comunicació de la societat *La Vallense*, establerta a Barcelona, invitant a la corporació municipal a un festival que se celebrava el 23 de maig, destinant el benefici de l'acte a la Casa de Caritat de Valls. La corporació acabà nomenant els regidors Padró, Casas i Vives i l'alcalde Indaleci Castells com a representació de la corporació municipal. Al mateix temps, a través del diari *El Porvenir* es va publicar la llista de subscriptors que van voler col·laborar també com a benefici del mateix festival.¹⁹⁴

Va durar dies que a la premsa s'avançava amb la llista de subscripcions, amb els noms de personatges il·lustres que havien de col·laborar en el festival, així com

¹⁸⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-05-1901.

¹⁸⁹ AHC. Premsa. *El Progreso Vallense*. 07-04-1901. Pàg. 2.

¹⁹⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-06-1901.

¹⁹¹ AHC. Premsa. *La Actualidad* - 27-06-1901. Pàg. i *El Porvenir* - 29-06-1901. Pàg. 3.

¹⁹² AHC. Premsa. *El Porvenir* (Valls) 28-02-1903. Pàg. 2 i *El Trabajo* 28-02-1903. Pàg. 3.

¹⁹³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 10-05-1905.

¹⁹⁴ AHC. Premsa. *El Porvenir* (Valls) 28-04-1906. Pàg. 3.

la notificació que la bandera de la ciutat havia quedat dipositada a Barcelona, en el local de La Vallense, fins després de la vetllada a benefici de la Casa de Caritat.

Finalment, va arribar el gran dia, i el titular era mínimament d'una celebració transcendental. Presidia l'acte el diputat per aquest districte Salvador Canals, l'alcalde de Valls Indaleci Castells i el president de la Casa de Caritat Artemi Padró. Seguidament, es va donar lectura al nom de les societats que contribuïen a l'acte: Centro de Lectura, Club Velocipedista, Fomento Obrero i Banco de Valls, i els periòdics *El Porvenir* i *Autonomía*. La crònica de l'acte recollia els elogis que van rebre les composicions literàries estrenades i escrites per Narcís Oller, Monegal, Aladern i Josep Pont, prevere. També cal destacar la part musical de la vetllada, encapçalada per l'eminent pianista Júlia Sicart, la tiple Cassola, les pianistes Borràs i Torras i els senyors Montserrat Utor, Gibernau, Torrents i Serra. Finalment, es va lliurar a la Casa de Caritat la quantitat de 426,65 ptes. netes fruit d'aquest festival organitzat per La Vallense a Barcelona.¹⁹⁵

Seguint amb les estudiantines, la que es va celebrar el febrer de 1907 juntament amb la rua del Carnaval i que com sempre recorreria els carrers de la ciutat, amb l'objectiu de recollir almoïna per a la Casa de Caritat, aquest any cantaria la lletra obra de mossèn Josep Pont:

La virtud del món més santa,
que més brilla y més encanta,
sempre ha estat la Caritat,
ditxós és qui la practica,
perquè Déu li centuplica
lo que als pobres ha donat.¹⁹⁶

D'aquesta activitat es van recollir 400,22 ptes. per als asilats de la Casa.

El febrer de 1909, durant la celebració del centenari de la batalla del Pont de Goi, la missa del dia 27 de febrer es va dedicar a la Mare de Déu del Lledó amb un reputat orador com era el reverent José Portolés Vilarrocha, canònic de la catedral de Barcelona. L'endemà, el gran concert que es va celebrar al Teatre Principal va ser a benefici de la Casa de Caritat.¹⁹⁷

Recordant celebracions, el febrer de 1911, en motiu de les Decennals de la Mare de Déu de la Candela, l'Ajuntament, el Club Velocipedista i la Societat Agrícola van distribuir bons entre els asilats a la Casa de Caritat i la Creu Roja els hi organitzava un berenar.¹⁹⁸ Cal recordar també, que en el decurs d'aquestes decennals és quan s'afegeix el retrat de mossèn Josep Martí Gener a la Galeria de Vallencs Il·lustres.

¹⁹⁵ AHCv. Premsa. *El Porvenir* (Valls) 02-06-1906. Pàg. i 16-06-1906. Pàg. 3.

¹⁹⁶ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 09-02-1907. Pàg. 3.

¹⁹⁷ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 20-02-1909. Pàg. 2.

¹⁹⁸ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 21-01-1911. Pàg. 1.

A mitjan mes de juliol de 1911 anaren d'excursió a l'ermita del Remei els asilats de la Casa de Caritat i els seus directius, sempre sufragada per protectors habituals de la Casa de Caritat. Segons la crònica de l'època, va ser una excursió molt viscuda i celebrada per tots els assistents.¹⁹⁹

Les cavalcades de Carnaval sempre solien donar beneficis a la Casa de Caritat, la de febrer de 1912, l'enramada del matí i la cavalcada de la tarda organitzades pel Centre de la Unió Republicana van permetre recaptar 813,38 ptes. que es van lliurar íntegrament a la Junta de la Casa, ja que les despeses van anar a càrrec dels organitzadors.²⁰⁰

Però no tot són bones notícies i aquells dies va morir la carmelita superiora de la Casa de Caritat, la germana M. Àgueda Ballús de Santa Sofia, que ho va ser durant 19 anys, no cal dir les mostres d'afecte que els asilats i les nenes van rebre així com els reconeixements per part de la Junta.²⁰¹ Seguint en aquesta línia de sentides pèrdues, l'abril de 1913 va morir la germana carmelita de la Caritat Teresa Mas Riera a l'edat de 80 anys i que en feia més de 50 que prestava els seus serveis humanitaris a l'asil de la Casa de Caritat.²⁰² Dos anys després, l'abril de 1915 moria la germana carmelita de la Casa de Caritat Antònia Massó, que era natural de Blanes i feia 51 anys que esmerçava la seva dedicació caritativa inesgotable als asilats de la Casa de Caritat de la nostra ciutat.²⁰³

Com cada any es tenia en compte la matança dels porcs, per exemple, el febrer de 1918 se'n van matar tres i un d'ells el van regalar a les germanes religioses. Curiosament es feia una rifa de galls i també una rifa de corders que es feia per Pasqua.²⁰⁴

També cal anomenar les col·laboracions filantròpiques de la Coral Aroma Vallenca, per exemple, la del 1915 amb motiu del festival commemoratiu de les seves nocces d'or.²⁰⁵

Com que sempre s'havia d'aguditzar l'enginy quan es parla de cercar recursos per al finançament de la Casa de Caritat, l'any 1914 decideixen posar una guardiola en les societats de la ciutat, un mes a cada societat i així recaptar nous ingressos.²⁰⁶

Per tal de millorar l'ordre i l'administració de la Casa de Caritat i amb la finalitat de saber a què aténir-se tant la Junta com les Germanes renovaren el conveni de la Casa de Caritat amb les Germanes i que es pot resumir de la manera següent: La junta administradora pels serveis que prestaven les Germanes Carmelites de la caritat a la Casa de Caritat de Valls, a més del que rebien pecuniàriament i del que

¹⁹⁹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 22-07-1911. Pàg. 2.

²⁰⁰ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 24-02-1912. Pàg. 1.

²⁰¹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 24-02-1912. Pàg. 3.

²⁰² AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 26-04-1913. Pàg. 2.

²⁰³ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 10-04-1915. Pàg. 2.

²⁰⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 12-02-1913 i 11-02-1918.

²⁰⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 23-03-1914 i 2-08-1915.

²⁰⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 23-03-1914.

*Centre de Lectura.
Carnaval. 1924.
(Foto: Arxiu Municipal de
Valls / Pere Català Pic)*

tenien assignat pel contracte inicial establert, se les hi permetia l'ús i despesa dels següents conceptes i espècies: el combustible per a la cuina, la meitat de les gallines i dels conills sense sobrepassar el nombre de dotze, provisió del que produeix l'hort en referència a les hortalisses, verdures i fruites, llum a totes les habitacions on sigui necessària, queden a favor de l'institut les classes de piano i solfeig, quan una germana per vellesa no pogués ja prestar el servei, la Junta la respectaria fins que Déu disposés d'ella, també s'acordà separar la despesa de la Casa de Caritat de la de les germanes i suprimir els beneficis que elles gaudien de l'ús del sabó.²⁰⁷

²⁰⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 21-01-1915.

Comitiva de la Casa de Caritat a la visita a l'Expo amb el promotor Josep Sabaté Llop, farmacèutic i tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Valls, ànima de la visita a l'Expo de 1929 amb els asilats. (Foto: Arxiu Municipal de Valls. Joan Màndoli Rovirosa / Autor desconegut)

Seguint amb les bones intencions en vers la Casa de Caritat, cada any es rifaven dos gall dindi per Nadal i el benefici anava per aquesta institució.²⁰⁸ Així mateix, cada any per aquestes festes el Círculo Tradicionalista representava els Pastorets, dedicada als asilats de la Casa de Caritat i a benefici d'ells.²⁰⁹

A finals d'aquest 1918, sembla que l'epidèmia de la grip va ser bastant forta, la qual cosa va fer augmentar el nombre d'asilats, per tant les necessitats de la Casa de Caritat es van disparar; per aquest motiu, la ciutat va fer un donatiu extra de 1.000 ptes. per poder-hi fer front.²¹⁰

Compartint també el moment, la Casa de Caritat va voler potenciar la llengua catalana. Per iniciativa del capellà de la Casa, Francesc Llagostera, la Junta va prendre l'acord que l'ensenyament als asilats es fes en llengua catalana. Per aquest motiu, s'adreçà a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana per demanar un lot complet d'ensenyament primari. Com era d'esperar l'Associació va enviar el lot amb tota mena de materials: quaderns d'escriptura, gramàtiques catalanes, llibres de lectura, manuals d'història de Catalunya... entre d'altres.²¹¹

²⁰⁸ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 28-12-1918. Pàg. 2.

²⁰⁹ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 11-01-1919. Pàg. 2.

²¹⁰ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 28-12-1918. Pàg. 2.

²¹¹ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 18-01-1919. Pàg. 2.

Si ens apropem a unes noves Decennals, al desembre de 1920, una senyora, com a donatiu, va voler pagar la confecció d'uns vestits nous per a totes les asilades i que es poguessin estrenar el dia de la Candela. Aquest mateix final d'any moria la germana Leonor Horca Clerias, natural de Barcelona i que residia en aquesta Casa des de la seva fundació.²¹²

Una iniciativa prou important per millorar la dignitat dels asilats va ser quan la Junta va prendre l'acord de suprimir demanar almoina per part dels asilats, ja que ho feien de forma quasi institucional, quan anaven pels carrers amb una caixa que penjava sobre el pit i demanaven caritat en benefici dels asilats de la Casa de Caritat.²¹³

El novembre de 1921 se celebrava un solemne Tridu per implorar la beatificació de la mare Joaquina de Vedruna, fundadora de l'institut de Germanes Carmelites de la Caritat, on hi participaren molts fidels i de forma especial les alumnes i ex-alumnes del col·legi que regentaven les germanes carmelites a la Casa de Caritat.²¹⁴

Amb el temps, s'acomplien els acords i les bones intencions que temps enrere s'havien decidit de fer, per això l'estiu de 1925 es va celebrar l'acte de col·locació d'alguns retrats a la galeria de protectors de la Casa de Caritat, instal·lada a la seva sala de junes.²¹⁵

Com que calia anar modernitzant els estris domèstics, la Junta de Caritat i Beneficència de Valls va acordar la compra d'una màquina de cosir per a la Casa de Caritat.²¹⁶

Els dos propers anys les germanes Carmelites estaven d'enhorabona, ja que el desembre de 1927, al Santuari de la Mare de Déu del Lledó, feia la seva professió religiosa la germana Maria Conti, natural de Manresa, dedicada a l'ensenyança en el col·legi annex al Santuari i a la Casa de Caritat.²¹⁷ Així mateix, i en el mateix estimat Santuari, el desembre següent, va fer la seva professió religiosa la germana Maria Gené Grases, natural de Montbrió i que prestava els seus serveis humanitaris en la Casa de Caritat.²¹⁸

Ja hem arribat a l'any de l'Exposició de 1929, i el batec que va suposar en la majoria d'indrets de Catalunya també va arribar a Valls i una de les manifestacions més originals va ser engegar una subscripció pública en pro dels asilats de la Casa de Caritat, per tal d'aconseguir poder finançar el viatge dels asilats per visitar Barcelona i l'Exposició de 1929. La idea va ser del senyor Josep Sabaté Llop, farmacèutic i

²¹² AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 31-12-1920. Pàg. 2 i 3.

²¹³ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 12-03-1921. Pàg. 3.

²¹⁴ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 26-11-1921. Pàg. 3.

²¹⁵ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 06-06-1925. Pàg. 3.

²¹⁶ AHCv. Premsa. Acció Comarcal (Valls). 06-03-1926. Pàg. 4.

²¹⁷ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 17-12-1927. Pàg. 5.

²¹⁸ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 01-12-1928. Pàg. 6.

tinent d'alcalde, i l'Ajuntament se la va fer seva només es va proposar, encapçalant la subscripció amb 100 ptes., a la vegada que va ser molt ben acollida entre la gent.²¹⁹

El mes següent es va fer realitat el viatge a Barcelona i a l'Exposició que va durar tres dies. Els asilats van anar acompanyats pel capellà de la Casa de Caritat, Josep Domènech, el primer dia també els acompanyà l'alcalde, Joan Casas, i la resta de dies per en Josep Sabaté, que va ser el promotor de la subscripció. Com recull la crònica de l'època, es va rebre un telefonema de l'alcalde que explicava l'emoció de l'arribada a Barcelona i la descoberta del mar que en feren els asilats, i dos dies després se'n rebia un altre que agraïa a Valls la seva generositat i ho feien des del Tibidabo.²²⁰

A la tornada es presentà la liquidació dels comptes del viatge, a més de l'èxit de la visita va quedar un romanent de 551,95 ptes. A proposta del senyor Josep Sabaté, s'acordà que aquests diners anessin en favor dels asilats, concretament que es repartissin entre els vuit asilats que no pogueren anar al viatge, obrint-els-hi una llibreta d'estalvi amb una imposició inicial.²²¹

El març de 1930 des dels tallers de la impremta Castells es publicava el *Resum històric del santuari del Lledó de Valls*, obra d'en Francesc Blasi i Vallespinosa de 61 pàgines. Se'n van fer 500 exemplars i l'import dels mateixos a raó de 2 ptes. per exemplar es va regalar l'edició íntegra per a la seva venda a la Junta de la Casa de Caritat.²²²

De nou les fidels serventes van sofrir una nova baixa, moria per malaltia la germana M. Carme Guasch Magriñà, natural dels masos de Miramar i que feia més de 20 anys que estava dedicada al servei dels asilats de la Casa de Caritat; i era molt reconeguda la seva tasca entre la gent.²²³

Seguint amb la solidaritat que acostumava a desvetllar la Casa de Caritat, de la liquidació econòmica de la *bullangera*, festa de barri celebrada pels veïns d'un sector del carrer de la cort, quedà un bon romanent, i amb l'acord els veïns s'acordà pagar als asilats de la Casa de Caritat una excursió a Santes Creus, a la qual també els acompanyaren alguns dels veïns del carrer.²²⁴

Més modernitat per a la Casa, aquest mateix any Ràdio Barcelona va fer donació a la Casa de Caritat de Valls d'un aparell de ràdio com a resultat de la col·lecta que es féu amb motiu de l'audició retransmesa des de la nostra ciutat.²²⁵

Quan s'arribava a les festes nadalenques, la gent visitava els pessebres a la vegada que se n'augmentava l'afició i com sempre rebia un reconeixement notori el pessebre de la Casa de Caritat, confeccionat sota la direcció de mossèn Domènech, que era

²¹⁹ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 24-08-1929. Pàg. 3.

²²⁰ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 28-09-1929. Pàg. 5.

²²¹ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 05 i 19-10-1929. Pàg. 4 i 3. 09-11-1929. Pàg. 5.

²²² AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 22-03-1930. Pàg. 1.

²²³ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 21-06-1930. Pàg. 7.

²²⁴ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 13-08-1930. Pàg. 6.

²²⁵ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 30-08-1930. Pàg. 7.

Francesc Blasi
Vallespinosa.
Autoretrat. 1942.
(Foto: Arxiu
Fotogràfic del
Centre Excursionista
de Catalunya /
Francesc Blasi)

reconegut tot un mestre en el pessebrisme.²²⁶ Com cada any, la cavalcada de Reis també passava per la Casa de Caritat i portava joguines per als seus infants i, amb elles, l'alegria pròpia de la diada.²²⁷

A les portes d'unes noves Decennals, 1931, l'Ajuntament acordà obsequiar a l'Hospital, a les Germanetes dels Pobres i a la Casa de Caritat amb gallines perquè els asilats dels respectius establiments puguin gaudir de les festes.²²⁸

Abans de començar el curs 1931-32, a proposta de l'Associació d'Alumnes de l'Escola del Treball, el Patronat de la mateixa es va dirigir a la Junta de la Casa de Caritat per tal d'oferir que els nens asilats assistissin a les classes de dita Escola, a fi que quan sortissin d'aquest establiment coneguessin cadascun dels oficis que es podien estudiar a l'Escola del Treball.²²⁹

²²⁶ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 27-12-1930. Pàg. 3.

²²⁷ AHCv. Premsa. *Lluita* (Valls). 03-01-1931. Pàg. 5.

²²⁸ AHCv. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 04-03-1931. Pàg. 2.

²²⁹ AHCv. Premsa. *Acció Comarcal* (Valls). 19-09-1931. Pàg. 3.

Si tenim en compte que la Casa de Caritat tenia la responsabilitat sobre els cotxes fúnebres, trobem, per exemple, la publicació del concurs públic per a l'adjudicació durant cinc anys del servei de cotxes fúnebres, des del 1931 fins al 1936. En aquesta ocasió s'acordà arrendar-la al senyor Esteve Ferré Andreu d'acord amb el plec de condicions presentades.²³⁰

Quan arribava l'hivern, de vegades el fred es feia molt palès també entre els asilats, per això, des del Consistori, a la sessió del dia 18 de desembre de 1933, a proposta del senyor Ollé i aprofitant que s'havia parlat de cases de beneficència, es va decidir demanar la compra urgent per als nens asilats d'abrics que els preservessin dels freds rigorosos que sofrien. Cal tenir en compte que era responsabilitat de la Junta de Casa de Caritat la compra dels abrics, però sabem també que l'economia no anava mai sobrada, finalment va ser l'Ajuntament qui en va fer la despesa.²³¹

Finalment, fins i tot es van comprar sabates noves i boines. També cal afegir que a la sessió del dia 30 de desembre, l'alcalde va informar que els nens com que calia que es distraguessin i encara més per festes, proposà portar-los al cinema, al president de la Junta de la Casa de Caritat i com que també li va semblar educatiu, els asilats anaren al cine la tarda de Nadal.²³²

Es van canviar una mica els costums, i en lloc que l'Ajuntament donés un porc a la Casa de Caritat, com feia cada any, aquesta vegada, a la sessió del 18 d'agost de 1934, s'acordà donar un donatiu en metàl·lic en substitució del porc.²³³

La festa del dia de Reis que s'adreçava als asilats de la Casa de Caritat i als nens del catecisme, com sempre, l'organitzava la Secció Catequística de la Congregació Mariana, i així durant molts anys.²³⁴

També podem deixar constància com a activitat musical el concert que donà la banda del regiment de Luchana de Tarragona a l'hort de la Casa de Caritat com a obsequi als asilats amb assistència d'un públic força nombrós.²³⁵

EL CAPELLÀ, GUIA MORAL DE LA CASA

L'any 1901 encara se seguia demanant aquesta la figura del sacerdot que cuidés de l'educació moral i intel·lectual dels asilats, fins i tot s'ofereix la Junta subvencionar amb una quantitat prudencial el capellà nomenat. Finalment, el desembre d'aquest mateix any, el sacerdot Joan Vives Sardà s'ofereix per encarregar-se de la direcció espiritual de tots els asilats de la Casa de Caritat i de la instrucció dels nens.²³⁶

²³⁰ AHC.V. Premsa. *El Temps*. 14-11-1931. Pàg. 7. *La Crònica de Valls*. 19-12-1931. Pàg. 7.

²³¹ AHC.V. Premsa. *Joventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 20-12-1933. Pàg. 4.

²³² AHC.V. Premsa. *Joventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 03-01-1934. Pàg. 7.

²³³ AHC.V. Premsa. *El Temps* (Valls). 25-08-1934. Pàg. 2.

²³⁴ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 29-12-1934. Pàg. 4.

²³⁵ AHC.V. Premsa. *Joventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 24-04-1935. Pàg. 7.

²³⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 8-10-1901 i 30-12-1901.

Si seguim en aquesta línia, i després d'haver-ho pensat en d'altres ocasions, la Junta tanca un acord amb el col·legi d'escolapis de Valls per poder enviar a aquest col·legi els nens asilats de la Casa de Caritat, ja que no poden donar a l'abast i no poden contractar ningú més. Al mateix temps, donen les gràcies per la feina ben feta interinament a Joan Vives, prevere, i de comú acord deixen sense efecte el seu nomenament.²³⁷ Però aquesta nova possibilitat només va durar fins l'any 1905, ja que és el moment en què té lloc el tancament del col·legi.

També és motiu de remembrança la visita de l'arquebisbe de Tarragona a la Casa de Caritat dins de la visita pastoral que feia a Valls, així, doncs, la tarda del 9 de maig de 1902 és rebut per la Junta de la Casa de Caritat i després es va fer la visita a les instal·lacions tant del col·legi com dels asilats, es va manifestar complagut per les atencions rebudes i per l'ordre i la netedat demostrades. Afegeix també que lamenta la manca de recursos per poder tirar endavant aquesta tasca, així li van explicar alguns nens i nenes asilades.²³⁸

El gener de 1905 es demana el nomenament del sacerdot per a la vicaria del santuari del Lledó, ja que s'havia mort el seu titular, Sebastià Guinart. La Junta va fer uns suggeriments a l'arquebisbat sobre el seu nomenament i aquest va respondre que ho tindrien en compte, així com d'altres raons també molt importants per a la bona marxa de l'Establiment. Així, doncs, el dia 5 de gener de 1905 es va fer càrrec de l'administració de l'ajuda de la parròquia del Lledó el prevere Antoni Llagostera. La Junta li va oferir que es fes càrrec de l'educació dels nens asilats, i a més de l'habitació i de les verdures de l'hort, se li donés una pensió mensual de 10 ptes.²³⁹ 5 anys després es van recollir els fruits i la Junta Local d'Instrucció Pública va quedar gratament sorpresa del nivell d'instrucció i d'educació que demostraren els nens de la Casa de Caritat. Conseqüentment, la Junta de la Casa de Caritat va reconèixer i donar les gràcies a mossèn Antoni Llagostera per la seva tasca.²⁴⁰

Tal com deia la crònica de l'època és una pena que allò que floreix sa, vigorós i exemplar hagi de tenir a Valls una vida tan efímera, es referia a la notícia que es destinava a l'estimat reverend Antoni Llagostera, a Reus, ell que havia estat vicari de la parroquial, custodi del santuari de la Verge del Lledó i capellà i director espiritual de la Casa de Caritat a la vegada que un excel·lent educador i mestre. El mateix setmanari es feia ressò de la notícia publicada al *Diari de Tarragona*, on deia que una comissió de la Junta de Govern de la Casa de Caritat de Valls formada per Josep Caylà, Ramon Cosidó, Joan Casas, Ricard Pallarès i Eduard Queralt va visitar l'arquebisbe de Tarragona amb l'objectiu de tractar assumptes que afecten la bona marxa d'aquest establiment benèfic.²⁴¹

²³⁷ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 27-09-1902.

²³⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 9-05-1902.

²³⁹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 27-01-1905.

²⁴⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 18-02-1910.

²⁴¹ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 05-12-1914. Pàgina 2.

P. Francesc Llagostera Bonet (1883-1936), fill de Valls. Capellà de la Casa de Caritat. Màrtir. Beatificat el 13 d'octubre de 2013 a Tarragona.

L'any 1915 la Junta proposava a l'arquebisbe, per tal d'atendre el bon ordre i la recta administració que garantís l'educació a la Casa, que nomenés capellà de l'església o coadjutor de Nostra Senyora dels Àngels. Lledó, al prevere Marcos Salvadó, per poder-li confiar després el càrrec de capellà de la Casa de Caritat, càrrec que li concedeix la Junta.²⁴²

La premsa d'aquell mateix mes es feia ressò del seu nomenament, l'il·lustre governador eclesiàstic, a proposta de la Junta de la Casa de Caritat, nomena Capellà administrador i vicari de Nostra Senyora del Lledó l'il·lustre sacerdot Marcos Salvadó, natural de Riudoms.²⁴³

El juliol d'aquest mateix any, l'arquebisbe fa visita pastoral a Valls, a més visita la Casa de Caritat i fa un donatiu de 200 ptes.²⁴⁴

Un any més tard torna a quedar lliure la plaça del capellà administrador i com que no hi ha resolució per a la proposta de nomenament de capellà i la situació no pot esperar més, la Junta, per unanimitat, proposa a l'Arquebisbe el nomenament del prevere Francesc Llagostera Bonet, que en aquell moment era coadjutor de l'Alforja.

²⁴² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 14-06-1915.

²⁴³ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 19-06-1915. Pàg. 2.

²⁴⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 2-8-1915.

El 20 d'agost de 1916 signen les condicions del càrrec el president, el secretari i mossèn Llagostera. Les condicions són les següents:

1. El capellà de la Casa de Caritat és el director espiritual de la mateixa, i està obligat a complir amb zel i lleialtat per al bon aprofitament espiritual dels que estan confiats a la seva direcció.
2. És el cap de la secció de nens i adults asilats de la Casa i el representant natural de la Junta de govern de l'Establiment, en aquest concepte ha de complir i fer observar els acords de la Junta referents a l'ordre i al règim intern de la Casa.
3. Com a encarregat de l'educació i de la instrucció dels nens asilats, haurà de cuidar-los preferentment, i procurar que regni entre si l'ordre i la disciplina, fer respectar el reglament de la Casa i exercir contínuament una saludable i profitosa vigilància per corregir defectes i implementar hàbits de bons costums.
4. És obligació principal del seu càrrec donar als nens dues hores de classe al matí i dues a la tarda, els dies feiners. S'ha de procurar que tots tinguin una bona educació elemental. Els diumenges i els festius acompanyarà els nens a passejar a la tarda.
5. Els adults de la Casa estan també subjectes a la seva autoritat i procurarà distribuir entre els mateixos treball i ocupació, evitant-ne la vagància.
6. Els asilats, tant nens com adults, no podran sortir de la Casa sense la llicència i autorització prèvies.
7. El capellà podrà assistir als enterraments, viàtics i demés actes religiosos. En aquests casos encarregarà a un asilat adult de la seva confiança que vigili dels nens.
8. En el cas que tingués que sortir de la ciutat per un dia o més ho posarà en coneixement del president de la junta de govern amb la deguda antelació.
9. Signarà i portarà els talonaris de compres de comestibles i demés efectes de la Casa, el llibre de subscripcions mensuals i anuals de la Casa.
10. Com a retribució dels seus treballs, a més de disposar de l'habitació gratuïta, rebrà mensualment la quantitat de 10 ptes.; també podrà rebre verdura sobrant de l'hort en la quantitat i forma que sigui costum donar al capellà de la Casa.²⁴⁵

Aleshores el governador eclesiàstic de l'Arquebisbat nomenà mossèn Francesc Llagostera vicari custodi del santuari de la Verge del Lledó.²⁴⁶

El juny de 1918 torna mossèn Antoni Llagostera no com a capellà de la Casa, sinó per prendre possessió del benifet fundat a la Casa de Caritat, sota l'advocació

²⁴⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 18-07-1916 i 8-08-1916.

²⁴⁶ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 29-07-1916. Pàg. 2.

de Sant Antoni, per la senyora Maria Codina, vídua de Massó. És un moment per recordar el gran record que va deixar com a capellà dels asilats de Casa de Caritat.²⁴⁷

SEGON TERÇ DEL SEGLE XX (1934–1966)

Si seguim amb la controvèrsia entre l'ensenyança laica i les escoles no públiques, veurem que continuen les discussions dins del Consistori vallenc sobre l'adequada assistència o no dels nens asilats de la Casa de Caritat a les escoles públiques.

El govern del moment va fer prevaler l'ensenyament laic, i la gent que es manifestava en contra emprava també els mitjans per fer sentir el seu desacord, en aquest cas podem veure-ho en aquest article publicat a *Juventut*:

Acusem... d'inhumanitat l'actual batlle que seguint les excitacions del Sr. Ollé i companys socialistes es val dels asilats de Casa de Caritat per satisfer innobles sentiments sectaris.

Aquests dies el Front Únic d'Esquerres qualificava de monstruositat el fet que als asilats se'ls permetés anar per les cases en recerca del present de Reis.

Major monstruositat i molt més greu l'inclou el fet que per passió sectària s'obligui a infants de cinc anys, contra la voluntat de llurs pares, a travessar quatre vegades al dia la ciutat de cap a cap, sense guarda, per assistir a unes escoles que tenen totes les deficiències de l'Estat, privant-los d'assistir a altre col·legi (el dels Caputxins) situat al mateix edifici de la Casa de Caritat, muntat modernament, amb material Montessori, amb professorat competent i que és el preferit dels pares que tenen llibertat per triar col·legi per llurs fills.

I aquests senyors que obliguen els nens de cinc anys asilats a concórrer a l'Escola de l'Estat, travessant quatre vegades tota la població, són els grans farsants perquè com el Sr. Gerhard envien llurs fills a altres establiments educatius.

Contra les ridícules denúncies formulades pel Front Únic d'Esquerres nosaltres formulem denúncia d'inhumanitat contra els que fan víctimes del seu odi i sectarisme als infants de Casa de Caritat.²⁴⁸

En una línia semblant s'expressa *La Crònica* quan recorda que:

l'existència de la Casa de Caritat es deu no pas a cap institució esquerrana, sinó a les conferències de Sant Vicent de Paul, que el seu sosteniment des de la fundació fins avui no és pas fruit de l'obra de les esquerres, sinó de la voluntat i col·laboració de la gent de dreta i que fóra inútil cercar entre les llistes de subscriptors de la Casa de Caritat cap dels elements que no reparen en destruir aquell Establiment si amb la destrucció i tot poden enganyar algú i obtenir algun vot.²⁴⁹

En aquest inici d'any tan mogut es repartia la memòria i l'estat de comptes de la Casa de Caritat, sana costum de la Junta que no calia perdre. Aquest any en contra

²⁴⁷ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 01-06-1918. Pàg. 2.

²⁴⁸ AHCv. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 13-01-1934. Pàg. 1.

²⁴⁹ AHCv. Premsa. *La Crònica de Valls*. 13-01-1934. Pàg. 3.

de la majoria de les vegades es podia presentar una liquidació amb un superàvit a caixa de 3.183,50 ptes. que, sumant-hi uns crèdits reconeguts, són 5.783,50 ptes., quantitat que permetrà fer front a futures despeses.²⁵⁰

SUPRESSIÓ DE LA JUNTA DE LA CASA DE CARITAT

En l'ambient mogut d'aquest inici del segon terç de segle, i segons consta al Butlletí Municipal de Valls, en la sessió del dia 5 de març, és aprovada una proposició que conté els següents extrems. Primer: el cessi immediat de la Junta de la Casa de Caritat. Segon: l'administració directa per l'Ajuntament de la Casa de Caritat. Tercer: als efectes de l'apartat anterior, nomenament d'una comissió que es dirà d'assistència social, formada pels consellers Francesc Ollé Aymerich, Francesc Peris Ribé, Agustí Clariana Tous i Salvador Serra Porta.

Aquesta resolució tingué compliment el dia 17 del mateix mes. Seguidament a finals de mes i en prendre comiat dels constants benefactors de la Casa i del públic en general, la Junta de la Casa de Caritat, integrada pel president, Ricard Pallarès; l'interventor, Robert Cusidó; el caixer, Antoni Vallbona; el secretari, Tomàs Selva; els vocals, Joan Casas, Josep Farré, Joan Hortet, Francesc Blasi i Lluís Vidal, volen pronunciar unes paraules en acabar-se el seu mandat, i ho fan en un document amb el títol "A l'opinió pública", on manifesten que:

*la Casa de Caritat és un establiment purament particular de beneficència, en el qual la Corporació Municipal, per imperi d'un reglament aprovat per ella mateixa, tan sols hi exerceix funcions fiscalitzadores i de control, per això, tots els ajuntaments que en el transcurs dels anys s'han anat succeint, fos quina fos la seva ideologia política, han tingut una cura extrema en no immiscuir-se en l'administració de la Casa de Caritat, ben conscients que la seva prosperitat i la seva independència econòmica radicava en el fet d'ésser una administració aliena a les activitats municipals. Excepcionalment, l'actual Ajuntament, sense documentar-se i amb una pressa sospitosa, ha volgut encarregar-se directament de l'administració de la Casa de Caritat, sense sospesar els gravíssims inconvenients que això comporta.*²⁵¹

Acte seguit, el 26 de març, la Junta va presentar recurs de reposició, el qual va ser resolt negativament en sessió del propi Ajuntament de Valls el 2 d'abril de 1934, i el dia 5 de maig d'aquest mateix any, l'advocat Tomàs Caylà Grau, apoderat dels membres de la Junta de la Casa de Caritat recentment suprimida, i en contra de la municipalització de la Casa de Caritat de Valls, va presentar recurs contenciós administratiu contra l'acord de l'Ajuntament de Valls. El mateix advocat amb data del 31 de juliol demanava una pròrroga al tribunal per tal de poder aconseguir tots els documents necessaris. Finalment amb data de 13 d'agost es presentaren al Tribunal

²⁵⁰ AHCV. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 31-01-1934. Pàg. 3.

²⁵¹ Document "A l'opinió pública" de l'Arxiu de la Casa de Caritat.

Provincial del Contenciós Administratiu els fets, les al·legacions, els fonaments legals i els documents acreditatius.

Una vegada hem arribat en aquest moment ens trobem dins el període que en context estatal es coneix com el Bienni Conservador o Bienni Negre (1933-1936). Període que neix entre governs provisionals i d'altres forçats a dimitir s'acabava imposant la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes. El nou govern, evidentment conservador, intentà anular la legislació social aprovada, especialment la reforma agrària i establí una assignació econòmica per al culte religiós i el clergat. Aquesta política conservadora del govern ocasionà l'esclat de vagues generals i conflictes als carrers. Arribant als fets del 6 d'octubre, quan, el president Companys s'adherí al moviment subversiu i declarà l'Estat Català en la República Federal Espanyola com a resposta del govern de la Generalitat de Catalunya contra la involució conservadora del règim republicà. Però l'exèrcit, liderat pel general Domènec Batet, seguí les instruccions de Madrid i anuncià l'estat de guerra. Durant la nit del 6 d'octubre la manca de coordinació, el desordre i la desinformació minvaren la revolta. Al matí del dia 7, la Generalitat i l'Ajuntament s'han de rendir i els seus dirigents són empresonats al vaixell *Uruguai*. L'Estatut d'Autonomia quedà abolit i, finalment, la Generalitat també serà suspesa. Així començà l'anomenat *Bienni Negre*.

En mig de tot plegat, a Valls també es vivia el dia 6 d'octubre, quan tenia lloc la proclamació de l'Estat Català. Com recorda la crònica d'*El Temps* del dia 13 d'octubre:

per allà a dos quarts de vuit, hom observa molt de moviment a la casa la ciutat. La gent s'estaciona davant dels altaveus dels cafès públics, ha de parlar el president de la Generalitat. Aquest parla a les 8 i proclama l'Estat Català dintre de la República Federal Espanyola, romp tota relació amb el Govern de Madrid i ofereix estatge al govern provisional. A continuació és hissada a l'Ajuntament la bandera catalana, hi ha il·luminacions. Uns grups aplaudeixen. Se senten unes veus que reclamen l'estel. Acte seguit apareixen les banderes estelades al Centre d'Esquerra Republicana del Pati, al del Casinet i al Centre Catalanista Republicà.

Malgrat aquest ambient d'incerteses el dia a dia continuava, i tal com constava al Butlletí Municipal de Valls del mes d'octubre, en la sessió del dia 16, per disposició superior, la comissió municipal gestora que s'havia constituït era la següent en referència a la Casa de Caritat: Joan Casas i Bofarull i Salvador Serra i Porta.

Mentre el contenciós seguia, amb data de 29 d'octubre d'aquest mateix any, Tomàs Caylà demanava al Tribunal que ordenés a l'Ajuntament les certificacions dels diferents documents presentats i la confessió en judici del mateix Ajuntament.²⁵²

Amb tot s'arriba al gener de 1935, i es va retornar a un projecte que finalment va arribar a bon port, com ens recorda la *Crònica de Valls* del dia 19 de gener:

el passat diumenge al matí va tenir lloc la inauguració del magnífic Grup Escolar que ha estat aixecat al passeig dels Caputxins, a l'hort de la Casa de Caritat. A quarts de

²⁵² Documents del Contenciós Administratiu. Arxiu de la Casa de Caritat.

12, s'organitzà a la Casa de Ciutat la comitiva en la qual figuraven representacions de totes les entitats, corporacions, institucions i forces vives locals, totes les autoritats de la població, el Comissari de la Generalitat a Tarragona comandant senyor Emili Vila, que portava la representació del governador general de Catalunya, el comandant senyor Murillo, en representació del cap militar de la província, el capità senyor Sentís, els diputats per aquesta circumscripció els senyors Casabó i Palau, i altres personalitats, totes foren rebudes a l'Ajuntament per l'alcalde gestor, el senyor Pere Batalla. A la comitiva també hi anava una representació dels infants que assisteixen a les escoles nacionals i els mestres i mestresses.

Amb uns nous veïns les activitats segueixen el seu curs, i la Junta de la Casa de Caritat, que tenia al seu càrrec l'administració del servei de cotxes fúnebres, va disposar la culminació d'un nou cotxe que s'estava construint, i seria molt luxós, per la qual cosa serviria pels enterraments de primera classe, proposant-se també la Junta reparar i embellir els cotxes que ja prestaven servei.²⁵³

El març pren possessió el nou Consistori municipal i es nomena per a la delegació de Casa Caritat els senyors: Sans, Avellà i Voltas.²⁵⁴ I amb poc recorregut a la sessió del dia 23 de maig es renoven de nou les comissions i delegacions per part del Consistori i aleshores és nomenada la de la Casa de Caritat en els regidors: Josep M. Massó Jové, Ramon Clofent Civit i Salvador Serra Porta.²⁵⁵

Amb els canvis sempre hi quedava latent la discussió pel tipus d'ensenyança a la ciutat, en aquesta ocasió qui es manifestava era l'escrit publicat en el setmanari "Treball" en favor de laïcitat: *"Tenim, per exemple, el cas dels infants de la Casa de Caritat que no assisteixen a les Escoles Públiques, malgrat que l'ensenyança ha d'ésser, per imperi de la mateixa Constitució, laica i obligatòria."*

Han estat trets del Grup Escolar perquè rebin ensenyament del director espiritual de la Casa de Caritat el qual no té cap solvència pedagògica essent en realitat un cas d'intrusisme en perjudici del magisteri i dels asilats.²⁵⁶

Finalment, el 6 de juliol de 1935, el Tribunal Provincial, va accedir a la sol·licitud en la demanda formulada per Tomàs Caylà en representació dels membres de la Junta de la Casa de Caritat i revocava l'acord adoptat per l'Ajuntament de Valls en la sessió de 5 de març de 1934, pel que es va ordenar l'immediat cessament de la Junta de la Casa de Caritat de Valls i la seva administració directa per l'Ajuntament, tornant les coses al ser i a l'estat que tenien abans s'adoptés l'acord que ara es revocava.²⁵⁷

El dia 6 d'agost a la tarda, complint la sentència del Tribunal Contenciós Administratiu de Tarragona, es possessionava novament la Junta de la Casa de Caritat que fou destituïda per l'Ajuntament esquerrà. Aquesta Junta estava composta pels

²⁵³ AHCv. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 27-02-1935. Pàg. 5.

²⁵⁴ AHCv. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 03-04-1935. Pàg. 6.

²⁵⁵ AHCv. Premsa. *El Temps* (Valls). 25-05-1935. Pàg. 3.

²⁵⁶ AHCv. Premsa. *Treball* (Valls). 15-06-1935. Pàg. 1.

²⁵⁷ AHCv. Fons Municipal. Secció beneficència. Sèrie juntes i comiss. Sig. Top. 2/8/51. 1935.

senyors següents: President, Ricard Pallarès Ros; interventor, Robert Cusidó Farré; tresorer, Antoni Vallbona; secretari, Tomàs Selva Grifoll; vocals, Joan Casas Bofarull, Francesc Blasi Cucurull, Joan Hortet Papiol, Josep Farré Guasch, Salvador Serra Porta, Josep M. Massó Jové i Ramon Clofent Civit. A aquesta Junta hi havia una vacant a proveir per haver mort el senyor Lluís Vidal Miquel.²⁵⁸ A la propera sessió del dia 10 d'agost, l'Ajuntament, fent ús del dret de patronat que li correspon, va designar per a omplir la vacant del Sr. Vidal, al Sr. Tomàs Caylà Grau.²⁵⁹

De nou es torna a la situació inicial de funcionament de la Junta de la Casa de Caritat, però, com veurem molt aviat, el destí i les noves circumstàncies volen que no sigui així.

La comissió municipal de govern en la sessió del dia 17 d'octubre de 1935 nomenava preventivament sotmetent la resolució al ple els senyors Josep M. Fusté Abelló i Josep Massó Jové, vocals de la Junta de la Casa de Caritat per tal de cobrir les vacants dels difunts Joan Hortet i Antoni Vallbona.²⁶⁰

Per mantenir el costum anual, una setmana més tard, la comissió municipal de govern va atorgar una subvenció especial de 300 ptes. a la Casa de Caritat que substituïa el suprimit benefici de la donació anual d'un porc.²⁶¹

El desembre de 1935 el conseller de Sanitat i Assistència Social, el senyor Barbat, en la seva estada a Valls, va visitar, acompanyat de les autoritats, l'Hospital i la Casa de Caritat, on les respectives juntes i religioses que ho cuidaven, li exposaren les necessitats que sentien aquells benèfics establiments. El senyor Barbat prometé, sempre que li fos possible, que atendria les necessitats exposades. A l'Hospital, on hi havia els elements mèdics de la població, el metge senyor Clariana demanà que s'hi instal·lés un aparell de Raig X i se'n millorés l'utilatge. El senyor Barbat anuncià, de moment, un donatiu de 1.000 ptes., 500 ptes. per a l'Hospital i les 500 ptes. restants per a la Casa de Caritat.²⁶²

També és interessant referir-nos a les curiositats com la que el senyor Joaquim Bau, diputat de la comissió tradicionalista, que, seguint el costum de repartir mensualment la seva assignació de diputat a beneficència, en aquesta ocasió va donar a l'Ajuntament de Valls 500 ptes. per a les atencions de beneficència de la nostra ciutat, de les quals 125 ptes. van correspondre a la Casa de Caritat.²⁶³

En la sessió extraordinària del ple del Consistori del 17 de desembre es va aprovar el pressupost on hi constava un augment de 500 ptes. a les subvencions de l'Hospital i de la Casa de Caritat. Tot i així, el regidor Bonet recordava al Consistori que malgrat l'augment a les partides d'aquests establiments de beneficència

²⁵⁸ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 10-08-1935. Pàg. 4.

²⁵⁹ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 14-08-1935. Pàg. 2.

²⁶⁰ AHC.V. Premsa. *El Temps* (Valls). 19-10-1935. Pàg. 2.

²⁶¹ AHC.V. Premsa. *El Temps* (Valls). 26-10-1935. Pàg. 3.

²⁶² AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 14-12-1935. Pàg. 2.

²⁶³ AHC.V. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 18-12-1935. Pàg. 4.

seguien sent partides insuficients i ridícules, en comparació a l'esforç i servei que donaven aquestes institucions. Afegia, també, que no trobava bé que l'Ajuntament es beneficiés de l'aigua de la Casa de Caritat i aquesta no en rebés el guany de la cessió que en feia l'Ajuntament.²⁶⁴

Al mes de desembre cal recordar que ja es complia el 75è aniversari de l'arribada de les germanes Carmelites de la Caritat a Valls per tal de responsabilitzar-se del servei als asilats a la Casa de Caritat. Per aquest motiu, les religioses van organitzar diversos actes, els quals es van celebrar solemnement el diumenge 29 de desembre de 1935.²⁶⁵ Aquest era un bon moment per seguir recordant als vallencs que calia que s'interessessin per la referida Casa de Caritat, que tan bé feia, i prestessin la seva ajuda econòmica per atendre degudament les nombroses i importants despeses que tenia la Casa de Caritat.

Encetem l'any 1936, i ho fem recordant una tradició que, al marge dels estira-i-arronsa polítics, els principals beneficiaris eren els nens i asilats de la Casa de Caritat, aquells que sempre ho perceben tot a través de les seves mirades innocents. Ens refereixo a la diada de Reis, una festa simpàtica, i que com cada any organitzava la secció catequística de la Congregació Mariana de la nostra ciutat. L'anomenada festa havia esdevingut a Valls quelcom que no podia desaparèixer ni tan sols es podia substituir per la seva significació tradicionalment popular. La festa de Reis que organitzava la secció catequística, dedicada a obsequiar els asilats de Casa Caritat i nens del catecisme, tenia la particularitat que, malgrat el seu caire purament infantil, es veïés concorreguda tots els anys per un important contingent de persones grans que emplenaven la sala d'espectacles del Col·legi de Sant Gabriel. Molt abans de l'hora anunciada, el públic acudia àvid de presenciar l'arribada dels Reis portadors dels premis i joguines per als infants del catecisme i Casa de Caritat, que en nombre crescutíssim s'havien congregat en aquell lloc per tal de rebre de mans dels Reis d'Orient el seu corresponent present.²⁶⁶

A l'inici del nou any, a l'Estat es palpava la tensió social i política, amb la corrupció política inclosa per l'escàndol de l'estraperlo, tot plegat va facilitar a Alcalà Zamora convocar eleccions el 16 de febrer. Aquestes eleccions les va guanyar de forma aclaparadora el Front Popular (partits d'esquerres organitzats) que a Catalunya s'anomenava Front d'Esquerres, que s'enfrontava al Front Català d'Ordre, liderat per la Lliga Catalana. Aquesta victòria de les esquerres va suposar la llibertat immediata per a Lluís Companys i la resta de detinguts pels esdeveniments de 1934. Al Parlament es mantenia un esperit de no-agressió entre la Lliga i ERC, però al carrer les actituds es radicalitzaven entre els seguidors dels diversos partits.

²⁶⁴ AHCV. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 18-12-1935. Pàg. 6.

²⁶⁵ AHCV. Premsa. *El Temps* (Valls). 28-12-1935. Pàg. 3.

²⁶⁶ AHCV. Premsa. *La Crònica de Valls*. 11-01-1936. Pàg. 3.

Situats a casa nostra i com a conseqüència del resultat de les eleccions, dilluns 17 de febrer al matí van renunciar dels respectius càrrecs els consellers municipals gestors. El mateix dia a dos quarts d'11 del vespre, seguint les indicacions del nou governador general de Catalunya, el senyor Moles, es possessionaren de nou els consellers municipals que foren destituïts per haver sumat i col·laborat en el moviment revolucionari del 6 d'octubre, excepte els que estaven empresonats pel mateix motiu. Presidí el primer tinent d'alcalde, el senyor Ramon Figuerola, que saludà la resta de consellers i pronuncià les frases del cas i va dedicar records als empresonats polítics i socials. Per suplir els empresonats foren designats interinament consellers suplents els senyors Rosend Solé, Josep Maria Ollé, Josep Tondo i J. Fàbregas. Després de possessionar-se els consellers, el senyor Figuerola, en funcions d'alcalde, va sortir al balcó per saludar al *poble* representat per unes 200 persones que hi havia a la plaça del Blat, i va recomanar disciplina i ordre.²⁶⁷

Sense massa normatives per discutir, a la propera sessió de la comissió municipal de Govern, celebrada el dia 19 de febrer, s'acorda oficialment a la Junta de la Casa de Caritat perquè els nens d'aquell establiment es reintegressin a les classes del Grup Escolar.²⁶⁸

Seguint amb els canvis, a la sessió del ple de l'Ajuntament del dia 6 d'abril de 1936 s'acordà nomenar una nova junta per a la Casa de Caritat: conseller regidor, el senyor Francesc Ollé; consellers, els senyors Francesc Peris i un que nomenaran les minories; ciutadans, els senyors Josep M. Vidal Romeu, Simeó Moles Monné, Simó Rodon Rodon, Gabriel Claravalls Tomàs, Joan Plana Tondo, Fermí Grimau Grogués, Agustí Clariana Tous i Antoni Fàbregas Batalla.²⁶⁹

En compliment de l'acord pres per la majoria municipal, el dissabte dia 11 d'abril prengué possessió aquesta nova junta de la Casa de Caritat designada per l'Ajuntament. La Junta sortint féu lliurament als nous vocals dels cabals, llibres i documents de la Casa de Caritat. El regidor Ollé volgué justificar inútilment el canvi de Junta i va proclamar que la que cessava havia administrat escrupolosament els interessos de la Casa de Caritat. Es consignà en acta la protesta de la Junta cessant per l'acord de l'Ajuntament per entendre que destruïa una tradició en perjudici dels interessos de la Casa.²⁷⁰ Sembla que en aquesta presa de possessió la nova Junta de la Casa de Caritat prengué l'acord de separar el capellà d'aquella Casa perquè no hi feia cap falta.²⁷¹

Així, doncs, la situació econòmica de la Casa de Caritat era força crítica, de fet, sempre s'arrossegava dèficit, per això a la sessió del dia 4 de maig d'aquest mateix any, Francesc Ollé fa un llarg discurs adreçat al conseller de finances en què va

²⁶⁷ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 22-02-1936. Pàg. 3.

²⁶⁸ AHC.V. Premsa. *El Temps* (Valls). 17-02-1936. Pàg. 4.

²⁶⁹ AHC.V. Premsa. *Butlletí Municipal* (Valls). 17-02-1936. Pàg. 3.

²⁷⁰ AHC.V. Premsa. *La Crònica de Valls*. 18-04-1936. Pàg. 3.

²⁷¹ AHC.V. Premsa. *Treball* (Valls). 18-04-1936. Pàg. 3.

exposar la precària situació econòmica de la Casa de Caritat. Va afegir que calia comprar roba i canviar els llits, que eren molt antics i remarcava que l'Ajuntament devia subvencions a la Casa. El senyor Figuerola va prometre atendre en breu aquestes demandes.²⁷²

Aquells dies, concretament el dia 6 de juny de 1936, moria la superiora de les monges Carmelites del convent del Lledó, la germana Dolors Prats i Dachs del Re-meí. A l'acte de l'enterrament, hi assistiren en corporació els membres de la nova Junta de la Casa de Caritat, la qual, en l'ordre polític representava les tendències lliberal, republicana i socialista. D'aquesta manera es procurava no perdre l'ambient d'entesa que els vallencs sentien per la Casa de Caritat.²⁷³

L'ÈPOCA DE LA GUERRA

A començaments de juliol *El Temps* recordava:

*Són ja 146 dies de govern del Front Popular i segueix planant damunt del país l'estat d'alarma i l'odiosa prèvia censura per a la premsa. Aquest Front Popular, de tanta popularitat com té, encara no ha pensat en deixar lliure el poble aixecant la vexació de l'estat d'alarma, i deixant que la premsa pugui expressar-se sense la coacció de la prèvia censura. Això que fa sis mesos hauria estat qualificat pels esquerrans d'atemptat a les llibertats del poble, ara no és res més que una necessitat del Front Popular que, constantment amb els punys enlaire, amenaçant amb una perpètua revolució, ve governant Catalunya i Espanya.*²⁷⁴

El 12 de juliol de 1936, José Castillo, membre del Partit Socialista i oficial de la Guàrdia d'Assalt fou assassinat a prop de Madrid per uns falangistes quan sortia a patrullar. En revenja, l'endemà, el líder de l'oposició conservadora José Calvo Sotelo va ser assassinat per una unitat de la Guàrdia d'Assalt. Aquests assassinats foren els catalitzadors de la malarada guerra civil. El 17 de juliol s'inicià la sublevació militar a Melilla. Entre els dies 17 i 20 de juliol de 1936 es produí la insurrecció militar (la fase de *pronunciamiento*) que inicià la guerra civil més cruenta de la història contemporània d'Espanya. La insurrecció militar del 17 al Marroc es va estendre per moltes guarnicions militars.

Amb aquest desencadenant de successos, el Govern es veié obligat a lliurar les armes al poble, la Generalitat decretà la creació de les Milícies Ciutadanes per Catalunya (dia 21), Lluís Companys cedí l'autoritat al Comitè Central de Milícies Antifeixistes (dia 22), s'organitzaren columnes per alliberar zones sota control militar i, fins i tot, es buidaren les presons de delinqüents comuns i presos polítics i es tornaren a omplir amb persones de dreta, religiosos, militars i gent de missa.

²⁷² AHCv. Premsa. *Juventut per la Fe i per la Pàtria* (Valls). 06-05-1936. Pàg. 3.

²⁷³ Op. Cit. "Resumen histórico del Santuario y Convento de la Virgen del Lledó". 1942. Pàg. 91 i 92.

²⁷⁴ AHCv. Premsa. *El Temps* (Valls). 11-07-1936. Pàg. 3.

A la comunitat del Lledó i de la Casa de Caritat li van arribar les noves que es començaven a produir pels carrers de Valls, el creixent clima d'irracionalitat i de menyspreu envers tot allò que tenia un caire religiós i cristià, i l'aparició de gent armada pels carrers que anaven exaltant els ànims.

En aquells moments es va témer que s'assaltés la Casa de Caritat, però era evident que entre els milicians n'hi havia que l'haguessin defensada.

L'endemà, 22 de juliol de 1936, començaren a Valls la destrucció i profanació d'esglésies i convents, evidentment va arribar el torn al santuari del Lledó i les monges, que temien especialment per la imatge de la Mare de Déu, van aconseguir que les possibles destruccions i profanacions es fessin durant el dia i en presència de la Junta de la Casa de Caritat, ja que van al·legar que estaven sota la seva autoritat.

Aquest petit ajornament va servir per amagar alguns objectes litúrgics i a la vegada va permetre desvetllar un esperit vallenc prou assenyat en dos membres de la Junta de la Casa de Caritat presents en l'acte, es tractava de Francesc Homs Pintó i Joan Plana Tondo, els quals decidiren amagar la imatge de Mare de Déu del Lledó d'acord amb les monges. La solució va ser la de canviar la imatge de la Verge del Lledó per una imatge de la Mare de Déu del Carme que les monges guardaven en el convent i deixar-la amagada en una dependència auxiliar del convent.²⁷⁵

Durant aquells dies de continuades profanacions, la gent de Valls estava amonestada sota pena si no lliurava totes les imatges i estampes religioses de les seves cases, també les monges, el dia 26 de juliol van rebre l'ordre de lliurar tots els objectes de caire religiós als milicians de la ciutat.

L'espoli es va fer aquell mateix dia sense violència i en presència de la Junta de la Casa de Caritat, i sota l'atenta mirada d'una munió d'espectadors on abundaven les dones. Mentre es carregava el camió, alguns dels qui observaven els fets van recordar que també s'havia de carregar la imatge de la Verge del Lledó, aleshores, reaccionaren els membres de la Junta i afirmaren que es carregaria en un segon camió, però com més tard es carregava aquest segon camió, els membres de la Junta van assegurar que la imatge ja s'havia carregat en el primer. Així es passava el primer assalt.

De nou, el 3 d'agost, el convent del Lledó va rebre una nova batuda per part de milicians encapçalats per A. Clariana. El registre, fet violentament, va servir per prendre tot el que les monges havien pogut salvar de l'espoli anterior. Però la providència va fer que la imatge de la verge no la trobessin. Aleshores, les monges i els membres de la Junta F. Homs i J. Plana, que veien el perill que corria la imatge, van decidir amagar-la en un lloc més segur.

A les deu de la nit del 8 d'agost d'aquell 1936, els dos membres al·ludits i tres monges del convent embolicaren la imatge amb sacs i amb una tela impermeable, la posaren en una caixa de fusta i l'enterraren en un forat excavat al pati d'esbarjo del

²⁷⁵ Op. Cit. "Resumen histórico del Santuario y Convento de la Virgen del Lledó". 1942. Pàg. 95 i 96.

col·legi, en direcció nord i al final d'una galeria acabada en un graó alt, sota l'ombra d'una palmera. Novament, la venerable imatge de la Mare de Déu del Lledó era deslliurada de la destrucció.²⁷⁶

Durant els dies que es van succeir els desordres, les monges Carmelites vestides ja de carrer atenien els residents de la Casa de Caritat, malgrat les dificultats que ocasionaven alguns desl'asilats més vells, en oposar-se als reglaments i amenaçant fins i tot les monges. Sota aquest ambient hostil van seguir les religioses fins el dia 30 d'agost en què van començar a marxar del convent fins a restar-ne només tres, les quals també foren avisades oficialment d'abandonar la Casa de Caritat, ja que van ser substituïdes per personal seclar.

El 7 de setembre, al vespre, els asilats són traslladats a l'hospital civil, antic convent de Sant Francesc de Paula, i l'endemà, justament el dia de la festivitat de la Mare de Déu del Lledó abandonen el convent les últimes tres monges.²⁷⁷

Dos anys més tard ja es pensava en noves ocupacions pels terrenys de la Casa de Caritat, en aquesta ocasió es referia a la primera ensenyança i més concretament es proposava l'ampliació del col·legi Rafel Campalans, amb els horts de la dissolta Casa de Caritat, en aquells moments refugi núm. 1. Això va permetre millorar els llocs de joc i construir-hi una piscina infantil i una petita granja on els infants poguessin cuidar les gallines, conills... , que poguessin portar a la cantina escolar, que forçosament s'hi hauria d'establir.²⁷⁸

Durant el període de la guerra, totes les dependències del Santuari i convent del Lledó van ser posats a disposició dels refugiats de guerra que procedien quasi tots de Madrid. Aquesta nova funció que se'ls va assignar va durar fins el 8 de juliol de 1939, quan els edificis havien retornat a una certa normalitat després de l'entrada a Valls de les tropes nacionals del general Solchaga el dia 14 de gener de 1939.

DESPRÉS DE LA GUERRA

Aquell mateix gener de 1939, el dia 21, es va procedir a desenterrar la imatge de la Mare de Déu,²⁷⁹ en presència de l'arquitecte municipal el Sr. Vives, dels exalumnes del col·legi d'asilats de la Casa de Caritat, d'en Josep M. Llagostera, d'en Josep M. Rodon i de na Maria Badia, que era l'única persona que coneixia el lloc de l'enterrament, ja que una de les tres monges que va participar en l'acte d'ocultació de la imatge li havia fet saber en secret.

Durant aquests dies que encetaven el 1939, concretament el 25 de gener, l'Ajuntament va acordar restablir aquells organismes i entitats com la Casa de Caritat, amb les mateixes funcions que es duïen a terme abans del 14 d'abril de 1934. Per això es

²⁷⁶ Op. Cit. "Resumen histórico del Santuario y Convento de la Virgen del Lledó". 1942. Pàg. 97-102.

²⁷⁷ Op. Cit. "Resumen histórico del Santuario y Convento de la Virgen del Lledó". 1942. Pàg. 104-108.

²⁷⁸ AHCv. Premsa. *Treball* (Valls). 12-11-1938. Pàg. 1.

²⁷⁹ Arxiu Municipal de Valls. Llibre d'actes de l'Ajuntament núm. 68. Foli 9.

va nomenar la nova junta formada pel delegat de l'alcalde per a la presidència, Albert Saigí Grau; el rector arxiprest de Valls, Joan Gasía (vicepresident segon), Tomàs Selva Grifell (secretari); Josep Ferré, Josep M. Fusté, Robert Cusidó Ferrer (interventor); Joan Casas Bofarull (vicepresident primer) i Francesc Blasi Cucurull.²⁸⁰ Aleshores, el Santuari, el Convent i la Casa de Caritat van ser visitats pel capellà ecònom de la Parròquia de Sant Joan, Joan Gasía, acompanyat d'un membre de la Junta de la Casa de Caritat destituïda en començar la guerra i d'una de les últimes monges que van abandonar Valls, que van comprovar l'estat d'abandonament i la brutícia que s'havia acumulat a les dependències, on encara hi restaven algunes famílies refugiades que malvivien i cuinaven en qualsevol lloc, i utilitzaven les fustes que restaven per cuinar i escalfar-se.

Com podem imaginar-nos, la neteja de les dependències annexes va ser llarga i laboriosa, però 2 mesos després, el 29 de març de 1939, la Comunitat de Monges Carmelites es va poder instal·lar novament al convent. El dia 4 d'abril de 1939 es va obrir el col·legi i el 15 d'abril els asilats tornaven a la seva Casa de Caritat, així, doncs, tornava la normalitat dins les restriccions característiques de la postguerra.

El 1940 la Junta de la Casa de Caritat es renovava per afrontar la nova etapa que s'encetava; estava integrada per Joan Llagostera Bonifàs, Joan Casas Bofarull, Joan Gasía, prevere, Enric Ribé Roca, Antoni Vilalta Ferrer, Albert Saigí Grau i Francesc Blasi Cucurull. A finals d'any, la Casa de Caritat acollia 22 asilats.

L'any 1942 per atendre les anormals circumstàncies que impedièn la subscripció de contractes per temps indefinits, la Junta de la Casa de Caritat i la Superiora General, reverenda mare Elisa Irizar, en representació de les Germanes Carmelites de la Caritat per a retornar a la confiança mútua després de tants anys de servei, van subscriure un contracte que, de nou, els vinculava per 2 anys prorrogable un més, i així successivament.²⁸¹

Als 10 anys de la represa seguien mancances en els arranjaments de parts de l'edifici, hi havia goteres i d'altres indrets on el manteniment no s'havia pogut fer, per tant la Junta feia la proposta de millorar tots aquests desperfectes, així com de la part elèctrica i la bomba per al subministrament d'aigua del pou; sortosament seguien els ingressos provinents de la Diputació. Aquest mateix any de 1949, la Junta informava de les disposicions testamentàries de Francesc Blasi Vallespinosa, i va fer un reconeixement com a gran protector per a la Casa de Caritat.²⁸²

Les dades estadístiques reclamades des de Madrid ens permeten conèixer que aleshores hi havia a la Casa de Caritat les persones següents: 2 homes, 4 dones, 9 nens, 18 nenes, 5 germanes carmelites i 1 director espiritual. Al mateix temps podem comprovar l'estat de comptes de la Casa de Caritat en acabar la primera meitat del

²⁸⁰ Arxiu Municipal de Valls. Llibre d'actes de l'Ajuntament núm. 68. Foli 11 i 12.

²⁸¹ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Document contracte 22-05-1942.

²⁸² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 17-03-1949 i 15-05-1949.

Documentos necesarios para solicitar el ingreso en la "CASA DE CARIDAD DE VALLS"

- 1.º *Solicitud suscrita por los padres o tutores y dirigida al Sr. Presidente.*
- 2.º *Certificados de nacimiento y bautismo del que desea ingresar.*
- 3.º *Certificado de pobreza expedido por el Sr. Alcalde.*
- 4.º *Certificado de buena conducta expedido por el Sr. Cura Párroco.*
- 5.º *Certificado médico de que no padece ninguna enfermedad crónica ni contagiosa*

NOTA. - Antes de darse como ingresado, será reconocido por el médico de la Casa.

Documents d'ingrés a la Casa de Caritat. AMV. Casa de Caritat.

segle XX. Constava que el muntant global anual era de 90.000 pessetes, amb uns ingressos més o menys fixos de 6.000 ptes. de la subvenció de l'Ajuntament, 9.000 ptes. del servei de pompes fúnebres i eventuais, i 7.000 ptes. d'almoines i eventuais, el més curiós són les 50.000 ptes. de dèficit permanent aproximat.²⁸³

Concretament, a 31 de desembre de 1949, després de comptar amb uns ingressos de 92.402,79 ptes., aquests s'havien emprat en el funcionament de la Casa i encara quedaven pendents de pagar factures de manutenció, combustible, vestuari, obres i reparacions per un valor total de 15.601,86 ptes. Per aquest motiu, la Junta cercava solucions i, de moment, s'apuntaven les possibilitats següents: limitació de despeses i d'emoluments, cercar augment de subvencions i noves aportacions per part de les persones amants d'aquesta Casa.²⁸⁴

Malgrat el dèficit que s'arrossegava l'any 1949, la Junta va encarregar les gestions per tal que amb l'ajuda de particulars i de les botigues es poguessin obtenir regals i joguines per al següent Nadal i Reis, considerada aquesta darrera molt simpàtica i sentida per part de tots, des de les germanes fins als asilats.²⁸⁵

²⁸³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 4-08-1949.

²⁸⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 14-07-1950.

²⁸⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 22-12-1949.

També calia atendre els desitjos de les autoritats eclesiàstiques, ja que l'estiu de 1950, l'arquebisbe de Tarragona, D. Benjamín de Arriba y Castro, va demanar poder passar uns períodes a la Casa de Caritat per poder tenir cura personalment dels seus diocesans, amb la qual cosa caldria preparar una habitació digna per al senyor arquebisbe.²⁸⁶

L'ACOMPANYAMENT SACERDOTAL

Si seguim novament les dades del llibre *Fàbrica i culte*, l'estat de comptes de l'any 1936 i del 1939 estan signats per Josep Domènech, prevere, amb dates del 14 de gener de 1940 i del 6 de febrer de 1940 respectivament, i no hi ha òbviament cap constància del 1937 i del 1938.

Malgrat els moments difícils de la postguerra es reprèn la construcció del nou altar del santuari del Lledó; aquest projecte s'acompanyava del corresponent presupost, que era de 43.229,45 cèntims.

La imatge de la Mare de Déu del Lledó va ser restaurada en la seva policromia per l'escultor especialista Vicianà. Les obres continuaven i el full parroquial del 4 de febrer de 1942 comunicava:

L'altar de la Verge del Lledó. Continuen les obres, però no es podran acabar si no hi ha nous donatius que es poden fer efectius al sacerdot del Santuari o a les religioses Carmelites de la Caritat.

Un mes més tard, l'1 de març i també en el full parroquial s'anunciava la propera:

Benedicció de l'altar de la Verge del Lledó, segons el projecte de Cèsar Martinell, encara manquen detalls i complements que ja s'aniran acabant segons les possibilitats. Obres que s'iniciaren el 1925. També es beneirà la imatge de la Beata Joaquina de Vedruna que estarà en el nou altar.

Finalment, el dia 6 de març de 1942 s'inaugurava i es beneïa el nou altar. L'endemà hi va celebrar la seva primera missa un nou sacerdot, Joan Serra Escoté, que havia estat exiliat de la Casa de Caritat.

Uns anys més tard, el 30 de març de 1949, es fa càrrec en virtut del nomenament fet per l'arquebisbe de Tarragona a 14 de març de 1949 com a capellà coadjutor de l'Administració de l'Ajuda de Parròquia de Nostra Senyora del Lledó mossèn Sebastià Rué.²⁸⁷

Aquest nomenament es feia només un mes després que s'aproveïssin les bases sobre les relacions del capellà del Lledó amb la Casa de Caritat.

Sota el seu servei i mestratge es comença a pensar en els prolegòmens i actes que caldrà preparar per dur a terme la futura coronació de la Mare de Déu del Lledó.

²⁸⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 14-07-1950.

²⁸⁷ *Fàbrica i culte* del Santuari del Lledó. Arxiu Parroquial del Lledó.

FENT FRONT A LA PRECARIETAT

Amb la precarietat de l'època i després d'haver de fer front a nous pagaments, fins i tot provinents de l'Institut Nacional de Previsió del Ministeri de Treball per liquidacions pendents sobre assegurances socials i quotes sindicals, la Junta va proposar la venda d'una casa situada al Portal Nou que els pertanyia de forma compartida amb l'Hospital de Valls, com a llegat del difunt D. Francesc Aymat Robusté. Per tant, s'acordà fer les gestions oportunes amb l'hospital perquè coneguessin les dificultats econòmiques de la Casa de Caritat i, al mateix temps, cercar unes bones condicions de venda.²⁸⁸

Sort que la providència proveeix i la Junta es va assabentar de la defunció de la vídua de D. Francesc Blasi Vallespinosa, amb la qual cosa podien fer-se càrrec de l'herència del Sr. Blasi, això sí, primer havien de demanar un crèdit per poder ingressar a hisenda l'import dels drets reals per fer-se càrrec de l'herència. Mentrestant, van trobar un comprador per a la casa del Portal Nou, amb l'acord de l'Hospital per valor de 46.000 ptes.²⁸⁹

Amb aquesta empena econòmica es van poder fer les obres d'arranjament necessàries: la porteria, el vestíbul, els passadissos, la sala de juntes i l'escala.²⁹⁰

El març de 1951 la Junta va acordar que, ja que la reverenda mare Concepció Molas acabava el seu mandat en el primer trienni de regència de la Casa de Caritat, i després d'haver de fer una nova elecció, havien de fer tramesa d'un ofici a la reverenda mare general de la congregació expressant la satisfacció que sent la Junta per la tasca que la mare Concepció havia desenvolupat els darrers tres anys, i reiterar així mateix, que si és possible, permetés que la mare Molas continués regint el destí de la Casa els següents tres anys, la qual cosa, i segons el parer de la Junta, en benefici de la Casa de Caritat.²⁹¹

L'abril del mateix any, i per la falta sovintejada de vocals, es proposà oferir el càrrec de vocal a Josep M. Barrau Compte i a Romà Galimany Soler. A la sessió del 7 de desembre de 1951 va prendre possessió del càrrec en Romà Galimany; més endavant, es va preveure que ho fes l'altre vocal.²⁹²

Com era habitual se seguien enviant els oficis d'agraïment a les persones que, de forma més notòria, havien fet contribucions aquell darrer any. En aquesta ocasió, es van fer entre d'altres, a Ernest Blasi Roca, de Barcelona, per un donatiu de 5.000 ptes., així mateix es va fer arribar un agraïment a la presidenta de l'Associació d'Antigues Alumnes del Col·legi de les Germanes de la Caritat que amb motiu de la seva festa anual van donar 24 cobrellits per als asilats, una necessitat bàsica de la Casa.²⁹³

²⁸⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 18-09-1950.

²⁸⁹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 21-12-1950.

²⁹⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 28-01-1951.

²⁹¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 27-03-1951.

²⁹² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Actes 18-10-1951 i 7-12-1951.

²⁹³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 27-06-1952.

Mossèn Sebastià Rué el dia de la coronació canònica de la Mare de Déu del Lledó. (Foto: Arxiu de la parròquia del Lledó)

A finals d'any es va viure un moment de tristor per la malaltia de la mare Concepció Molas i Aguiló, malgrat practicar-li una intervenció quirúrgica el seu estat era molt greu; finalment, va morir el 8 de gener de 1953. Reunida la Junta de la Casa de Caritat s'aixecà acta necrològica dos dies després en honor de la difunta, entre d'altres coses es va fer constar:

[...] mare, certament per molts motius de la joventut femenina que s'ha educat en aquesta santa casa i dels asilats de la mateixa. La demostració de sentiment manifestada per la ciutat és la prova de l'alta estima en què se la tenia... A una senzillesa sorprenent s'unia la prudència de la dona forta de la que ens parla l'Evangeli... La Junta, per unanimitat, acordà posar un quadre amb la seva efigie entre els benemèrits protectors de la Casa i perpetuar així el seu record en el temps... ²⁹⁴

A finals d'abril de 1953 va prendre possessió com a vicepresident de la Junta el reverend arxiprest Magí Pujol. En el decurs de la sessió se'l posà al corrent de tot el més significatiu i del que representava la Casa de Caritat. Finalment, el president, el senyor Vilalta, proposà de nou la col·locació d'una làpida a l'entrada de la Casa amb els noms de les persones benefactores que havien destacat pels seus mèrits. Així mateix, s'acordà col·locar a la Casa els quadres amb l'efígie de les següents

²⁹⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 10-01-1953.

persones que havien estat grans benefactors: el Dr. Sr. Pablo Palau, el reverend Josep Martí Janer, Joan Oller Quintana, Francesc Blasi Pallàs, Maria Codina Gallemí, Tecla Roig Massó i la mare Concepció Molas.²⁹⁵

Pel fet que els ingressos sempre anaven justos, el gener de 1954, el president de la Junta proposà la possibilitat de fer una rifa benèfica.²⁹⁶ Aleshores l'alcalde, president nat de la Casa de Caritat, demanà que es declarés de caràcter benèfic la rifa al director general de Beneficència i Obres Socials del Ministeri de Governació a Madrid.²⁹⁷

El març següent, el president de la Junta passava comptes de diversos oficis rebuts sobre els guanys, efectuats per la Diputació, l'Ajuntament i d'altres organismes provincials sobre una possible rifa benèfica, i s'informava que per això la delegació d'Hisenda exigia el 10% de les butlletes venudes. Malgrat això, el benefici podria ser molt superior. Fins i tot, afegeix el president que havia pensat en rifar una vespa amb sidecar, que podia tenir molt bona acollida.²⁹⁸

Després de moltes sol·licituds i cartes directes al ministre de la Governació, finalment, el 15 de juliol es rep la resolució favorable des de la delegació d'Hisenda de Tarragona.²⁹⁹ Després, la Junta ja va tenir feina, perquè havia de demanar un crèdit al banc per fer front a la despesa de la rifa i els invents per vendre bitllets durant la fira del camp, també s'havien de portar als ajuntaments dels pobles veïns, etc.

El març de 1955 la Junta va adreçar un ofici a l'Ajuntament per demanar-li la donació d'un porc per a la Casa de Caritat, ja que els aniria molt bé com a suport alimentari i poder recuperar aquesta antiga tradició d'abans de la guerra.

També s'acordà informar a l'Ajuntament de la decisió d'iniciar una campanya benèfica per poder comprar una càmera frigorífica per a la Casa de Caritat i la construcció de la infermeria, tan útil en casos de contagi. Fins i tot es proposà anar a entrevistar-se amb el conegut Josep M. Tarrassa, de Ràdio Tarragona, perquè els inclogués en una de les seves campanyes.³⁰⁰ I com són les coses, que el mateix senyor Tarrassa, per Nadal, va visitar la Casa de Caritat i va fer un donatiu de 2.000 ptes.³⁰¹

El desembre de 1956 la Junta va visitar les obres de la infermeria situada a sol naixent, el president manifestava que, tot i les aportacions personals havien estat valuoses i l'aportació de 4.000 ptes. per part de l'Ajuntament també, encara restaven despeses per pagar i que si feien una campanya amb aquesta finalitat es podrien acabar de pagar.³⁰²

²⁹⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 30-04-1953.

²⁹⁶ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 12-01-1954.

²⁹⁷ AMV. Serveis Socials. Casa de Caritat. 1953-54. Carta 29-01-1954.

²⁹⁸ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 25-03-1954.

²⁹⁹ AMV. Serveis Socials. Casa de Caritat. 1953-54. Carta 15 de juliol de 1954.

³⁰⁰ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 20-03-1955.

³⁰¹ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 21-01-1956.

³⁰² AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 19-12-1956.

Cal tenir present també la col·laboració anual que la societat val·lenca Aroma Val·lenca tenia amb la Casa de Caritat, principalment amb l'organització de la cavalcada de Reis i amb la compra d'esplèndids regals per als asilats, així com les actuacions teatrals per la diada de Reis, destinades als nens i asilats de la Casa. Cal mencionar també que en d'altres ocasions havia fet donatius de les quantitats obtingudes amb les seves actuacions.³⁰³

El Nadal de 1956 la Casa de Caritat va tornar a rebre la visita del senyor Tarrassa, de Ràdio Tarragona, i va fer un donatiu de 3.000 ptes. fruit de la campanya de Reis, diners que es van destinar a la compra dels llits per a la nova infermeria.³⁰⁴

El març de 1957 encara es podien visitar les obres ben avançades de la infermeria per part de la Junta i comprovaven com n'era de necessària aquesta obra. A conseqüència d'aquesta visita van demanar al paleta la possibilitat d'arranjar l'habitació dels nens i fer una separació amb els lavabos i la instal·lació d'unes dutxes senzilles.³⁰⁵

Dels propers anys podem recordar la celebració del primer centenari de la fundació de la Casa de Caritat, el 1961, amb la inauguració de notables reformes, amb la col·laboració de la Diputació Provincial de Tarragona i del Banc de Valls.³⁰⁶ Concretament, el Banc de Valls va fer una aportació de 50.000 ptes. per pagar una de les obres, es tractava de la remodelació d'una de les dependències de la Casa de Caritat que es va convertir en una estança per a l'esbarjo instructiu dels asilats.³⁰⁷

Així mateix, i per consolidar la continuïtat de la tasca de les germanes Carmelites de la Caritat, l'any 1965, la congregació signa un contracte de lloguer per 50 anys amb l'Ajuntament, vinculant-les així fins l'any 2015.

DURANT LA CORONACIÓ DE LA MARE DE DÉU DEL LLEDÓ

El 20 de març de 1966 una comissió integrada per l'alcalde, el Sr. Galimany, el prevere del santuari del Lledó, mossèn Rué, i el president de la Casa de Caritat, el Sr. Català Gomis, s'entrevisten amb el cardenal arquebisbe de Tarragona, el Dr. De Arriba y Castro, per informar-lo dels projectes pel 6è centenari de la troballa de la Mare de Déu del Lledó.

El 15 de juny la Junta de la Casa de Caritat anunciava que durant les festes de coronació de la Mare de Déu del Lledó convidava tots els val·lencs a visitar les dependències de la Casa de Caritat i comprovar les millors fetes últimament a benefici dels infants atesos i educats.

³⁰³ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 19-12-1956.

³⁰⁴ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 12-01-1957.

³⁰⁵ AMV. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 31-03-1957.

³⁰⁶ Op. Cit. *Història del santuari de la Mare de Déu del Lledó*. 2001. Pàg. 154.

³⁰⁷ IEV, Hemeroteca. "Joventud" 26-08-1961.

El 25 de juny de 1966 se celebra la festa en honor de la Mare de Déu del Lledó i Vigília de la Coronació. A les 11 tingué lloc al seu santuari la missa solemne oficiada per l'abat de Poblet Edmond Garreta, amb la participació de l'Scola Cantorum de l'Arxiprestal. Al final, trasllat en processó, de la imatge de la Mare de Déu del Lledó a la parròquia arxiprestal de Sant Joan.

El mateix dia, al migdia, a la sala de sessions de l'Ajuntament, es va fer lliurament a la Comunitat de Religioses Carmelites de la Caritat de la Medalla d'Or de la Ciutat, atorgada amb motiu del primer centenari de l'establiment a Valls de les germanes a la Casa de Caritat. També es va fer lliurament del títol de filla adoptiva a la mare superiora d'aquesta comunitat, la germana M. Assumpció Conti Tàsias.

El 26 de juny de 1966, dia de la coronació. A les 10 del matí a l'Arxiprestal de Sant Joan, coronació canònica de la Verge del Lledó, pel cardenal arquebisbe de Tarragona Dr. Benjamín De Arriba y Castro.

DARRER TERÇ DEL SEGLE XX (1967-1999)

Als anys setanta, la població de Valls havia crescut molt i, com en d'altres ciutats, la població nouvinguda s'havia anat instal·lant a les rodalies, barris perifèrics i zones altes, per tant el barri vell no augmentava, però curiosament és el lloc on hi havia les parròquies.

En el cas de Valls, l'arxiprest de Sant Joan, mossèn Josep Pascual, amb la responsabilitat com a vicari episcopal de la zona de l'Alt Camp, va intentar equilibrar els

Lliurament de la medalla d'or a les Religioses Carmelites de la Caritat i títol de filla adoptiva a la germana M. Assumpció Conti. (Foto Guri / Arxiu del Lledó)

nous reptes pastorals que la ciutat necessitava. D'una banda, 3 parròquies properes i situades al barri antic: Sant Joan, Sant Antoni i el Carme, aquesta última era regentada últimament pels claretians, que dirigien el Col·legi Claret en l'antic convent del Carme; de l'altra, un gran creixement de població a la zona alta. Per tant, l'arxiprest veia oportú que es pogués establir una parròquia nova a la zona de creixement de la ciutat. Coincidia també, que els Pares Claretians canviaven d'edifici, i del convent del Carme s'ubicaven a la Residència de Germanetes dels Pobres, que acabaven de sortir de Valls. Aleshores, la coincidència situava els Claretians a la zona de creixement i a la vegada entraven de veïnatge amb el santuari del Lledó, santuari que ja havia sonat com una possible ubicació d'una futura parròquia amb un imminent nomenament d'un rector.

Ara bé, el santuari ja tenia Mn. Sebastià Rué com a capellà guardià, encarregat de la residència infantil del Lledó i de les Germanes Carmelites de la Caritat des de 1949. Després de 24 anys de servei i residència juntament amb la seva germana en el pis annex al santuari, s'hi sentia molt vinculat. Però tenia la salut delicada, i no podia portar el pes d'una nova parròquia amb molts feligresos. A la vegada que no era lògic nomenar un nou rector i que trobés el santuari ocupat.

Aquest fet ja s'havia parlat entre Mn. Rué, l'arquebisbe i el vicari episcopal, els quals li proposaren ser capellà de la Residència de l'Alt Camp o rector de Pica-moixons, cal tenir present l'estat de salut exposat per ell mateix. Però la recança a abandonar el santuari li va fer proposar d'ubicar la nova parròquia a l'antiga capella de les Germanetes dels Pobres, habilitada com a capella del Col·legi Claret i deixar el santuari del Lledó igual.

A principis de l'any 1972, l'arxiprest va proposar seriosament als Claretians responsabilitzar-se de la nova parròquia. Però pel fet que ells ja n'havien parlat força els últims temps i tenien la cosa madurada, van respondre que no podien, perquè no tenien personal. Precisament aquest fet de manca de personal era el que portava als superiors de la Diòcesi a oferir-los la parròquia.

Al cap de quasi un any, el vicari episcopal i amb el recolzament de l'arquebisbe proposà de nou als Pares Claretians fer-se càrrec de la nova parròquia. Com diu el pare Casas: "La comunitat s'ho torna a plantejar amb les consultes provincials pertinents i decideix acceptar amb la condició de no deixar les tasques del Col·legi Claret. Un pare es dedicaria més plenament a la parròquia, ajudat d'un altre pare com a col·laborador o vicari".

Es proposen pels càrrecs anteriors el pare Antoni Casas Ferrer com a possible tinent de rector, i el pare Ignasi Olivé Costas, com a vicari col·laborador.³⁰⁸

Butlletí Oficial de l'arquebisbat de Tarragona:

[...] es crea la Tinència Mare de Déu del Lledó. La seu la tindrà al santuari del mateix nom amb totes les dependències que li són pròpies, de manera que queda

³⁰⁸ Document de l'Arxiu dels Claretians. Redacció del Pare Antoni Casas.

desglossat de les funcions de la capellania de la Casa de Caritat el reverend pare Antoni Casas Farré, C.M. F. que queda com a tinent, i n'és col·laborador el pare Ignasi Olivé Costes, C.M. F. , de la nova tinència Mare de Déu del Lledó de Valls.

Donat a Tarragona, per Valls, a 13 de setembre de 1973.

Quant a l'àmbit econòmic, a la memòria de l'exercici de 1972 s'informava que a la caixa hi havia un saldo de 361.731,93 ptes. i quedaven factures pendents de pagament per valor de 378.281 ptes., amb la qual cosa l'exercici es tancaria a zero. Aquest fet es valorava positivament, ja que s'havien liquidat despeses anteriors a l'exercici i es van fer moltes obres de remodelació i manteniment, també es van arranjar els camins dels voltants de l'hort, i es va destacar la transformació i l'embelliment de l'anomenat pati de les palmeres, des de l'entrada fins a les troneres de les mateixes palmeres. S'agraïa a tothom la dedicació i col·laboració aportada i es perfilaven nous reptes per al nou any, al mateix temps que es nomenava un nou vocal per a la Junta en la persona d'Antoni Padró Magriñà.³⁰⁹

L'any 1974 es formalitzava l'estada a la residència de la Sra. Teresa Nadal Solé, que havia ingressat el primer de gener de 1972 no pas com a asilada, sinó més aviat com a resident a compte propi. A l'abril fa donació a la Residència Nostra Senyora del Lledó (que és com s'anomenava en aquell moment l'antiga Casa de Caritat) la quantitat de 359.158 ptes., fruit de la venda d'una casa seva al carrer del Carme de Valls; en el mateix document s'especificaven les condicions d'atenció i manutenció a les quals es comprometia la residència en vers la Sra. Nadal.³¹⁰

Per exemple, la memòria de l'any 1974 presentava unes valoracions semblants, pel que fa a l'economia quedava un romanent de 271.009,59 ptes., tot i haver fet també les obres de millora i manteniment i la instal·lació d'una nova cambra frigorífica. Es donava les gràcies a les institucions, a les germanes Carmelites i als particulars, ja que gràcies a ells s'havien pogut mantenir dignament els actuals 40 acollits. De forma explícita es deixava constància l'agraïment a en Cèsar Martinell per un donatiu de 50.000 ptes. que va fer per demostrar l'apreci que sempre havia demostrat per la institució.³¹¹

COMENÇA LA TRANSICIÓ

Recordem que en aquesta època, la Casa de Caritat tenia la denominació oficial de Residència Infantil Nostra Senyora del Lledó de Valls, la qual cosa va ser comunicada a l'Ajuntament de Valls per la Junta de la Casa de Caritat el març de 1973.

³⁰⁹ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Memòria 31-12-1972.

³¹⁰ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Document donació 1974.

³¹¹ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Memòria 31-12/1974.

Inauguració del monument a Narcís Oller. Baltasar Segú adreçant-se als assistents. 1964. (Foto: Arxiu Municipal de Valls / Roé)

En un document de l'Institut Nacional de Estadística, Estadística Anual de Beneficència, trobem que, en referència a la classe d'establiment, es tractava d'un asil de nens i nenes, i que a finals de l'any 1975 hi havia 17 nens i 26 nenes acollides.³¹²

Aquest mateix any la Junta s'assabentava de la donació que va fer el Sr. Baltasar Segú Homs en valors convertibles a la Casa de Caritat.³¹³ L'Ajuntament va acceptar aquesta donació "mortis", amb destinació a la Casa de Caritat, i van ser valors dipositats al Banc de Valls per valor de 684.000 ptes., a la vegada que feia constar el seu agraïment més sincer i així ho va fer arribar als seus familiars.³¹⁴

I l'economia també va requerir actualitzacions, a proposta de la mare superiora, Antònia Porta i si tenim en compte l'encariment de la vida, s'acordà que la dotació per manutenció de cada nen al dia passés de 60 a 90 ptes.³¹⁵

³¹² Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Document 1975.

³¹³ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 21-09-1975.

³¹⁴ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Document donació de 1975.

³¹⁵ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 14-05-1979.

Si fem història, arribem a les primeres eleccions democràtiques després de més de 40 anys des de les últimes eleccions democràtiques municipals. El 3 d'abril de 1979 va representar una nova efemèride pel sentiment democràtic de la majoria de vallencs i vallenques i de tot el país en general. D'aquesta campanya electoral, el nou Consistori va elegir alcalde Pau Nuet.

Si continuem amb el batec d'aquesta època, a la sessió plenària del Consistori vallenc del dia 28 de juny de 1979 trobem que s'aprovà la Junta o consell director de la Casa de Caritat següent: Pau Nuet (alcalde i president), Joan Ventura Solé (regidor i president per delegació), Rafael Castells París (secretari), Nemesio Ortega Jiménez (tresorer), Joan Vidal Nadal (interventor), Anton Dilla Pena (regidor), Josep Pascual Palau (arxiprest), reverenda superiora del Col·legi Lledó, i Josep Rovira Garriga, Josep Sanjuan Güell, Josep M. Clofent Alentorn, Antoni Vilalta Ferrer, Josep Trilla Colet, Sebastià Prats Gomis com a vocals.³¹⁶

Aquest mateix any a la reunió del novembre el president va passar comptes dels tràmits fets per recollir el llegat dels senyors Rodón-Giró de mig milió de pessetes. El consell va agrair aquesta deixa i ho va fer constar a l'acta. En aquest moment l'aportació que feia l'Ajuntament a la Casa de Caritat era de 162.000 ptes.³¹⁷

El juny de 1980 la Junta va informar de l'estat de comptes de l'exercici anterior, i va ser el següent: romanent de 1978, 1.406.670,54 ptes.; entrades de 1979, 3.359.714,54 ptes.; pagaments de 1979, 2.040.474 ptes. i el romanent per al següent any 1980, 2.725.911,08 ptes. La situació era molt positiva s'intenim en compte el caire sempre precari de l'economia de la Casa.³¹⁸ Aquest mateix estiu, davant l'informe emès pel departament tècnic de l'Ajuntament, s'acordà amb caràcter d'urgència demanar els pressupostos per arranjar i pintar la façana de la Casa de Caritat que mira a la Casa de Cultura. Despeses que pugen a 2.831.992,74 ptes., segons la liquidació de l'exercici econòmic de 1980. L'estat de comptes del qual dona un romanent de 1.147.079,48 ptes., i que a mitjan de l'any 1981 hi havia disponible a caixa, sumant les diferents entitats financeres 2.831.992,74 ptes., pendents també d'un lliurament immediat de la Diputació de 1.130.470 ptes.³¹⁹ Segueix essent el període potser més positiu, econòmicament parlant, de la Casa de Caritat.

El maig de l'any següent, el president informà a la Junta que a la Residència Alt Camp havia mort la Sra. Maria Galofré Queralt, en el testament de la qual hi constava que donava a la Casa de Caritat un immoble a Barcelona, d'altra banda els seus marmessors els n'havien d'informar tan aviat com l'haguessin venuda i que el cost aproximat que preveien era de quatre milions de pessetes.³²⁰

³¹⁶ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 20-07-1979.

³¹⁷ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 30-11-1979.

³¹⁸ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 14-06-1980.

³¹⁹ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 11-05-1981.

³²⁰ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 10-05-1982.

L'octubre de 1982 la Junta celebrava el nomenament del president de la Diputació de Tarragona del qui havia estat fins aleshores president executiu de la Casa de Caritat, el Sr. Joan Ventura Solé.³²¹

El 8 de maig de 1983 tingueren lloc les segones eleccions municipals de la democràcia i, de nou, va ser reelegit Pau Nuet com a alcalde, i un mes després, el juny de 1983, es va reunir la junta de la Casa de Caritat i informà, entre d'altres coses, dels diners disponibles en aquell moment en les diferents entitats financeres, i que pujava a més de quatre milions vuit-cents mil pessetes. En el decurs de la sessió, i amb la presència de l'alcalde, Pau Nuet, s'exposà que seguint els estatuts de l'entitat hi hauria la renovació dels membres que correspongués de la Junta. Per aquest motiu cessen Joan Ventura, Josep Sanjuan i Antoni Dilla. Són nomenats Agustí Batet i Anna Andrés per l'Ajuntament, M. Àngels Rull pel PSC, Jaume Solé per CiU, Francesc de P. París per AP i Núria Nolla pel PSUC.³²² Dels quals, Agustí Batet actuà com a president executiu.

Amb el nou equip es parlà molt de revitalitzar les tasques de la residència i es procurà que l'Ajuntament col·laborés també en les tasques de manteniment més bàsiques. Així, doncs, també es vetllà per demanar més subvencions quan calgués per a obres de més envergadura. Van engegar la participació de l'equip psicopedagògic i l'assistent social en la diagnosi i seguiment dels nens acollits. Es van plantejar nous sistemes comptables per poder accedir a subvencions de la Generalitat i noves propostes assistencials que van proposar les germanes, seguint models que ja els funcionaven en d'altres indrets de Catalunya.

En aquests anys encara s'està pendent poder vendre la casa de Barcelona, ja que la Casa de Caritat no té entitat jurídica i caldrà fer-ho a través de l'Ajuntament. L'estat econòmic del moment era força bo, ja que a l'abril de 1984 es comptava amb el següent muntant: compte corrent de la Caixa Provincial, 5.128.062,94 ptes.; compte a termini fix, 2.500.000 ptes.; i compte corrent del Banc Mercantil, 392.577,26 ptes.

PROPOSTA, INFORME I RECONVERSIÓ DE LA CASA DE CARITAT

Si pensem en els habitatges familiars, model que havien endegat les germanes carmelites en d'altres indrets, la Congregació de Religioses de Carmelites de la Caritat, a través de la provincial i de la superiora de Valls, la germana Porta, van proposar la conveniència de portar a terme la tasca de la Casa de Caritat en llars tutelades (pisos on visquessin grups de vuit nens amb una germana que fes com de mare). El president de la Casa de Caritat, Agustí Batet, acompanyat d'alguns membres de la

³²¹ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 04-10-1982.

³²² Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 17-06-1983.

junta, varen realitzar més d'un viatge a Manresa per visitar algun dels pisos on ja es feia l'experiència per part de les mateixes germanes Vedrunes.

La possibilitat de tirar endavant aquesta experiència a Valls es va tractar durant alguns mesos per la Junta amb la presència alguna vegada de la germana provincial. La Junta també es va plantejar de com podria quedar el cas de la Sra. Teresa Nadal, que va ingressar feia més de deu anys seguint un patró residencial totalment diferent, com que era difícil i el model d'habitatge familiar no el veien clar i es preveia lluny, el tema va quedar aparcat.³²³

Al final es va desestimar el tema dels pisos i la presidència va presentar a la Junta un informe municipal on hi havien participat assistents municipals i altres tècnics en la matèria, en el qual es feia un anàlisi nen per nen dels que hi havia internats a la Casa de Caritat. Es va arribar a la conclusió que gairebé tots podien anar a casa seva, o bé no era imprescindible el seu internament. Els nens de fora de la comarca se'ls havia d'internar en centres de la Diputació. Una majoria de la Junta s'hi va oposar; la Junta no es va reunir més durant mesos i, a causa de les eleccions municipals de l'any 1987, es va produir un canvi de Junta i gairebé tots els membres que l'havien regit fins aleshores no foren renovats.

Feia uns anys que el Patronat revisava els objectius i la finalitat de la institució amb motiu de la tendència d'aquells anys, de què les residències infantils havien de ser transitòries i no una solució final. L'infant ha de viure en família, natural o adoptiva, per poder assolir els seus potencials i integrar-se bé en la societat. Per això s'havia de reforçar una intervenció majoritària dels serveis socials públics, potenciant una política dirigida a la prevenció i a la permanència del nen dins d'un ambient familiar i social.

Recordem que el Departament de Serveis Socials de l'Ajuntament de Valls va començar a funcionar amb l'arribada dels primers ajuntaments democràtics l'any 1980. Durant el 1981, i aollint-se a la convocatòria de l'ICASS, es va contractar un nou assistent social; més endavant, es va ampliar l'equip amb un educador de carrer i una treballadora familiar.

El 1988 se signava el conveni ICASS-Ajuntament i va contractar un tercer assistent social. En aquest moment, els objectius i la cobertura van canviant, i passen de municipal a comarcal i a organitzar-se en tres àrees d'actuació: infància i joventut, adults i vellesa, i comarca.

Conscients de tot això, la Junta de la Casa de Caritat es plantejà la necessitat de realitzar un estudi per conèixer tant la realitat social dels infants com per poder cercar el millor paper que cal jugar per part de la institució.

El març de 1989 la comissió coordinadora va presentar un informe a la Junta del Patronat Casa de Caritat que, en síntesi, deia que s'havia fet palès la dificultat en delimitar amb precisió el què, com i quan de la institució.

³²³ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Acta: 05-04-1984.

L'anàlisi de les dades de l'estudi d'investigació, així com la valoració de les propostes realitzades en el mateix estudi va adreçar el treball de les comissions en dos sentits:

1. Valorar la urgència social de les diferents necessitats, l'oportunitat de donar-los una resposta des de la nostra institució i les possibilitats reals de la mateixa.
2. Quins tipus d'institució cal dissenyar sense perdre la seva tradició i que a la vegada permeti la necessària projecció de futur.

Una vegada s'hagin considerats aquests aspectes es posen a disposició de la Junta les següents propostes:

- 1r L'objectiu únic de la institució és la d'adreçar les seves activitats a la millora del benestar social de la població, i prioritzar aquells col·lectius en situació marginal o d'especial indefensió.
- 2n Articular l'organització orgànica que aquest objectiu demana, i definir els principis que regiran el seu funcionament.
- 3r Els projectes s'adrecen no sols a eradicar la marginalitat, sinó als factors que els generen, com les dificultats econòmiques conjunturals, les dificultats d'integració socioculturals i les diferents patologies personals.
- 4t Els projectes es corresponen a tres àrees de treball: infància, adolescència i joventut i serveis a la família, i es prioritza els maltractaments, els abandonaments, els tractaments patològics, l'absentisme escolar, els conductes asocials, l'educació del lleure, la drogodependència adreçada al jovent i els prestacions socials als nuclis familiars més necessitats.
- 5è Mantenir el caràcter benèfic i assistencial que l'ha definit al llarg de la seva història, i procurar la col·laboració i el finançament d'altres entitats públiques i privades, a més de l'aportació que com a patronatge en faci l'Ajuntament.
- 6è Es reafirma el caràcter públic de la institució.
- 7è Es demana autonomia de gestió des de la legitimitat que atorga el caràcter públic.
- 8è Poder realitzar activitats i serveis en coordinació amb d'altres serveis públics i privats, sempre que els estatuts ho permetin.
- 9è La comissió de planificació ha d'elaborar la programació que es desprengui del manament de la Junta del Patronat.
- 10è La comissió d'organització ha de redactar els documents legals i dissenyar els aspectes administratius d'acord amb el manament de la Junta.³²⁴

³²⁴ Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368. Document 03/1989.

LA NO CONTINUÏTAT DE LES GERMANES VEDRUNES

Amb el probable canvi de rumb s'albirava una transformació de la Residència Infantil del Lledó que acollia nens i nenes amb problemes socials i familiars. Amb l'estudi del nou projecte que la Junta del Patronat de la Casa de Caritat havia realitzat eren els motius que van portar l'estiu de 1991 a les germanes Carmelites Vedrunes de Valls a abandonar la seva residència a la Casa de Caritat, tot i que va continuar mantenint la titularitat del Col·legi Lledó, que ostentava a través d'un contracte amb l'Ajuntament de Valls fins l'any 2015.

La precarietat residencial; el tancament de la llar de la Casa de Caritat, motiu fonamental de la seva presència a Valls; el fet de no poder assumir el nou projecte i la qüestió d'estar tan sols vinculades al Col·legi Lledó, tasca que pot desenvolupar la societat civil van ser les causes fonamentals de la decisió que la comunitat va transmetre al president de la Junta Francesc Moreno.

En aquesta presa de decisió, possiblement, també hi va tenir a veure la visita que durant els dies 2 i 3 de maig d'aquest mateix any va realitzar a la comunitat de Valls el màxim organisme d'aquesta congregació, l'equip general, que durant el sexenni de govern va visitar totes les províncies que formen l'esmentada congregació. Els membres de l'equip general que van visitar Valls van ser la superiora general, Felisa Aragón; la vicària primera consultora, Agnès Tokuko, i la tercera consultora i prefecte d'Ensenyament, Sagrario Robres. En aquell moment hi havia tres variables a valorar: considerar la vinculació al projecte amb residència, abandonar el projecte sense descartar que continués acollint la comunitat i, finalment, abandonar el projecte i la seva residència a la institució, que s'ha considerat en darrer terme per la comunitat.³²⁵

Coincidint amb aquest període de canvi, el dia 8 de juliol moria a Valls la germana Antònia Anglès, als 90 anys d'edat, després de 32 anys d'estada a la Casa de Caritat de Valls, on fou un testimoni de servei als infants de la llar de la Residència Mare de Déu del Lledó.³²⁶

En el mateix mes de juliol un grup d'exalumnes i simpatitzants de la Comunitat Carmelita, va decidir homenatjar les religioses vallenques amb l'entrega d'un llibre amb les signatures de totes les persones que ho van desitjar, sota l'encapçalament següent: Reconeixem l'obra amb la qual les germanes Carmelites de la Caritat durant quasi bé un segle i mig heu donat suport familiar a la Casa de Caritat, santuari i col·legi del Lledó i esperem que en el camp de l'ensenyament continueu al llarg de moltes generacions. Així ho desitgem un grup d'exalumnes i simpatitzants.

El llibre va estar disponible tot el mes a la Llibreria Moncunill i a final de mes una cinquantena de dones es van congregar a la Casa de Caritat i van lliurar a la

³²⁵ Arxiu Institut d'Estudis Vallencs. Hemeroteca: *El Pati* 21-06-1991.

³²⁶ Arxiu Institut d'Estudis Vallencs. Hemeroteca: *El Pati* 12-07-1991.

superiora Maria Llorens el llibre amb les signatures recollides. Les germanes es van mostrar molt agraïdes per aquest acte de reconeixement a la comunitat.³²⁷

NEIX CASA CARITAT

Casa Caritat va ser fundada el 1991 amb el nom de Fundació Pública Municipal per a la Infància i la Joventut Casa Caritat, i es va ubicar a l'antiga Casa de Caritat, vinculada a la Comunitat de Carmelites de la Caritat de Valls. Segons l'article 1 dels seus estatuts té per finalitat la integració i participació de la infància i la joventut en situació de marginació, dins de l'àmbit de la ciutat i de la comarca de l'Alt Camp.

La nova Junta de la fundació Casa Caritat estava integrada per Alfred Pérez de Tudela, president i alcalde de Valls; Francesc Moreno, president executiu i regidor de Serveis Socials. Com a vocals en representació dels partits polítics: Josep M. Potau, PSC; Josep Tolosa, CiU; Joaquim Torres, ERC; Àgata Prats, CUP. Com a vocals de designació: Salvador Miquel, programes d'atenció a la infància i a la joventut; Francesc Nolla, assessoria jurídica; Rosa Olivé, programes formatius i accions d'atenció a deficiències; Joan París, tresorer; Ramon Serra, projecte, obres i serveis; Nemesio Ortega, serveis interns, compres i manteniment; Montse Domingo, secretària. Com a vocals nats: Francesc Esteso, rector de la parròquia de Sant Joan; germana Dolors Bosch, superiora de la comunitat de Religioses Vedrunes.

La reunió de la nova junta va tenir lloc el 25 de juliol de 1991 i sobre la qüestió de la tasca que a partir de llavors podia desenvolupar la nova junta, Francesc Moreno, president executiu, va manifestar que la dinàmica de les institucions exigeix tractaments distints segons els moments puntuals. Després de quasi quatre anys de silenci relatiu sobre la Casa de Caritat, que ha servit per fer una anàlisi profunda de la institució, de la seva història, dels seus objectius i del seu futur, ara estem convençuts que la històrica Casa de Caritat mereix un tractament nou, en una etapa nova que consisteix en la definició operativa de la funció institucional a desenvolupar en un futur pròxim.³²⁸

LES ESCOLES TALLER

Es tractava d'un programa impulsat per Casa Caritat que s'havia demostrat, des de 1988 ençà, com un excel·lent pla ocupacional.

L'any 1988 amb l'Escola Taller "Mas Miquel" (1988-1991) s'iniciava una trajectòria formativa ininterrompuda, a la qual han seguit les escoles taller de "Restauració" (1991-1994), "Entorn 97" (1995-1996), "Objectiu 98" (1998-2000), "Centre Històric" (2001-2003), "Centre Històric II" (2003-2005), "Valls, Verd i Accessible" (2005-

³²⁷ Arxiu Institut d'Estudis Vallencs. Hemeroteca: *El Pati* 19-07-1991 i 02-08-1991.

³²⁸ Arxiu Institut d'Estudis Vallencs. Hemeroteca: *El Pati* 26-07-1991.

*Claustre sense les
porxades en iniciar-se
la seva darrera reforma.
(Foto Casa Caritat)*

*Claustre
en plena
reforma.
(Foto Casa
Caritat)*

2007) i el darrer “A Valls, anem x feina”, iniciada el 2009 i que va desenvolupar les seves activitats fins al 2010.

En els seus inicis les escoles taller eren programes conjunts entre el Ministeri de Treball i l'Ajuntament de Valls. Finalment, des del traspàs de competències al departament de Treball de la Generalitat, es desenvoluparen conjuntament entre el Servei d'Ocupació de Catalunya i el Consistori, a través de Casa Caritat, i subvencionats també pel Fons Social Europeu.

En aquests més de vint anys d'experiència, més de 350 joves en situació d'atur van aprendre un ofici i trobaren feina gràcies a la formació que havien rebut a les vuit escoles taller vallenques, amb uns índex d'inserció laboral del 80%. Els alumnes

Pati de les palmeres amb la glorieta com a una mostra més de les escoles taller. (Foto P.Toda)

treballadors de les escoles taller dugueren a terme obres públiques emblemàtiques per a la ciutat, entre les quals les intervencions al Mas Miquel, al Parc Barrau i la rehabilitació de Casa Caritat.

A les escoles taller de Valls s'impartiren la formació i l'aprenentatge d'oficis tan diversos com construcció, electricitat, lampisteria, jardineria, forja, serralleria, fusteria, bioconstrucció, turisme rural, medi ambient, recursos turístics, noves tecnologies i aplicacions informàtiques.

Les escoles taller eren projectes mixtos de formació i treball dirigits a joves en situació d'atur menors de 25 anys. Eren programes de caràcter temporal amb una durada màxima de 24 mesos, en els quals l'aprenentatge i la qualificació s'alternaven amb un treball productiu. Els projectes d'escoles taller constaven d'una primera etapa de caràcter formatiu d'iniciació a l'ofici i una altra etapa de formació en alternança amb el treball i la pràctica professional, en la qual els joves estaven contractats amb la modalitat de contracte de formació per Casa Caritat.

CONVENI CASA CARITAT. PARRÒQUIA DEL LLEDÓ

Però els llaços entre l'Ajuntament i el Santuari del Lledó sempre s'havien mantingut, per això, el març de 1993, se signava una proposta de conveni entre la Fundació per a la Infància i la Joventut "Casa Caritat" i la Parròquia del Lledó, mitjançant la qual, l'Ajuntament cedia per 50 anys un espai de l'antiga Casa de Caritat per tal que la parròquia el pogués habilitar com a despatxos i sala de reunions. El 15 d'octubre de 1993 se signa el conveni definitiu entre l'Ajuntament de Valls i l'Arquebisbat de Tarragona.³²⁹

La cessió d'aquests espais va permetre a la parròquia reordenar d'una manera més racional i estètica els espais exteriors de la part cedida de Casa Caritat, que toca amb el santuari del Lledó i la parròquia. D'aquesta manera, la cessió del passadís que comunica amb l'entrada de l'església i el pati del sol —claustre interior de Casa Caritat— va permetre construir una escala que facilitava l'accés a les sales que s'utilitzen per a l'esplai i les classes de catequesis. Aquesta escala facilita un accés més directe a aquestes sales i evita que s'hagi de creuar per l'interior de l'església.

Aquesta reforma comportava a l'exterior enderrocar el jardí. L'escala i el garatge, propers al despatx parroquial del Lledó, al qual ja no s'accedia des de fora, sinó des del passadís que s'havia cedit a la parròquia. Cal recordar que el claustre interior havia de ser rehabilitat pel Taller Escola per convertir-lo en espai distribuïdor de les dependències de l'edifici de Casa Caritat.³³⁰

L'exponent més important de les obres ha estat la construcció d'una escala interior que resol l'inconvenient abans descrit, i a la vegada dóna accés a totes les sales superiors de la banda dreta del temple.

Finalment, es varen inaugurar les obres el 8 de setembre de 1994. El pressupost inicial era de tres milions de pessetes, però el cost total final va sobrepassar els nou milions. El motiu principal d'aquest increment va ser a causa de l'escala interior, ja que en el seu projecte inicial es contemplava un disseny més senzill, però es va veure la necessitat de fer una obra més sòlida i segura per la poca solidesa de les parets on es recolzava.

Dos anys més tard, s'obre un accés a l'antic rebost del convent que es troba a continuació de les tres sales que hi ha a la part superior dreta del temple, una vegada travessat ens comunica amb la part superior del cambril i mena a la part esquerra del temple per damunt de la sagristia. Però adossat a la paret dreta del lloc on s'obria la porta s'hi va trobar una volta antiga de pedra, que es va netejar i es va deixar a la vista. El cost d'aquesta obra va arribar al voltant del mig milió de pessetes.

³²⁹ Document de l'arxiu parroquial del Lledó.

³³⁰ Arxiu Institut d'Estudis Vallencs. Hemeroteca: *El Vallenc* 15-10-1993.

130è ANIVERSARI DEL COL·LEGI

Coincidint amb aquest període de canvis, fins i tot en la gestió del col·legi Lledó que a partir del 1992 es creà un patronat gestor format per germanes, pares i professors per relançar el col·legi, i encara era molt recent la sortida de les germanes carmelites vedrunes de Valls, l'any 1994 se celebrava amb gran èxit el 130è aniversari del col·legi.

El 18 de febrer s'inauguraven els actes de celebració que van finalitzar a finals de juliol. Per veure encara la relació amb les germanes vedrunes, l'acte d'inauguració va ser presidit per la germana superiora Narcisa Fiol, la qual en la seva intervenció d'obertura dels actes va parlar sobre la repercussió que havia tingut per Valls i comarca l'ensenyament Vedruna.

EL SEGLE XXI (2000-2012)

2012 – Vallsgenera (antiga Casa Caritat)

S'inicia el nou mil·lenni i canvia la gestió del col·legi que fins aleshores havien dirigit personalment les Germanes Carmelites de la Caritat. L'1 de gener de 2000 neix oficialment la Fundació Cultural Privada Mare de Déu del Lledó. La Fundació està regida per un patronat format per 10 persones escollides per la Congregació, segons marca la Llei de fundacions. Poden renovar-se segons els estatuts, però sempre és l'Equip Provincial de Germanes Carmelites la que dóna el vistiplau.

CASA CARITAT AL SEGLE XXI

El ple de l'Ajuntament, en la seva sessió del dia 13 de setembre de 2004, va aprovar inicialment els nous estatuts de la Fundació Pública Municipal per a la Infància i la Joventut Casa Caritat de Valls, que passarà a anomenar-se Casa Caritat, que seguirà essent un organisme autònom de l'Ajuntament de Valls adscrit a la Regidoria d'Educació i Formació. Segons els seus Estatuts publicats al Butlletí Oficial de la Província de Tarragona núm. 287, i publicat el 15 de desembre de 2004, i força semblant al de 1991 diu que Casa Caritat té per finalitat "l'atenció, integració i participació de col·lectius amb especials dificultats de desenvolupament a través de la creació de programes específics i actuacions que millorin la qualitat de vida i les oportunitats de promoció de les persones, de l'àmbit de la ciutat de Valls i de la comarca de l'Alt Camp". Les línies d'actuació es concreten en l'àmbit laboral i formatiu, en l'àmbit de dinamització comunitària i en l'àmbit d'atenció a entitats i associacions.

Els principals serveis que Casa Caritat ofereix fins a l'actualitat són:

- El Servei Sòlid, Servei d'Orientació i Dinamització Laboral, que té per objectiu conèixer els interessos laborals i definir l'itinerari laboral més adequat a cada

Participació a l'Espai de l'Estudiant. (Foto Casa Caritat).

persona, mitjançant un procés individualitzat, la derivació formativa i la recerca activa de feina.

- El Club Feina té com a objectiu posar a l'abast de qui busca feina les ofertes de treball publicades en el territori, així com el suport tècnic i humà per gestionar-les.
- La borsa de treball municipal té per objectiu posar en contacte les empreses que necessitin treballadors amb les persones que cerquen feina. I el portal laboral Vesperfeina.cat, que és una eina àgil per inscriure's a la borsa de treball municipal, consultar les ofertes i altres serveis per a l'ocupació i la formació.
- El Servei de Formació ofereix a la ciutadania que es troba en situació d'atur cursos de formació professional vinculats a diferents oficis. Aquests cursos són finançats pel Servei d'Ocupació de Catalunya. Un dels projectes més emblemà-

Alumnes de la UEC de Casa Caritat. (Foto Casa Caritat)

tics que s'ofereixen són els que combinen formació i treball, és a dir, les escoles taller i els tallers d'ocupació.

- El projecte Òmnia té per objectiu apropar les noves tecnologies de la informació i la comunicació a la ciutadania a través de cursos de diferents nivells i àmbits d'aprenentatge, així com desenvolupar un treball comunitari i col·laborar en la inserció laboral.
- L'Espai Formació ofereix a la ciutadania un ampli ventall de cursos de formació de temàtiques diverses.
- La Unitat d'Escolarització Compartida (UEC) que establia el departament d'Ensenyament de la Generalitat es va posar en funcionament a Casa Caritat el curs 2000-01 per aprofitar el llarg bagatge de treball en formació de joves que desenvolupava l'entitat. Es tracta d'un servei a disposició dels instituts per atendre d'una manera més adequada els alumnes amb dificultats d'adaptació als centres. La UEC de Casa Caritat de l'Ajuntament de Valls complia l'any 2011 els seu desè aniversari.

- L'Antena del Coneixement de Valls, projecte de la Universitat Rovira i Virgili, té la finalitat d'apropar la universitat a la ciutadania i fomentar el coneixement entre la població.
- El Servei d'Atenció a l'Immigrant ofereix a les persones nouvingudes l'acolliment, l'assessorament legal, la mediació, l'acolliment lingüístic i l'orientació necessària per tal que coneguin tots els serveis de la societat acollidora.
- El suport a les associacions ofereix un servei de cessió d'espais i infraestructures a les entitats i associacions vallenques.

Els òrgans de govern de Casa Caritat són el consell rector, el president i el gerent. El consell rector està integrat pel president (el titular de la regidoria a la qual està adscrita Casa Caritat), un vocal per a cada grup polític municipal i entre 5 i 10 vocals proposats pel president.

El darrer consell rector de Casa Caritat estava integrat per:

President executiu: Joan Carles Solé Estil·les

Gerent: Àgata Prats Domingo

Vocals partits: Víctor Prats (CiU), Manel Ordoño (PSC), Josep M. Pallàs (ERC), Encarnació Mestres (PP) i Ester Huguet (CUP)

Vocals nomenats per presidència: Jordi Tuset, director de l'Institut Jaume Huguet i vicepresident de la Fundació Anespro; Teresa Bergadà, directora de l'Oficina de Treball; Josep M. Sas, expert en l'àmbit de l'empresa; Àngels Folch, representant de l'AAVV del Fornàs; Lúdia Esteve, representant de l'AAVV de Santa Gemma; Magí Mallorquí, tècnic de la regidoria d'Empresa i Ocupació; Jerónimo Rivas Gómez, secretari.

Al llarg dels anys s'han mostrat les vicissituds econòmiques que la Casa de Caritat va haver de sortejar tot sovint, per això, en finalitzar l'etapa Casa Caritat també podem veure quina era la previsió de liquidació del pressupost de l'any 2011, podem comprovar que la moneda ha canviat i les quantitats dineràries també, però les dificultats econòmiques s'han repetit i l'enginyeria econòmica per saber resoldre les dificultats, també.

En acabar l'any 2010 hi havia un romanent negatiu de tresoreria de 132.809,71 euros. El total d'ingressos reconeguts de l'any 2011 era de 1.557.027,30 euros i les despeses pel mateix període eren de 1.514.621,40 euros, la qual cosa ens dona un saldo favorable de 42.405,90 euros. Saldo que servirà per començar a eixugar el romanent negatiu de tresoreria de l'any anterior i que queda a 90.403,81 euros.

Cal tenir en compte que el principal problema de Casa Caritat era de tresoreria, com la majoria d'institucions o entitats públiques, ja que estaven pendents de rebre les partides corresponents a les tasques de formació que ja s'havien fet i pagat, però la Generalitat encara tenia pendent de liquidar.

DE CASA CARITAT A VALLSGENERA

Segons el document 2012-06030, amb data de 25 de maig de 2012, de l'Ajuntament de Valls, trobem l'edicte sobre l'aprovació d'uns nous estatuts de l'organisme autònom municipal de Casa Caritat, que passa a denominar-se Institut Municipal de Desenvolupament Local, Vallsgenera.

Aquesta modificació va ser aprovada pel ple de l'Ajuntament de Valls en sessió del dia 18 de maig de 2012. L'aprovació d'aquest mateix edicte inclou iniciar l'expedient per a la integració dels serveis de l'Institut Municipal de Promoció Econòmica al nou organisme autònom.

En el marc del ple de l'Ajuntament de Valls del dia 18 de maig de 2012 es transcriuen els paràgrafs que justificaven aquesta integració i que van ser exposats pel regidor d'empresa i ocupació, Joan Carles Solé:

Avui presentem a aprovació inicial els estatuts de l'Institut Municipal de Desenvolupament Local que tindrà com a denominació més simple i genèrica el nom de Vallsgenera, amb l'objecte d'unificar els objectius i recursos dels organismes autònoms Casa Caritat i IMPE en un únic ens municipal.

La crisi econòmica que pateix el nostre país, en general, i la nostra ciutat, en particular, han col·locat l'atur com el principal problema de la nostra societat. Els baròmetres d'opinió pública situen l'atur com el tema que més preocupa els ciutadans, molt per davant d'altres, i com la principal prioritat per la ciutat a l'hora de definir agendes polítiques del país...

L'Ajuntament compta actualment amb diferents instruments i serveis per definir estratègies, serveis i accions de suport a l'emprenedoria, a l'empresa, a la formació dels treballadors i a la creació d'ocupació, els organismes autònoms Casa Caritat i IMPE són els que gestionen aquests instruments...

Concretament, cal que els organismes autònoms Casa Caritat i IMPE unifiquin objectius i recursos per posar en marxa unes polítiques de treball amb les persones i amb les empreses, amb un objectiu únic, realitzable i assumible.

La fusió dels organismes autònoms Casa Caritat i IMPE permet complir amb els següents objectius:

- Reorganització. Millora de l'organització dels diferents serveis i programes relacionats amb la promoció econòmica, les polítiques d'ocupació, el turisme i el comerç.
- Racionalització i eficàcia. Ampliació d'objectius, d'accions i de serveis a través d'un millor aprofitament i rendibilitat dels recursos existents.
- Eliminació de duplicitats. Unificació de serveis duplicats, reorientació de tasques i augment de la coherència general dels serveis.
- Coherència de Gestió. Creació de sinergies i d'accions molt concertades en matèria de polítiques d'ocupació, de promoció econòmica, de promoció turística, dinamització comercial i de promoció de la ciutat.

- Optimització recursos. Creació de processos i de procediments a partir de l'experiència i dels coneixements dels dos organismes per generar més sinergies i un millor aprofitament dels recursos.
- Simplificació administrativa. Creació d'un únic interlocutor per a les institucions, les associacions i entitats, les empreses i els ciutadans, per a la millora de les relacions entre l'administració i la societat, per al reforç de l'atenció personalitzada i per a la simplificació dels tràmits administratius (finestra única).
- Millora de les condicions de treball. Millora general de les condicions de treball de les persones integrades en els dos organismes autònoms a través de la reorganització, la racionalització i simplificació organitzativa que permetran un treball en equip i transversal de totes les àrees implicades de la regidoria d'empresa i ocupació.

Per tots aquests motius es presenten els estatuts de l'Institut Municipal de Desenvolupament Local-Vallsgenera, així com l'acord d'inici dels tràmits per la fusió dels dos organismes autònoms, IMPE i Casa Caritat, per a la seva aprovació.

Aquests estatuts són una nova redacció i modificació dels actuals que disposa l'Organisme Autònom Casa Caritat.

Volem remarcar també que aquests estatuts:

- Han estat presentats prèviament a tots els grups polítics perquè fessin les aportacions que creguessin necessàries.
- Han estat elaborats en un clima de consens i de cooperació molt positiu.
- Han estat consensuats abans i després del debat davant els òrgans de govern dels dos organismes autònoms.

Que s'han incorporat pràcticament totes les propostes i aportacions presentades pels representants dels grups municipals i dels agents socials i econòmics.

I que el resultat és que aquests estatuts arriben, per la seva aprovació al ple, sense cap vot en contra ni de la Junta de Govern del IMPE ni del consell rector de Casa Caritat.

Cal remarcar que durant el procés s'han acceptat pràcticament les propostes i aportacions presentades amb la finalitat que comptin en el més ampli suport de totes les parts.

Crec que amb aquesta fusió s'inicia una nova etapa que unifica objectius, optimitza recursos i racionalitza i fa més eficaç les polítiques de treball dirigides a les persones, a les empreses i a la promoció de la Ciutat, amb uns objectius únics, realitzables i assumibles.

Finalment, només volem remarcar que aquesta fusió és un objectiu i també, i molt important, és un mitjà per fer les coses millor i amb més eficàcia.

I volem dir, també, que la creació de Vallsgenera és part d'un projecte de reorientació de tot el conjunt de totes les polítiques de promoció econòmica i de generació d'ocupació que s'han iniciat des del primer dia d'aquest mandat.

És un primer pas, ferm i decidit, en la bona direcció, com tots els grups d'aquest ple han coincidit en afirmar en més d'una ocasió dins i fora d'aquesta sala. I és un gran pas en la millora del servei a l'economia local, a la ciutat, als empresaris i als treballadors, als vallencs i a les vallenques".

L'equip de persones en la transició de Casa Caritat a Vallsgenera. (Foto P. Toda)

A continuació s'esdevé el torn d'intervencions que recomanem poder llegir en l'acta del ple i es procedí a la votació: sotmès el dictamen a votació s'aprova per 17 vots a favor dels regidors dels grups municipals de CiU, PSC, PP i ERC i 2 abstencions dels regidors del grup municipal de la CUP.

Només afegirem les paraules de l'alcalde en finalitzar aquest punt de la integració:

Per tant, felicito també tots els partits i a totes les persones que ho han fet possible, a tot l'equip humà de Casa Caritat, al seu president i a totes les persones que al llarg de la història, doncs, també, han fet, han col·laborat en aquests dos ens.

La unió fa la força i crec que l'aposta política, l'aposta tècnica i l'aposta de gestió que es fa en aquests moments és quelcom que hem de posar en valor i hem de posar èmfasi i que és la línia correcta i la línia a tirar endavant.

Tot acabant aquest recull, transcriuré l'Article I del Títol I dels nous estatuts de l'Institut Municipal de Desenvolupament Local-Vallsgenera:

*L'Institut Municipal de Desenvolupament Local (en endavant, IMDL-Vallsgenera), **antiga Casa Caritat**, és un organisme autònom municipal de l'Ajuntament de Valls, amb personalitat jurídica pròpia, que es regeix...*

Perquè qui ho escriu, a la darrera sessió de la junta rectora de Casa Caritat va proposar que hi constés Casa de Caritat, a fi a efecte de fer merescuda justícia al record de més de 150 anys d'història d'aquesta estimada institució vallenc.

ANNEXES

ORDE DEL SANT SEPULCRE

L'Orde de Canonges Regulars del Sant Sepulcre de Jerusalem professaven la Regla de Sant Agustí. En aquella època, a Catalunya hi havia 13 monestirs, els quals, també tenien altres cases monacals que depenien d'ells. D'aquests monestirs, 7 tenien abat per superior: Solsona, Perpinyà, Cardona, Àger, Vilabertran, l'Estany i Sant Joan de les Abadesses; i els 6 restants tenien priors: Terrassa, Manresa, Santa Anna, Ullà, Lladó de l'Empordà i Castellterçol. En general, es tractava d'un orde amb molts béns materials i que, a la vegada, dotaven les seves esglésies de rendes que anaven creixent i milloraven les terres. Posteriorment, l'agost de 1592, l'orde és extingida per butlla del papa Climent VIII, a instàncies de Felip II d'Espanya, i el motiu que dóna Sant Pare és l'excessiva relaxació moral de l'orde.³³¹

ELS CAPUTXINS

Amb la seva presència s'inicia el període més emblemàtic pel santuari del Lledó, no pels molts anys que en van tenir cura, sinó per l'exemple humil de vida cristiana que sempre van demostrar, la qual cosa va fer que fossin molt estimats per la gent de Valls.

A finals de 1578 i una vegada feta la fundació de Sarrià, com la primera de la península, el pare Arcàngel Alarcón de Tordesillas va anar a trobar l'arquebisbe de Tarragona, el Dr. Antoni Agustí, per demanar-li permís per fundar a la seva diòcesi, el qual va autoritzar al consell general de Valls que oferís als Caputxins la casa i església de Santa Magdalena,³³² cessió que no fou del seu gust per ser massa propera a la vila, circumstància que no s'ajustava massa a la regla que ells tenien, i a instàncies seves, la Universitat els cedí l'ermita de Sant Jeroni.³³³

Aleshores, oficialment, el 28 de maig de 1579, dia de l'Ascensió del Senyor, es fundà a Valls un monestir de frares Caputxins de l'orde de Sant Francesc, i la vila els donà les cases de les ermites de Sant Jeroni del Bosc per residència i la de Sant Llorenç pel seu proveïment d'aigua. En aquest indret hi van viure 7 anys, fins a l'estiu de 1586, però amb moltes mancances materials, ja que no hi havia aigua, tan sols

³³¹ Op. Cit. "De la Verge Santíssima del Lledó...", foli 9-10.

³³² BASILI DE RUBÍ (caputxí): "Un segle de vida caputxina a Catalunya. 1564-1664. Aproximació historicobibliogràfica. Barcelona 1977. Caputxins de Sarrià. Pàg. 76-77.

³³³ "Llibre del Consell especial 1596". Arxiu Municipal de Valls.

una cisterna, i com que es troba just a la pedrera de roca calcària, no disposaven ni de terra bona per fer una mica d'hort.

Podien habitar-la i fer-hi obres i veient el Sr. Prior que la casa amenaçava ruïna i calia obrar-la per poder-hi viure, cedeix la seva renda per espai de 3 anys entre el 1582 i el 1585 per tal de fer aquestes obres. En el cas que els Caputxins abandonessin el Santuari i convent, el prior recobriria aquestes estances sense cap obligació de cedir-les a cap altra religió, s'entén també, que aquests pares no les poden cedir a d'altres, ni els Jurats hi poden posar d'altres religiosos, ni capellans, ni ermitans sense l'autorització del prior. Si es feien obres pagant-les la Vila, i després els Caputxins se n'anaven, el prior no tenia cap obligació de pagar-les i la Vila tampoc no les podia desfer. Essent així com abans d'aquesta capitulació.

CONFERÈNCIES DE SANT VICENÇ DE PAUL

Aquesta associació va ser fundada l'any 1833 a París per Federico Ozanam i instituída al nostre país l'any 1849. Està inscrita en el Ministeri de l'Interior amb el número .9795, i va ser declarada de beneficència particular i d'Utilitat Pública el 23 d'abril de 1972.

La Societat Sant Vicenç de Paül és una associació catòlica, internacional, de caràcter benèfic i social.

Es difongué aviat per tot el món (uns 400.000 membres en 95 estats l'any 1959). A Catalunya fou fundada el 1857. El primer president del consell central de Catalunya (1857-82) fou Ignasi Despujol, marquès de Palmerola, i el succeí Delfí Artós (1882-1903). El 1891 el consell central de Catalunya inicià la publicació anual de l'*Almanaque de las conferencias de San Vicente de Paül*. El 1923 aquesta associació comprenia el consell central de Catalunya, resident a Barcelona, els consells particulars de Barcelona, Girona, Tarragona, Lleida, Vic, Sabadell i Manresa, i 98 conferències.

L'organització va adoptar a Sant Vicenç de Paül (1581-1660) com a patró, inspirant-se en el pensament i en l'obra d'aquest sant, conegut com el pare de la Caritat per la seva dedicació al servei dels pobres.

A Valls, la Societat de Senyors de Sant Vicenç de Paül fou fundada el 8 de desembre de 1857 i aprovada pel consell general de Madrid. Es regia pels estatuts comuns a tot l'Estat. Tenien la seu a ca Coll. Els socis dedicaven els seus esforços al socors i visita de famílies pobres que havien escollit prèviament i també celebraven les juntes i conferències reglamentàries. L'any 1922 hi havia 28 socis actius i 8 d'honoraris.³³⁴

³³⁴ SÁNCHEZ CERVELLÓ (coord.) i altres, "Valls i la seva historia" Volum 5, *Època contemporània segle XIX*. Institut d'Estudis Vallencs. Valls. 2010. Pàg. 206.

GERMANES CARMELITES DE LA CARITAT

La Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna, conegudes com a Vedrunes, és una congregació religiosa adscrita a la família carmelitana fundada per santa Joaquina de Vedruna el 1826 i dedicada a la cura dels malalts i a l'educació de les nenes d'extracció humil.

Quan Joaquina de Vedruna va trobar casualment l'any 1819 el caputxí fra Esteve d'Olot (Esteve Fàbrega i Sala, 1774-1828), a l'església dels Caputxins de Vic, va començar un canvi de rumb decisiu en el seu projecte inicial de vida religiosa contemplativa. El caputxí l'orientà cap a la fundació d'un nou institut religiós dedicat a la cura dels malalts i a l'educació de les noies d'extracció social humil, en uns moments en què la formació integral de la dona era encara molt menystinguda.

Els anys 1843-1849 són els de la consolidació i propagació de l'Institut. Les germanes atendien principalment les places escolars vacants i les institucions hospitalàries dels ajuntaments que les sol·licitaven. Normalment, compaginaven la tasca docent amb l'atenció dels malalts a l'Hospital o a domicili, si bé també acceptaren fundacions dedicades exclusivament a la docència o a l'atenció sanitària. A cada nova fundació hi anava almenys una germana amb el títol oficial de Magisteri, i les germanes destacaven per la seva vida senzilla i austera, pel seu treball competent i eficaç, i per la integració en el tarannà de la gent dels diversos pobles on s'establien. La documentació municipal referent a les fundacions així ho deixa entreveure.

El 1850 el ja bisbe de Vic Lluçà Casadevall introduí una nova figura jurídica dins l'Institut, la del director general, una autoritat paral·lela a la de la superiora general que ostentava la representació i la tutela episcopal en l'Institut. Ho féu aprofitant la redacció de les constitucions per part del pare Antoni Maria Claret, que foren aprovades amb l'aval de cinc bisbes, un primer pas decidit cap a l'oficialització de l'Institut de les Germanes. Aquestes varen rebre la figura del director general com una imposició del bisbe, al marge del projecte original dissenyat per Joaquina de Vedruna i el pare Esteve d'Olot.

La mare Vedruna mantenia la plena llibertat en l'acceptació i planificació de les noves fundacions i en la direcció immediata de l'Institut. La figura del director general desaparegué amb les constitucions de 1866 que donaren a la Congregació la seva estructura jeràrquica definitiva, amb una única autoritat central, la de la superiora general.

La superiora de la Casa Mare, la mare Josefa de Sant Pau, fou enviada de superiora al Col·legi de Malgrat el 1852. I com a successora de la mare fundadora es començava a parlar de la mare Paula Delpuig, superiora de la Casa de Caritat de Vic.

El maig de 1854 Antoni Palau i Termes fou nomenat nou bisbe de Vic (1854-1857). L'obra de Joaquina de Vedruna es trobava madura i consolidada, amb 24 cases funcionant, 150 germanes i el noviciat ple. Tanmateix, hi havia un buit d'autoritat, provocat d'una banda per la mort de Casadevall el 1852 i de l'altra pel declinar progressiu de la mare fundadora i superiora general, Joaquina de Vedruna, la qual,

malalta a Barcelona, es veia impedita de visitar les cases i comunicar-se per escrit amb les superiores i les altres germanes. El nou bisbe en una acció ràpida i enèrgica solucionà el problema: el 2 de juny de 1854 nomenà la mare Paula Delpuig sotssuperiora general amb plens poders.

En morir Joaquina de Vedruna, el 28 d'agost de 1854, a Barcelona, víctima del còlera, deixava 26 comunitats en funcionament, de les 29 que havia obert, i unes 150 germanes. L'Institut es trobava implantat a 7 diòcesis catalanes: 8 comunitats a la diòcesi de Vic, 6 a la de Girona, 4 a la de Barcelona, 3 al bisbat d'Urgell, i 2 a cadascuna de les diòcesis de Solsona, Lleida i Tarragona, amb un predomini clar d'arrelament en medis rurals.

A la mort de santa Joaquina de Vedruna, l'Institut de les Germanes Carmelites de la Caritat gaudia de bona salut, però fou la seva successora en el generalat, la venerable mare Paula Delpuig i Gelabert (1811-1889), que n'assegurà el ple desenvolupament i la consolidació definitiva. En l'estadística de l'Institut elaborada poc després de la mort de la mare Paula, el 2 de gener de 1890, constaven 1.226 germanes repartides en 122 establiments, amb 2 noviciats, el de la Casa Mare de Vic i el de Vitòria (inaugurat a Madrid el 1860, i traslladat finalment a Vitòria). La Congregació estava organitzada des de 1866 en 2 províncies canòniques: Catalunya i Castella. La primera fundació fora de Catalunya, a Madrid, tingué lloc el 28 de setembre de 1855.³³⁵

La Congregació de Germanes Carmelites de la Caritat (Vedrunes) fou cridada per la Junta de Sant Vicenç de Paül (grup de cristians compromesos en obres de caritat) i l'Ajuntament de la ciutat, perquè col·laborés i es fes càrrec de la casa benèfica i social que volien instal·lar a l'antic convent dels Pares Caputxins ja anomenat del Lledó (tancat des de l'exclaustració).

El dia 25 de desembre de 1860 la superiora general de les Germanes Carmelites, Paula Delpuig, es comprometé, per mitjà d'un contracte amb la Junta Directiva, a sostenir el nombre de germanes que calgués per tenir cura de les feines de l'Establiment i per l'ensenyança gratuïta, religiosa i civil a les nenes acollides a la llar, que primer s'anomenà Casa de Misericòrdia i, poc després, Casa de Caritat. L'any 1864 i a fi d'atendre la subsistència de la Comunitat i la mateixa Casa Caritat, es féu un nou conveni amb l'Ajuntament per a l'ocupació de l'ala esquerra de l'edifici de propietat municipal, i es transformà en el col·legi dirigit i administrat lliurement per les germanes de la Congregació amb el nom de Col·legi Nostra Senyora del Lledó.³³⁶

També sota el generalat de la mare Paula Delpuig s'aconseguí l'aprovació civil de l'Institut per part de l'Estat Espanyol (22 de juliol de 1861), gràcies a la intervenció

³³⁵ A.M. ALONSO FERNÁNDEZ, *Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*, tomo I. Editorial Vedruna, Vitòria 1968.

³³⁶ A.M. ALONSO FERNÁNDEZ, "Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad" Tomo 2. Editorial Vedruna, Vitòria 1971. Pàg. 159-161.

decisiva de sant Antoni Maria Claret prop de la reina Isabel II, i l'aprovació eclesiàstica pontifícia definitiva, ja que fins aleshores l'Institut i les Constitucions havien obtingut tan sols, ja en temps de la fundadora, l'aprovació diocesana.

El 20 de juliol de 1880 el papa Lleó XIII va aprovar i confirmar les Constitucions de les Germanes Carmelites de la Caritat que recollien substancialment la Regla original del pare Esteve d'Olot i les Addicions posteriors de la mare Joaquina, segons el text refós per sant Antoni Maria Claret l'any 1850. Amb l'aprovació pontifícia l'Institut passà a anomenar-se definitivament Congregació de Germanes Carmelites de la Caritat, nom que ja apareixia en la reimpressió de les Constitucions l'any 1867.

En l'actualitat, segons l'Anuari Pontifici de 2009, 2.056 germanes vedrunes, repartides en 282 comunitats, asseguren la continuïtat de l'esperit i del tarannà de santa Joaquina de Vedruna, fent-la present en realitats molt diverses dels 4 continents d'Europa, Amèrica, Àsia i Àfrica, amb un esforç lúcida per adaptar el carisma fundacional als nous reptes. La Congregació, conscient que el carisma fundacional de Joaquina de Vedruna és un do per a tota l'Església, ha volgut fer-ne participar també els laics. El laicat Vedruna, en estreta col·laboració i relació amb les germanes, s'esforça a seguir Jesucrist rere les petjades de Santa Joaquina, i assumeix el seu estil de fer comunitat i el seu tarannà espiritual. El 27 d'abril de 2011 la Congregació va rebre la Creu de Sant Jordi en reconeixement a la seva tasca educativa i al seu compromís amb la societat catalana.³³⁷

Presidents de la Junta de Casa Caritat	Càrrec	Data en què exercien
Francesc Mallol	Alcalde	12-04-1861
Francesc Valentí	Alcalde	13-02-1863
Josep Gay	Alcalde	28-01-1864
Francesc Queralt	Alcalde	09-03-1866
Miquel Tell	Alcalde	19-10-1867
Pere Forès	Alcalde	26-10-1868
Joan Roset	Alcalde	22-04-1869
Francesc Queralt	Alcalde	04-11-1869
Isidre Tarragó	Alcalde	23-01-1872
Pere Ballester	Alcalde	02-05-1874
Rafael Teixidó	Alcalde	12-01-1877
Francesc Dalmau	Alcalde	01-01-1878
Francesc Dalmau. Antonio Casulleras	Alcalde	03-01-1879
Josep Dilla Miquel	Tinent d'alcalde	05-11-1879 fins al 1883

³³⁷ http://ca.wikipedia.org/wiki/Germanes_Carmelites_de_la_Caritat

Rafael Teixidó	Alcalde	07-07-1883
Josep Dilla		30-12-1883
Joan Roig i Ballesta	2n tinent d'alcalde	30-08-1884
L'alcalde i Joan Roig i Ballesta	Alcalde i president	02-01-1886
Rafael Teixidó	Alcalde	08-03-1886
Magí Montserrat	Alcalde	01-02-1887
Pere Avellà	Alcalde	27-12-1887
Eduard Oller (segon president)	1r tinent d'alcalde	
Eduard Oller	1r tinent d'alcalde	30-12-1887
Ignasi Ferrés	1r tinent d'alcalde	22-04-1890
Josep Dalmau	1r tinent d'alcalde	25-09-1891
Jacint Segú	1r tinent d'alcalde	06-09-1892
Josep Vives Salla, prevere		14-01-1893
Josep Cabestany		24-11-1893
Pau Galofré Forés (president pel canvi d'ajuntament) (l'alcalde sembla un altre)		04-01-1894
Ignasi Rodon		01-05-1895
Francesc Ballester Pi		19-07-1895, 12-07-1896
Estanislau Tell (president)	Canvi de junta	20-07-1897
Lluís Tomàs		09-06-1899
Maties Saigí (president accidental) Maties Saigí	Tinent d'alcalde	23-06-1900 17-05-1901 fins al 30-12-1901
Francesc Roca Mullerat	1r tinent d'alcalde	17-03-1902
Artemi Padró Sanromà	1r tinent d'alcalde	23-02-1904
Fidel de Moragas		18-02-1910
Ricard Pallarès Ros	1r tinent d'alcalde	19-11-1912
Eduard Queralt		08-01-1914 nomenament
Ricard Pallarès Ros	1r tinent d'alcalde	04-01-1916 nomenament
Eduard Queralt	President 1r tinent d'alcalde	01-01-1921
Eusebi Roig	President	01-01-1926
Cisteré	President	31-12-1927
Josep Rull Porta	1r tinent d'alcalde	30-04-1929 nomenament

Ricard Pallarès	President	04-04-1930 nomenament
Francesc Ollé	President	06-04-1936
Albert Saigí Grau	President	06-12-1939 fins l'11-06-1940
Joan Llagostera Bonifàs	President	11-07-1940 fins al 09-11-1943
Antoni Vilalta Ferrer	President delegat	17-03-1949
Selva		14-07-1950
Antoni Vilalta Ferrer	President	07-04-1951
Antoni Vilalta Ferrer	President actiu	10-05-1954 consta fins al 1957
Romà Galimany Soler	Alcalde	28-04-1974
Andrés Fernández Ortiz	President delegat	
Romà Galimany Soler	Alcalde	21-09-1975
Nemesi Ortega Jiménez	President	
Pau Nuet Fàbregas	Alcalde president	28-06-1979
Joan Ventura Solé	President delegat	
Pau Nuet Fàbregas	President honorari	17-06-1983
Agustí Batet Guasch	President executiu	
Alfred Pérez de Tudela Molina	Alcalde	15-06-1991
Francesc Moreno Espinosa	President	
Jordi Castells Guasch	Alcalde	17-06-1995
Núria Segú Ferré	Presidenta	
Francesc Moreno	Alcalde	05-05-2001
Núria Segú Ferré	Presidenta	
Dolors Batalla	Alcalde	14-06-2003
Martí Barberà Montserrat	President	
Albert Batet Andreu Fernández Mateu Rocío Martínez Jaume Pros Fernández Joan Canela Coll Joan Carles Solé Estil·les	Alcalde Presidents	27-09-2008

Lo plany de la Casa

Al bell cim de la ciutat
la Casa de Caritat
s'hi aixeca solitària,
i plorant á devesalls
ara 'ns diu als fills Valls

ab veu trista i funerària:
 Soch racé dels orfanets,
 emparant á aquells fillets
 que no tenen pare i mare,
 si no fos la Caritat
 que á n' aquí 'ls ha aixoplugat
 ¡quants de morts n' hi haurien ara!
 Qui sofreix es perquè vol;
 soch la Casa del consol
 pel qui plora i qui gemega;
 els qui están desamparats,
 els xacrosos i baldats
 soch jo aquí qui 'ls arreplega.
 Jo abrigallo ab mon mantell
 tant al pobre com al vell,
 quan ells trukan á ma porta;
 l'amor meu pel desvalgut
 que pel mon va esma-perdut,
 tot ho ampara i aconorta.
 Les ploralles que he aixugat
 bé ho sap prou lo vehinat
 que coneix la meva historia;
 tantes son, com no ignoreu
 que bé prou les retindreu
 tots encara en la memoria.
 Fa una bona pila d'anys
 que ab treballs i prou afanys
 soch l'amparo d' aqueix poblé;
 practicar la Caritat
 al qui está desamparat,
 no hi ha cosa al mon més noble.
 Jo no sé d'aquí endavant
 si podré ana continuant
 fent lo bé que he fet fins ara;
 perquè pesa al damunt meu
 una pena la mes greu
 que fa temps que m'aclapara.

 No mancant-me voluntat
 per socorre al desgraciat,
 no ho podré fer tal vegada;
 ¡quina pena 'm causarà

si la porta he de tancà
 i lo véure-la barrada!
 Cada dia estan trucant
 nens pobres i 'm van faltant
 los recursos que tenia;
 la miseria vá en augment,
 com més va més va creixent,
 va creixent de dia en dia.
 Ay!, qui sab si aqueix casal
 qu' era avants lo ferm puntal
 que tenia la gent pobre,
 ay!, qui sap si haurà de dir:
 no la puch més sostenir
 com fins ara la meua obra?
 Què 'n faré d'eixos aucells,
 essent casi tots novells,
 si lis manca la becada?
 no poguentlos mantenir,
 a tots ells hauré de dir:
 fills, busqueu altra teulada.
 Sols pensar-ho 'm fa plorar
 i es tan greu la meu penar
 que 'm corseco de tristesa,
 si la Casa he de tancà,
 qui després se 'n cuidarà
 de la seua orfanesa?
 Fills de Valls no ho permeteu
 qu' exos orfes que veyeu
 i com mare jo alimento,
 s'hagin, pobres, de quedar
 un sol dia sens menjar
 y que 'ls manqui lo sustento.
 Caritat, filla del cel,
 qui 't practica ab viu anhel
 ab les obres ho demostra;
 pratiqueula, ciutadans,
 compadiuvos dels germans
 y lo cel serà ben vostre.

J. PONT, PBRs.³³⁸

³³⁸ AHCv. Premsa. *La Crónica de Valls*. 26-05-1906. Pàg. 2.

CHARITAS

Poesia composta per al festival de beneficència de la Casa de Caritat de Valls celebrada el 23 de maig de 1906 a Barcelona.

Prolech

Veyeu? la caritat me plau,
 Veyeu? la caritat m'encanta;
 Jo veig la caritat com el palau
 De la bellesa santa.
 Feliç del poble qui gaudeix
 D'aquesta tan santa bellesa!
 Mil cops felis el poble qui enriqueix.
 La ploranta pobresa!

Preludi

Cantem, donc, la bellesa santa?
 Cantem, doncs, la donzella blanca
 Qui habita 'l palau
 Que 'n a mi me plau?
 Cantem la puresa dels amors
 Curulls de dolçors,
 D'aquesta donzella blanca
 D'aquesta bellesa santa?

Cant

Entre l'ufanor d'una plana extensa
 Hi ha misèria que clama compassió
 Entre alegríes! qui no hi veu tristesses?
 Entre la vida! qui no hi veu la mort?
 Entre 'ls infans qui seuen a la falda
 De la mare que 'ls ompla de carícies,
 Hi ha infans qui ploreu sense mare
 Anyorant les manyagues d'un rostre que'ls somriga.

Oh, bellesa santa, donzella blanca.
 Que amanyagas ab ton calmant somriure
 Les *miserias* que ploreu sense mare
 Oh, santa caritat, beneita sigas!
 Beneita sigas!, oh, ciutat de Valls.
 Qui gaudeixes dels seus ben purs amors
 Beneita, sigas tu que tens palau
 Vessant d'apaigabants dolçors.

Pregaria

Oh, donzella blanca, bellesa santa
 Qui omplenas els rostres esqualits
 Qui als infants que son orfans amparaes
 Y somrius els llurs rostres entristits
 Omplena dels teus purs amors
 Els nostres cors
 Fes nostra ànima
 Donzella blanca
 Bellesa santa
 Que estimes més, quan a més hi han dolors.

Epilech

Veyeu la caritat me plau
 Veyeu la caritat m'encanta
 Jo veig la caritat com el palau
 De la bellesa santa.

E. MONEGAL PRAT³³⁹

REGLAMENT DE LA CASA CARITAT DE VALLS - 1915

OBJECTE. GOVERN I DIRECCIÓ DE LA CASA

- Art. 1. La Casa de Caritat de Valls és un establiment particular de beneficència col·locat baix els auspicis de l'exm. Ajuntament, que té per objecte donar auxili i socórrer els nois necessitats, alimentar-los, vestir-los, proporcionar-los-hi assistència mèdica i la instrucció civil. Moral i religiosa.
- Art. 2. La Casa està regida i governada per la Junta de Govern, composta de president, vicepresident, secretari, interventor, depositari i 8 vocals.
- Art. 3. L'Ajuntament nomena i separa lliurament els individus de la Junta i designa cada bienni, al constituir-se, un tinent d'alcalde o regidor perquè presideixi la Junta, en substitució del Sr. Alcalde a qui correspon la presidència de l'Establiment. També nomena dos regidors perquè formin part de la Junta com a vocals.
- Art. 4. El càrrec de vicepresident serà sempre exercit pel Sr. Sacerdot, ecònom o regent de la parroquial església de Sant Joan. Els de secretari, tresorer i inter-

³³⁹ AHCV. Premsa. *La Crònica de Valls*. 02-06-1906. Pàg. 2.

ventor seran designats per la Junta, posant-ho en coneixement de la Corporació Municipal.

- Art. 5. La Junta exerceix el govern i l'administració de la Casa. Els seus acords són executius tenint amples facultats per acordar i disposar el més convenient per als interessos de l'Establiment. Així mateix regeix i administra plenament els béns immobles, crèdits, drets reials i numerari de propietat de la Casa de Caritat.
- Art. 6. Cada setmana es reunirà com a mínim una vegada la Junta Directiva. Qualsevol que sigui el nombre d'assistents, els seus acords són vàlids.
- Art. 7. És obligació de la Junta presentar anualment a l'Ajuntament l'estat econòmic de la Casa amb els seus comprovants. També ve obligada a repartir cada any entre els protectors de la Casa la memòria i el balanç.
- Art. 8. El president ostenta la representació de la Casa i té la firma social en tots els documents, comunicacions i contractes en què intervé l'Establiment. Convoca i presideix les Juntes de Govern i està encarregat de complir i fer complir els acords de la Junta. En casos d'urgència i necessitat pot disposar les mides que estimi convenientes, passant comptes després a la Junta de Govern.
- Art. 9. El vicepresident substitueix el president en els casos d'absència, malaltia o dimissió. No obstant, el president pot delegar la seva representació en qualsevol individu de la Junta amb totes les facultats i drets que li corresponen.
- Art. 10. El secretari ha de portar i estendre un llibre de les actes de la Junta. Redactarà documents, comunicacions i lliuraments, i forma al costat del President. Cada any al mes de gener sotmetrà a l'aprovació de la Junta la memòria a repartir entre els protectors de la Casa.
- Art. 11. El tesorero o depositari guardarà els fondos de la Casa i efectuarà els cobros i pagos per mitjà de les respectives ordres i portarà un llibre d'entrades i sortides.
- Art. 12. L'interventor és l'encarregat de portar la comptabilitat, autoritza amb la seva firma els manaments de cobros i pagament que per ser vàlids han de portar necessàriament la firma del president. A fi d'any ha d'efectuar un balanç de la situació econòmica de la Casa per tal de presentar-lo a l'aprovació de l'Ajuntament i ser repartit entre els protectors de la Casa.
- Art. 13. La Junta de Govern designarà els vocals que han de substituir al secretari, tesorero i interventor en casos d'absència, malaltia i dimissió.

CAPÍTOL 2

De l'admissió i sortida dels asilats

- Art. 14. Per ingressar a la Casa de Caritat és precís que el sol·licitant sigui pobre a juí de la Junta, mancat de medis per cuidar i alimentar el noi o noia, l'admissió del qual es demana.

- Art. 15. El pare, mare, tutor o encarregat del noi presentarà a la Junta sol·licitud exposant la seva pretensió, acompanyada d'un certificat acreditatiu que el noi no pateix malaltia infecciosa. En cas necessari, s'exigirà testimoni de l'acta de naixement.
- Art. 16. No s'admet a la Casa de Caritat els nois menors de cinc anys i majors de 14 anys. Les noies es poden admetre que tinguin quatre anys i amb menys edat per una causa degudament legítima.
- Art. 17. La Junta en la primera sessió que celebri resoldrà sense ulterior recurs sobre l'admissió dels nois o noies que ho sol·licitin. Els asilats seran anotats en un llibre de registre on hi consten totes les circumstàncies personals de l'admès.
- Art. 18. Per regla general solament poden ser admesos els nois o noies filles de la ciutat i dels seus barris o agregats. No obstant això, la Junta si té en compte la situació econòmica de la Casa i les circumstàncies de cada cas, pot autoritzar l'entrada als desvalguts de fora de Valls.
- Art. 19. La Junta exerceix damunt els asilats facultats tutelars, venint aquests obligats a tenir obediència i a respectar l'autoritat de la Junta. Les faltes comeses contra aquesta disposició seran castigades a criteri de la Junta, com així també les comeses contra la disciplina interna i l'autoritat del director espiritual i germanes religioses.
- Art. 20. Per donar d'alta un asilat, es requereix sol·licitud del seu pare, mare o encarregat, justificant a criteri de la Junta o del president que està en disposició de prestar-li aliments. El president pot autoritzar la sortida que ho comunicarà després a la Junta de Govern, fent-se tot seguit la inscripció corresponent al llibre de registre.
- Art. 21. Per regla general no es podrà autoritzar la sortida dels nois menors de catorze anys com a màxim i de les noies que en tinguin menys de tretze. La Junta de Govern tindrà en compte aquesta disposició en cada cas particular que es presenti, per variar-la segons les circumstàncies i atenent a causes legítimes.
- Art. 22. Quan un asilat compleixi 13 anys s'avisarà als seus pares en prevenció de què reculli el seu fill i procurin llur manteniment. Si després d'un segon avís no donen d'alta el desvalgut, els hi serà entregat, quedant alliberada la Junta de tota responsabilitat per a la futura cort del desvalgut.
- Art. 23. Si el desvalgut és orfe o bé concorren els seus pares circumstàncies especialíssimes, en complir 13 anys tindrà cura la Junta en buscar-li una professió o ofici adequat a les seves disposicions per tal de donar-li medis per guanyar-se la vida i ésser home de profit.
- Art. 24. La Junta de Govern, tenint en compte les necessitats de la Casa, podrà autoritzar l'entrada de persones de major edat que seran destinades a prestar els serveis que se'ls hi encomanin. Aquestes persones estan igualment subjectes a la disciplina i al regiment de la Casa.

CAPÍTOL 3

Del capellà, de la superiora i de les religioses

Secció primera

- Art. 25. Per al millor règim de la Casa i assistència dels asilats, hi haurà un director espiritual de l'Establiment que serà nomenat per la Junta directiva.
- Art. 26. El capellà de la Casa de Caritat és el representant natural de la Junta i el cap de la secció de nens i demés asilats. En aquest concepte ha de complir i fer observar els acords de la Junta sobre el bon ordre i règim intern de la Casa.
- Art. 27. Tindrà al seu càrrec l'educació i instrucció dels asilats, i procura que imperi entre si la disciplina, i ve obligat a donar dues hores de classe al matí i dues a la tarda tots els dies feiners. En els dies de festa acompanyarà els nens a passeig per la tarda.
- Art. 28. Els adults asilats estan també subjectes al capellà de la Casa.
- Art. 29. Com a delegat de la Junta de Govern té la missió de firmar i portar els talonaris de compres de comestibles i demés afectes de la Casa, el llibre de subscripcions mensuals i anyals.
- Art. 30. Procurarà distribuir el temps entre els nois asilats confiats a la seva direcció, tenint bona cura d'harmonitzar les hores destinades a instrucció amb les d'esbarjo i recreo. Evitarà en tot el possible que els asilats surtin de l'Establiment sense un permís especial i causa justificada.
- Art. 31. En els casos d'absència avisarà oportunament el president de la Casa perquè designi substitut en els dies que duri l'absència.
- Art. 32. Com a retribució als seus treballs, a més de tenir habitació gratuïta, percebrà mensualment la quantitat de 10 ptes. També tindrà dret a les verdures sobrant de l'hort per a un consum diari.

Secció segona

De la superiora i religioses

- Art. 33. Les germanes religioses Carmelites de la Caritat i la reverenda mare superiora en la seva representació estan encarregades de la direcció de les noies i dones asilades en l'Establiment.
- Art. 34. La superiora representa a la Junta de Govern prop de les asilades, tenint facultats per dictar les regles que estimi més convenient per al bon règim i disciplina interior.
- Art. 35. Les germanes religioses estan obligades a donar instrucció civil i religiosa a les noies asilades, les quals queden confiades a llur custòdia i tutela.

Art. 36. La superiora de la Casa com a representant de la Junta complirà i farà executar els acords de aquesta, venint a ser l'òrgan de comunicació entre la Junta i les noies asilades.

Art. 37. El producte de l'ensenyança que donen les religioses serà entregat a la Junta de Govern per ser un dels principals ingressos de la Casa.

Art. 38. En tot ço que afecta les relacions entre la Junta i les germanes religioses Carmelites es tindrà en compte per a son exacte compliment el conveni subscrit entre la reverenda mare superiora de l'Institut i la Junta de la Casa de Caritat a 21 de gener de 1915.

BIBLIOGRAFIA

Acció Comarcal de Valls. 1926 i 1931. Arxiu Històric Comarcal de Valls.

Actes de l'Ajuntament de Valls. Arxiu Municipal de Valls. Llibres dels anys: 1843-47, 1956-61, 1962-67, 1968-77.

ALONSO FERNÁNDEZ, Ana M. *Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Tomo I. Editorial Vedral, Vitòria, 1968.

———. *Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Tomo 2. Editorial Vedral, Vitòria, 1971.

ANÒNI, llibre manuscrit. “*De la Verge Santíssima del Lledó i de la Fundació dels Caputxins a Valls*. Proemi signat pel frare Joan Antoni de Barcelona el 24 de juny de 1732. Arxiu Provincial Caputxins de Catalunya. APCC. Sign. A-13.

ANÒNI, llibre manuscrit. “*De la Verge Santíssima del Lledó... Còpia de Fidel de Moragues 1916-17*. Arxiu de la Parròquia del Lledó de Valls.

ANÒNI, llibre manuscrit. *Llibre de notes del Convent Valls*. Iniciat el gener de 1756 per F. Benet de Sant Feliu de Guíxols. Arxiu Provincial Caputxins de Catalunya. APCC. Sign. B-3-18.

BASILI DE RUBÍ (caputxi). *Un segle de vida caputxina a Catalunya. 1564-1664. Aproximació històrico-bibliogràfica*. Barcelona 1977. Caputxins de Sarrià.

BLASI VALLESPINOSA, Francesc. *Resum històric del Santuari del Lledó de Valls*. Arxiu de la Parròquia del Lledó de Valls, 1930.

———. Llibre manuscrit. *Resumen histórico del Santuario y Convento de la Virgen del Lledó*. Arxiu de la Parròquia del Lledó de Valls. Valls, 1942.

Boletín Municipal de Valls. 1925 i 1936. Arxiu Històric Comarcal de Valls.

Butlletí Oficial Eclesiàstic de l'Arquebisbat de Tarragona. núm. 23, 20 d'agost de 1865.

Diario de Valls. 1879. Arxiu Històric Comarcal de Valls.

El Eco de Valls. 1884-1891. Arxiu Històric Comarcal de Valls.

El Pati. 1991. Arxiu Institut d'Estudis Vallencs.

- El Porvenir*. 1900. 1906. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- El Progreso Vallense*. 1899, 1901 i 1902. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- El temps*. 1931. 1936. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- El Trabajo*. 1902 i 1903. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- El Vallenc*. 1993. Arxiu Institut d'Estudis Vallencs.
- Fàbrica i culte*. Llibre manuscrit del Santuari del Lledó. Arxiu de la Parròquia del Lledó de Valls.
- IBARRA OLLÉ, Ricard. *La Galeria de Vallencs Il·lustres (1891-1991). Cent anys de tradició*. Quaderns de Valls 2. Arxiu Municipal de Valls. Valls, 1991.
- Juventut per la Fe i per la Pàtria de Valls*. 1925, 1929-30 i 1933. 1936. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- La Actualidad*. 1897. 1901. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- La Crònica de Valls*. 1907. 1921, 1925. 1936. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- Libres d'actes de la Casa de Caritat*. Arxiu Municipal de Valls. Casa de Caritat. Carpeta: 1368.
- Llibre de les Fundacions*. Arxiu Històric Comarcal de Valls. AHCV. Fons Església. Secció Sant Joan. Sèrie Preveres. Sig. Top. 1/1/24.
- Llibre del Consell especial 159*. Arxiu Municipal de Valls.
- Lligall de documents sobre el convent de Valls*. Arxiu de la Corona d'Aragó. ACA. Secció Monacals. Sèrie Lligalls Universitat núm. 51.
- Lluita*. Arxiu Històric Comarcal de Valls.
- MASSON I ANDREU, Josep. *Biografia del reverend mossèn Josep Martí i Janer*. Impremta E. Castells, 1911.
- MIGUEL DE VALLADOLID (caputxí). *Los barones ilustres y fundaciones de la provincia*. Cita obtinguda dins de l'obra Cit. *Llibre de notes del Convent Valls*. Arxiu Provincial Caputxins de Catalunya. APCC.
- MORAGAS RODES, Fidel de. *Monografia de la capella de madona Santa Maria del Lledó*. Certamen literari de les Decennals de 1921. Impressor E. Castells. Arxiu Ramon Vives. Valls, 1924.
- PUIGJANER GUAL, Francisco. *Historia de la Villa de Valls. Desde su fundación hasta nuestros días*. Editat per l'Institut d'Estudis Vallencs.
- SÁNCHEZ CERVELLÓ (coord.) i altres. *Valls i la seva historia*. Volum 5. Època contemporània segle XIX. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 2010.
- SERRA DE MANRESA, Valentí, OFM cap. *Els Caputxins de Catalunya de l'adveniment borbònic a la invasió napoleònica: vida quotidiana i institucional, actituds, mentalitat i cultura (1700.1814)*. Col·lecció Sant Pacià. Facultat de Teologia de Catalunya. Editorial Herder. Barcelona, 1996.

SERRA DE MANRESA, Valentí, OFM cap. *Els framenors Caputxins a la Catalunya del s. XIX. Represa conventual, exclaustacions i restauració. 1813-1900.* Col·lectància Sant Pacià. Facultat de Teologia de Catalunya. Barcelona, 1998.

Treball. 1935, 1936 i 1938. Arxiu Històric Comarcal de Valls.

TUSET VALLET, Jordi. *Història del santuari de la Mare de Déu del Lledó.* Edita Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 2001.